

J

Nr 661.

Politechnika Warszawska

NIKA

WARSZAWSKA

KRONIKA

ZESZYT I

LATA AKADEMICKIE

1935/36 i 1936/37

NAKŁADEM POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
WARSZAWA

1 9 3 8

POLITECHNIKA

WARSZAWSKA

KRONIKA

ZESZYT I

LATA AKADEMICKIE
1935/36 i 1936/37

NAKŁADEM POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
WARSZAWA

1 9 3 8

ZAKŁADY GRAFICZNE
B. WIERZBICKI I S-KA
WARSZAWA, CHMIELNA 61

Celem zapoznania szerokich kół społeczeństwa z działalnością Politechniki Warszawskiej Senat Akademicki uchwalił wydawać corocznie kronikę oddzielnie od składu osobowego i planu studiów.

W zeszycie niniejszym opracowana została kronika zaległa za lata akademickie 1935/36 oraz 1936/37.

Wkrótce wyjdzie z druku zeszyt następny.

W przyszłości starać się będziemy wydawać zeszyt regularnie (w początku każdego roku akademickiego za ubiegły rok), przy czym kronika zostanie rozszerzona, obejmując poza rzeczowym sprawozdaniem z działalności Politechniki również wszelkie przejawy jej życia wewnętrznego.

I. SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
ZA ROK AKADEMICKI 1935/36
WYGŁOSZONE PRZEZ USTĘPUJĄCEGO REKTORA
PROFESORA EDWARDA WARCHAŁOWSKIEGO
NA INAUGURACJI ROKU AKADEMICKIEGO
DNIA 5 PAŹDZIERNIKA 1936 ROKU W AULI POLITECHNIKI

Dostojni Goście, Szanowni Koledzy, Droga Młodzieży.

Gdy przebiegam myślą zdarzenia ubiegłego roku akademickiego, pragnę przede wszystkim wdzięcznym wspomnieniem uczcić pamięć tych, którzy opuścili nasze szeregi na zawsze, przenosząc się do wieczności.

Dn. 4 listopada 1935 r. zmarł ś. p. Stanisław Garlicki, emerytowany profesor Geometrii wykresłnej na Wydziale Mechanicznym, były Dziekan tego wydziału, jeden z wybitnych przedstawicieli grona nauczającego Politechniki naszej, światły i zacny obywatel kraju, przyjaciel i wytrawny kierownik młodzieży.

Dn. 14 stycznia 1936 r. rozstał się z tym światem ś. p. Czesław Przybylski, profesor zwyczajny Projektowania monumentalnego na Wydziale Architektury, były Dziekan tego Wydziału, czołowy przedstawiciel współczesnej architektury polskiej, którego rozległa wiedza fachowa i wybitny talent artystyczny pozwoliły mu na połączenie harmonijne fundamentalnych założeń architektury monumentalnej z dążeniami nowoczesnymi w tej dziedzinie, w wyniku czego powstały dzieła o pierwszorzędnej

wartości. Ze szkoły prof. Przybylskiego wyszedł cały zastęp godnych swego nauczyciela uczniów.

W osobie zmarłego profesora Przybylskiego Wydział Architektury i Politechnika, jako całość, poniosły niepowetowaną stratę.

Dnia 12 lipca 1936 r. zmarł prof. Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego Stefan Biedrzycki, wykładający na Politechnice Warszawskiej o maszynach rolniczych na Wydziale Mechanicznym.

Dnia 27 lipca 1936 r. zmarł ś. p. Jerzy Wojciechowski, długoletni asystent przy Katedrze Wodociągów i kanalizacji, wytrwały i dzielny współpracownik profesora przy projektowaniach w tej dziedzinie.

Dnia 14 września 1936 r., w samym początku bieżącego roku akademickiego przeniósł się do wieczności ś. p. Czesław Domaniewski profesor honorowy Politechniki Warszawskiej, poprzednio profesor zwyczajny budownictwa na Wydziale Architektury, jeden z organizatorów i były Dziekan tego Wydziału w odrodzonej Politechnice, który dzięki swemu ogromnemu doświadczeniu założył od samego początku trwałe zręby pod gmach polskiej szkoły architektonicznej o wysokim poziomie. Ze śmiercią prof. Domaniewskiego zeszedłomal czy nie ostatni przedstawiciel świetnej plejady architektów polskich starej szkoły.

Dnia 21 września zmarł inż. Edward Potemski wykładający na Wydz. Elektrycznym specjalny kurs oświetlenia elektrycznego.

Cieniom wszystkich zmarłych kolegów, którzy wyczerpaną pracą swą zasłużyli się naszej Uczelni i nauce polskiej złożmy w milczeniu hołd należny. Cześć ich pamięci.

Rok akademicki 1935/36 dwudziesty pierwszy funkcjonowania Politechniki Warszawskiej w odrodzonej Polsce, rozpoczął się, zgodnie z Ustawą w dniu 1 września, uroczysta zaś inauguracja i początek wykładów miały miejsce dn. 7 października 1936 r.

Ubiegły rok akademicki zasadniczych zmian organizacyjnych w ustroju Politechniki nie przyniósł. Liczba Wydziałów, jak poprzednio, wynosi pięć, a więc:

1) Wydział Inżynierii w składzie 3 oddziałów: a) budownictwa lądowego i wodnego; b) melioracyjnego; c) mierniczego.

2) Wydział Mechaniczny w składzie 6 oddziałów: a) konstrukcyjnego; b) komunikacyjnego; c) technologicznego; d) uzbrojenia; e) lotniczego; i f) włókienniczego.

3) Wydział Elektryczny w składzie 4 oddziałów: a) prądów silnych, b) telekomunikacji; c) elektrotechniki wojskowej i d) telekomunikacji wojskowej.

4) Wydział Chemiczny z dwoma oddziałami: a) ogólnym i b) broni chemicznej.

5) Wydział Architektury z dwoma oddziałami: a) ogólnym i b) urbanistycznym.

Poza wydziałami istnieje na mocy osobnego Statutu Studium Wojskowe, w którego skład wchodzi Oddziały uzbrojenia, elektrotechniki wojskowej i broni chemicznej odpowiednich Wydziałów Politechniki. Wobec takiej konstrukcji Studium Wojskowego powstaje pewna dwoistość i zazębienie się kompetencji, co nie może się dodatnio odbijać na sprawnej działalności. Doświadczenie kilkuletnie doprowadzi niewątpliwie do poprawienia usterek w najbliższym czasie, co przyczyni się do usprawnienia studiów w dziedzinie tak ważnej jak obrona narodowa.

Studia na pierwszych dwu latach na wszystkich wydziałach, za małymi wyjątkami są dla wszystkich oddziałów jednakowe, różniczkowanie następuje dopiero w trzecim i czwartym roku.

Chociaż teoretycznie cały program studiów na Wydziałach przewiduje czteroletni okres studiowania, jednak rozległość programu i ilość materiału naukowego jest tak obszerna, że przepracowanie tego materiału dla średnio uzdolnionego studenta w przepisowym czasie jest prawie niemożliwe. Z tego wynika, że byłoby może racjonalniej rozłożyć program na 9 semestrów i wówczas stosować surowiej rygorów względem zaciągających studia; drugie rozwiązanie, nad którym należałoby się również zastanowić, polegałoby na pewnym ściśnieniu programów przez usunięcie nadmiernego rozrostu dyscyplin pomocniczych, drugorzędnych. Rady Wydziałowe niewątpliwie te sprawy będą stale miały w polu widzenia.

W roku sprawozdawczym Politechnika Warszawska posiadała 66 katedr, w tym na:

Wydział Inżynierii	17
„ Mechanicznym	16
„ Elektrycznym	7
„ Chemicznym	15
„ Architektury	11

Sześć spośród tych katedr były obsadzone zastępczo.

Wnioski Rad Wydziałowych o kreowanie nowych katedr, niestety dotąd nie zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem, a trzeba jeszcze raz stwierdzić, że pod względem liczby katedr Politechnika Warszawska w porównaniu z innymi uczelniami akademickimi znajduje się w bardzo niekorzystnych warunkach.

Niewystarczająca liczba profesorów odbija się, rzecz oczywista, ujemnie na normalnym przebiegu pracy dydaktycznej na Wydziałach.

Nie zwiększyła się również liczba związanych z katedrami zakładów naukowych. Podobnie jak w roku poprzednim mieliśmy: Zakładów laboratoryjnych — fizycznych, chemicznych,

mechanicznych i elektro-technicznych 30; zakładów projektowania inżynierskiego, architektonicznego i maszynowego 31; zakładów teoretyczno-seminaryjnych 15; wreszcie zakładów typu obserwatoriów 4.

W zakładach tych oprócz pracy dydaktycznej, która zajmowała najwięcej czasu, prowadzone były również badania naukowe przez profesorów i asystentów, oraz prace doktorskie i habilitacyjne.

Instytuty naukowo-badawcze, mianowicie instytut aerodynamiczny, drogowy instytut badawczy i instytut metalurgii i metaloznawstwa w dalszym ciągu wykonywały prace naukowo-badawcze i techniczne w zakresie swoich specjalności. Instytuty rozwijają się pomyślnie. Drogowy Instytut Badawczy, dzięki rozszerzeniu lokalu prawie dwukrotnie w stosunku do poprzednio zajmowanego, mógł wydatnie zwiększyć produktywność i wielostronność swych badań. Również i Instytut Aerodynamiczny poważnie się rozszerzył.

Aby Instytutom naukowo-badawczym przy Politechnice Warszawskiej nadać pewne formy formalno-prawne, opracowano dla nich odpowiednie statuty, które następnie Senat Akademicki przyjął i skierował do Ministerstwa W. R. i O. P. do akceptacji.

Przy Zakładzie Fizycznym I zapoczątkowane zostało specjalne laboratorium naukowo-badawcze pod nazwą Instytut Niskich Temperatur poświęcony badaniom niskich temperatur.

Instytut ten będzie czwartą placówką Politechniki Warszawskiej, poświęconą wyłącznie badaniom naukowym. Warunki pracy naukowej i dydaktycznej w zakładach nie uległy zasadniczo zmianie w porównaniu do poprzedniego roku akademickiego i upływały w ogólności dość pomyślnie. Jednakże w szeregu Zakładów, szczególnie zaś w pracowniach konstrukcyjnych i ogólnych, szczupłość lokalów daje się bardzo dotkliwie odczuwać. Powstaje na tym gruncie bardzo groźne zjawisko, mianowicie to, że prace rysunkowo-konstrukcyjne studenci odrabiać muszą z braku miejsca w kreślarniach, w domu, wskutek czego jest niezmiernie utrudniona kontrola postępów i należytego wykonania zadawanych tematów, co obniża poziom tych prac, a co najgorsze, zdarzają się wypadki niesamodzielnego wykonywania pracy. Z tym złem należy podjąć jaknajenergiczniejszą walkę.

Do szczególnych bolączek, o której już po raz trzeci mówię z tego miejsca, jest sprawa lokalu głównej biblioteki Politechniki. Biblioteka nasza znajduje się w tak nienormalnych warunkach lokalowych jak chyba żadna biblioteka na świecie. Wyjątkowo szczupła sala czytelnia utrudnia naszym studentom korzystanie ze zbiorów bibliotecznych, prawie zupełny brak sali do

pracy naukowej, pomieszczenie dla zbioru książek ciasne i do niemożliwości przepełnione; w dodatku całe pomieszczenie znajduje się w półsuterynie, gdzie wczesną jesienią i na wiosnę panuje przenikający chłód. Budowa pomieszczenia na bibliotekę jest jedną z najpierwszych kolejnych potrzeb Politechniki. Niestety wnioski w tej sprawie, przedstawiane w Ministerstwie W. R. i O. P., z powodu braku funduszy nie mogły dotąd uzyskać przychylnego załatwienia. Miejmy nadzieję, że w planie inwestycyjnym na najbliższe 4 lata znajdzie się miejsce i na tę niezbędną inwestycję.

Skład osobowy Politechniki Warszawskiej przedstawiał się w końcu roku sprawozdawczego następująco: mieliśmy

Profesorów honorowych . . .	3
„ zwyczajnych . . .	47
„ nadzwyczajnych . . .	12
„ tytułarnych . . .	1
„ kontraktowych . . .	2
Docentów habilitowanych . . .	29
Prowadzących wykłady zleczone	103
Lektorów języków obcych . . .	4

W ciągu roku akademickiego miały miejsce następujące zmiany: em. prof. Aleksander Wasiutyński mianowany profesorem honorowym, prof. tyt. M. Nestorowicz, doc. inż. A. Miszke, profesorowie nadzwyczajni Wacław Iwanowski, Janusz Groszkowski, Józef Turski i Zygmunt Kamiński zostali mianowani profesorami zwyczajnymi Politechniki, a dr Wacław Żencykowski i doc. dr Tadeusz Urbański — profesorami nadzwyczajnymi. Prof. nadzwyczajny Franciszek Leja został od dnia 1 maja r. b. mianowany profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prof. Wojciech Świętosławski został powołany na stanowisko Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Zmarli: prof. zwycz. Czesław Przybylski i prof. honorowy Czesław Domaniewski.

Pomocniczych sił naukowych mieliśmy:

Adiunktów	32
Asystentów starszych etatowych . . .	95

Asystentów starszych nieetatowych zatrudnionych częściowo 140, w tej liczbie 29 asystentów płatnych z sum Studium Wojskowego.

Asystentów młodszych	13
Asystentów pracujących bezpłatnie . . .	4.

Stan ilościowy pomocniczych sił naukowych w porównaniu do poprzedniego roku nie uległ poprawie, gdyż ryczałt na asy-

stentów zatrudnionych częściowo wynosi zaledwie około 70 etatów starszych asystentów. Niewystarczająca liczba asystentów coraz bardziej daje się odczuwać, szczególnie zaś w tych zakładach, które się szybko rozwijają i wykazują wzmożoną działalność.

Przyrost nowych sił naukowych jest podobnie jak w latach poprzednich niewielki i utrzymuje się na jednakowym poziomie. Venia legendi nadano 4 osobom; tytuł doktora nauk technicznych otrzymało 11 osób, z czego na Wydz. Inżynierii 4, na Wydziale Mechanicznym 2, na Wydziale Chemii 3 i na Wydziale Architektury 2.

Liczba studiujących na Politechnice Warszawskiej przedstawiała się następująco:

Na Wydziale Inżynierii było . . .	1502
„ Mechanicznym . . .	1087
„ Elektrycznym . . .	791
„ Chemicznym . . .	610
„ Architektury . . .	517
	<hr/>
Razem	4507

W tej liczbie znajduje się ponad 100 studentów urlopowanych.

Ukończyło Politechnikę z tytułem inżyniera odnośnej specjalności 487 osób, z czego:

na Wydziale Inżynierii	176 (14 ⁰ / ₀)	liczby studentów wydziału.
„ Mechanicznym	76 (7 ⁰ / ₀)	„
„ Elektrycznym	74 (10 ⁰ / ₀)	„
„ Chemicznym	80 (14 ⁰ / ₀)	„
„ Architektury	80 (15 ⁰ / ₀)	„

Z tych liczb widzimy, że odsetek kończących w stosunku do ogólnej liczby studentów osiągnął przeciętnie wysokość 12⁰/₀. Znaczne odchylenie od tej przeciętnej wykazuje nadal Wydział Mechaniczny, chociaż i tu nastąpiła znaczna poprawa.

Poza dyplomami inżynierskimi, nadanymi absolwentom naszej Politechniki, nostryfikowano 27 dyplomów zagranicznych oraz nadano tytuł inżyniera 5 osobom na podstawie art. 7 Ustawy o tytule inżyniera.

W administracji Politechniki, tj. w biurze rektorskim, dziekana'ach, intendenturze, kwesturze i bibliotece zatrudnionych było 38 urzędników i dietariuszy.

Funkcjonariuszy niższych etatowych było 127, pracowników dniówkowych, zatrudnionych stale, mieliśmy 44.

Liczba personelu niższego nieco wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego, jednak jest jeszcze za szczupła, wskutek

czego często powstają bardzo trudne sytuacje, uniemożliwiające normalną obsługę Politechniki.

Najwyższa władza kolejalna Politechniki spoczywała w ręku Senatu Akademickiego, który składał się z 13 członków: Rektora, Prorektora, 5 Dziekanów i 5 delegatów rad wydziałowych oraz kierownika Studium Wojskowego. Senat Akademicki odbył w roku sprawozdawczym 10 posiedzeń zwyczajnych, 6 nadzwyczajnych oraz 1 posiedzenie specjalne poświęcone uczczeniu dziesięciolecia prezydentury Pana Prezydenta Rzeczypospolitej prof. honorowego Politechniki Warszawskiej Ignacego Mościckiego.

Senat Akademicki rozpatrywał sprawy ogólne Politechniki, ustalał zasadnicze wytyczne, uzgadniając działalność wydziałów w sprawach administracyjnych i naukowych, opiniował wnioski Rad wydziałowych o powołaniu nowych profesorów i udzielaniu habilitacji.

Bardzo dużo uwagi i czasu poświęcił Senat sprawom młodzieży akademickiej wogóle i stowarzyszeń akademickich w szczególności.

Jedną z zasadniczych decyzji w sprawach młodzieży, jaką Senat powziął w roku sprawozdawczym, było zatwierdzenie statutu pierwszego na Politechnice Stowarzyszenia o charakterze ideowo-wychowawczym. Dotychczas Senat Akademicki stał na stanowisku, że stowarzyszenia akademickie o zabarwieniu politycznym nie powinny mieć miejsca w murach Uczelni, gdyż istnienie tego rodzaju stowarzyszeń może doprowadzić do ściągania się różnych grup i wywoływać niepożądany ferment. Zmieniając po długich i wyczerpujących debatach to stanowisko, Senat Akademicki żywi nadzieję, że jawne, legalne, poważnie i w należytych granicach ujęte studiowanie zagadnień społecznych i ustrojowych być może przyczyni się dodatnio do wyrobienia i przygotowania obywatelskiego młodzieży oraz do uchronienia jej od zgubnych wpływów nieodpowiedzialnej konspiracji. Zasada jednak, że uprawianie działalności politycznej w murach Uczelni tolerowane być nie może, pozostaje w całej mocy.

Wiele troski przyczyniły nam kilkakrotne przerwy normalnego biegu życia na Politechnice, wywołane poważniejszymi zaburzeniami studenckimi.

Uznając, że stosunek profesorów do młodzieży powinien się opierać na zasadach ojcowskiej życzliwości i powagi, stanowiących podstawę autorytetu moralnego, na którym jedynie trwale może być zbudowany wzajemny stosunek młodzieży do ich kierowników, Senat Akademicki zawsze jednomyślnie współpracował ze mną i popierał moje starania i zabiegi, dążące do łagodnego i z najmniejszą szkodą dla młodzieży likwidowania zajęć, nawet w tych przypadkach, gdy przybierały one formy ostre i w istocie przekraczały właściwie granice dopuszczalne.

Takie postępowanie nasze nie było bynajmniej oznaką słabości, lecz podyktowane było wiarą w skuteczność wpływu autorytetu moralnego.

Z uczuciem głębokiego zadowolenia mogę stwierdzić, że nasza wiara w młodzież nie zawiodła, że młodzież akademicka dała posłuch naszej życzliwej perswazji, w wyniku czego uniknęliśmy w momencie najbardziej krytycznym ingerencji siły zewnętrznej, co pociągnęłoby za sobą niewątpliwie bardzo ciężkie następstwa dla młodzieży i szkoły.

Ale podobnie jak rozumnie kochający swego syna ojciec niejednokrotnie nawet ostro skarcić go musi, tak i my nie możemy nie przeciwstawić się takim faktom i postępkom, które stanowczo skarcić należy.

Rady Wydziałowe główną uwagę poświęcały dalszemu pogłębieniu pracy naukowej i dydaktycznej na swoich wydziałach, opracowywały regulaminy studiów, dyskutowały nad zmianami programów i dostosowaniem ich do bieżących potrzeb.

W celu dokonania przeglądu pracy naukowej poszczególnych Zakładów odbyły się na wszystkich wydziałach specjalne posiedzenia Rad wydziałowych, na których wysłuchano szczegółowych sprawozdań profesorów o pracach naukowych, wykonywanych w pracowniach, znajdujących się pod ich kierownictwem. Zebrania te mają niezmiernie ważne znaczenie, gdyż dają możliwość gronu profesorskiemu dokładnego zaznajomienia się z ogólnym stanem prac naukowych i skoordynowania wysiłków do osiągnięcia celów wspólnych. Ponadto Rady wydziałowe zaznajamiała się na podstawie referatów poszczególnych profesorów ze sprawą przygotowania młodego narybku pracowników naukowych w poszczególnych dziedzinach nauki. Należy stwierdzić z przykrością, że warunki bytowania młodych pracowników naukowych w dalszym ciągu odstraszały widocznie młodzież od poświęcania się pracy naukowej. Jeżeli taki stan będzie trwał nadal, wkrótce może nastąpić groźne zjawisko zupełnego braku sił naukowych w szeregu dyscyplin, zwłaszcza technicznych.

Pewną, aczkolwiek nieściłą miarą wydajności pracy naukowej grona nauczającego na Politechnice Warszawskiej jest liczba ogłoszonych drukiem przyczynków naukowych, artykułów, referatów i podręczników. Ilość tych prac była w roku sprawozdawczym:

na Wydziale Inżynierii . . .	65
„ „ Mechanicznym . . .	37
„ „ Elektrycznym . . .	44
„ „ Chemicznym . . .	120
„ „ Architektury . . .	18

do tego należy dodać szereg projektów inżynierskich, architektonicznych, maszynowych i elektrotechnicznych w liczbie około 40, wykonanych przez członków grona nauczającego; odczytów i referatów z różnych dziedzin wygłoszono około 50. Poza tym w laboratoriach i pracowniach oraz instytutach badawczych przeprowadzono bardzo znaczną liczbę analiz, ekspertyz i badań technicznych dla instytucji przemysłowych państwowych i prywatnych.

Nie wyszczególniam tu autorów ogłoszonych i wykonanych prac i projektów, gdyż zajęłoby to zbyt wiele czasu, dane te znajdują się w sprawozdaniach Rad Wydziałowych; nadmienię jedynie, że wszyscy profesorowie, za nielicznymi tylko wyjątkami, prace naukowe prowadzili.

Udział grona nauczającego w ogólnokrajowym życiu naukowym wyrażał się we współpracy z instytucjami naukowymi jak Polska Akademia Umiejętności, Akademia Nauk Technicznych, Warszawskie Towarzystwo Naukowe, Chemiczny Instytut Badawczy, Komisja Naukowa Instytutu Przewodności i innymi, bądź w charakterze członków stałych tych instytucji, bądź doradczo. Ponadto członkowie grona nauczającego brali udział w zjazdach i konferencjach krajowych.

Stosunki ze światem naukowym zagranicznym wyraziły się w udziale szeregu profesorów w Zjazdach naukowych zagranicą, oraz w pracach w laboratoriach instytutów naukowych zagranicznych. W ubiegłym roku wykładów uczonych zagranicznych w Politechnice nie było. Należałoby zwrócić uwagę na konieczność zapraszania sił naukowych zagranicznych na wykłady i odczyty i w ten sposób nawiązywać i zacieśniać więzy współpracy intelektualnej ze światem naukowym zewnętrznym. Sprawa ta nastrocza dość dużo trudności technicznych, jednak powinna być przez wydziały podjęta i intensywnie realizowana.

Wspomnieć jeszcze należy, że w gmachu Politechniki odbyły się Zjazdy: 1) Związku miast polskich, poświęcony sprawom urbanistycznym, łącznie z odpowiednią wystawą, 2) Stowarzyszenia mechaników polskich, 3) Stowarzyszenia Odlewników.

Finanse Politechniki w roku sprawozdawczym pochodziły z następujących źródeł: 1) budżetu państwowego, 2) funduszu opłat studenckich, 3) dochodów własnych zakładów i laboratoriów i 4) dochodów z majątku własnego.

Z budżetu państwowego za okres od 1.IX.1935 do 31.VIII.1936 r. otrzymaliśmy:

na wydatki osobowe	Zł	2.012.506.27
„ „ pomieszczeniowe	„	400.079.10
„ „ drobny remont	„	42.296.41
„ „ inwestycyjne	„	227.000.00
	<u>Razem</u> Zł	<u>2.681.881.78</u>

Na Fundusz Opłat Studenckich wpłynęło ogółem Zł 969.643.35.

Z tej kwoty przeznaczono:

na wydatki zakładów naukowych	499.000.—
„ „ egzaminacyjne . . .	95.000.—
„ „ administracyjne . . .	46.775.—
na doraźną pomoc młodzieży . . .	36.000.—
do dyspozycji Min. W. R. i O. P.	
na fundusz stypendialny i różne	
formy pomocy młodzieży . . .	282.868.35
na remont kuchni studenckiej . . .	10.000.—

Od asygnowania z F. O. S.-u na domy profesorskie zrzekłem się zupełnie.

Dochody własne zakładów za badania, analizy i ekspertyzy przyniosły w roku sprawozdawczym ogółem Zł 172.338.31.

Podkreślić należy, że wykonywanie tych prac w zakładach przynosi studiującym bardzo duże korzyści, dając im możliwość brania udziału w rozwiązywaniu żywych, aktualnych zagadnień.

Dochody z majątku własnego Politechniki, pochodzące z komornego za mieszkania profesorów i innego personelu, dały

w roku sprawozdawczym	Zł 80.619.50
z tego wydano na ogólne potrzeby i administrację	
domów	„ 19.001.78
na remonty budynków	„ 45.543.21
Na wydatki Studium Wojskowego otrzymano	„ 331.058.—

W ten sposób ogólny budżet Politechniki w dochodach wynosił Zł 4.235.540.94 i tą samą kwotę w wydatkach. Oprócz tego instytut metalurgii i metaloznawstwa oraz instytut aerodynamiczny posiadają osobne budżety, składające się z dochodów za wykonywane prace badawcze dla różnych instytucji i przedsiębiorstw, łączna wysokość tych budżetów wynosi kilkaset tysięcy złotych.

Rozbudowa Politechniki poczyniła w roku sprawozdawczym dalsze postępy. W ściślejszej współpracy z Towarzystwem Studium Technologiczne, którego jestem prezesem, wykonano następujące prace: 1) wykończone zostały ostatecznie Zakład Technologii Chemicznej Nieorganicznej, 2) wybudowano nową halę maszyn dla instytutu metalurgii i metaloznawstwa, 3) wykończono i uruchomiono dalsze pomieszczenia zakładu miernictwa elektrycznego i wysokich napięć co pozwoli na znaczne rozszerzenie w nim pracy naukowej i badawczej, 4) dwukrotnie zwiększony lokal drogowego instytutu badawczego, 5) na ukończeniu jest wewnętrzne urządzenie Zakładu Technologii Fermentacji i Produktów Spożywczych, zajmującego całe skrzydło gmachu technologii chemicznej, co pozwoli w lokalu obecnego zakładu urucho-

nić nową placówkę naukową, 6) wykończono dalszą część zakładu radiotechniki, przez co zwiększa się pomieszczenie tego zakładu więcej niż dwukrotnie, 7) rozszerzono pomieszczenie laboratorium pomp i turbin wodnych Wydziału Mechanicznego, 8) urządzono dwa nowe audytoria — jedno elektrotechniczne i jedno chemiczne, przez co częściowo przynajmniej usunięto bardzo dotkliwy brak audytoriów.

Ponadto opracowano projekt pawilonu dla zakładu technologii organicznej II (gazy bojowe) i projekt ośrodka obrony przeciwgazowo-lotniczej, w którym ma być zorganizowane odpowiednie przeszkolenie studentów i personelu Politechniki.

Z inwestycji ogólnych wspomnieć trzeba o następujących: 1) ukończono budowę i uruchomiono nową centralną kotłownię i nową elektrownię własną, 2) dokonano kontroli sieci elektrycznej, mocno już zdezcelowanej i usunięto ucieczki prądu, wywołane licznymi miejscami uziemienia tej sieci, 3) wybudowano i urządzono warsztaty: stolarski, ślusarski i elektrotechniczny dla ogólnych potrzeb konserwacji i napraw bieżących w pomieszczeniach Politechniki, 4) uporządkowano i rozplanowano tereny wewnętrzne oraz doprowadzono do porządku drogi i chodniki na tych terenach, jak również parkany, okalające Politechnikę.

Z robót remontowych zanołować należy jako najważniejsze: 1) kapitalną przebudowę westibulu i szatni gmachu głównego, 2) gruntowne odnowienie auli, 3) przeróbkę biblioteki i czytelnicy w gmachu architektury, 4) gruntowny remont kuchni studenckiej i ogniska akademickiego.

Poza tym wykonano bieżący remont w kilku zakładach.

Brak funduszy nie pozwolił, niestety, na przystąpienie do budowy drugiej części domu dla personelu Politechniki przy ul. Wawelskiej, którego pierwsza część w ubiegłym roku była oddana do użytku.

Potrzeby lokalowe Politechniki są jeszcze bardzo duże, dlatego też wystąpiłem z wnioskami o włączenie do programu inwestycyjnego sprawy budowy skrzydła gmachu głównego, wykończenie pozostałych laboratoriów technologicznych i budowy pawilonu Wydziału Architektury.

Przechodzę teraz do spraw młodzieży akademickiej.

Jak już podkreślałem w poprzednich moich sprawozdaniach, na plan pierwszy wysuwała się sprawa ciężkiego położenia materialnego młodzieży akademickiej, wywołana ogólnym zubożeniem społeczeństwa polskiego.

W związku z tym zagadnienie rewizji wysokości opłat w szkołach akademickich stawało się sprawą coraz bardziej pilną.

W marcu 1935 r. złożyłem w Ministerstwie W. R. i O. P. wniosek o pewne obniżenie ogólne opłat i wydzielenie taks egzaminacyjnych i ryczałtu czesnego. Senat Akademicki po zapoznaniu się z treścią tego wniosku, zajęte przeze mnie stanowisko

zaakceptował. Pozytywnego wyniku jednak starania nasze nie przyniosły, aczkolwiek wnioski o rewizję opłat następnie niejednokrotnie wznawiałem.

W połowie listopada 1935 r. zwróciłem się do Pana Kierownika Ministerstwa W. R. i O. P. prof. Chylińskiego, któremu całą sprawę jako bardzo pilną i ważną w dłuższej osobistej rozmowie przedstawiłem. Wkrótce po tej konferencji wydane zostały zarządzenia, mające na celu, do czasu powzięcia zasadniczej decyzji, częściowe ulżenie młodzieży przez rozdzielanie opłat na drobniejsze raty, przekazanie rektorom prawa zwalniania od opłat dodatkowych za przekroczenie terminów wpłat, co łączyło się z możliwością nie skreślania z listy studentów tych, którzy w przepisany czas opłat nie mogli wnieść.

Z objęciem teki Ministra W. R. i O. P. przez prof. Wojciecha Świętosławskiego sprawa opłat akademickich znowu znalazła się na porządku dziennym. Na zjeździe Rektorów szkół akademickich w styczniu 1936 r. temu zagadnieniu, jak również zagadnieniu organizacji pomocy młodzieży akademickiej, poświęcono bardzo dużo uwagi i czasu.

Ze względu na wielkie trudności przeprowadzenia reorganizacji zasad opłat akademickich w połowie roku, zastosowano metodę skomprimowania pewnych wydatków i uzyskaną w ten sposób kwotę przeznaczono na udzielenie większej liczby długoterminowych odroczeń opłat. Kontyngent odroczeń zwiększono z około 12% do 25%. Zarządzenie to również było tylko tymczasowe, do końca roku akad. 1935/36.

Udzielone zarządzeniem Pana Ministra Świętosławskiego dodatkowe ulgi pozwoliły nam na zaspokojenie podań najbardziej potrzebującej pomocy młodzieży, przy czym w większej lub mniejszej mierze uwzględniono prawie wszystkie podania.

Jest rzeczą zrozumiałą, że przy rozpatrywaniu tysięcy podań mogły mieć miejsce i fakty udzielenia ulg takim petentom, którzy pomocy materialnej w rzeczywistości nie potrzebowali; jeżeli takie fakty były, to jedynie jako bardzo rzadki wyjątek.

Przed końcem roku akad. zostało opracowane nowe rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. o opłatach w szkołach akademickich, które weszło w życie od 1 września 1936 r. Na mocy tego rozporządzenia ujednostajniono opłaty na wszystkich latach studiów, wysokość czesnego podległa pewnej ogólnej obniżce, pozostały ponadto ulgi indywidualne, taksy egzaminacyjne zostały wydzielone z ryczałtu czesnego, uprawnienia rektora zostały rozszerzone. Z porównania globalnych cyfr preliminowanych wpływów na nowych zasadach z wpływami z roku ubiegłego wynika, że, biorąc pod uwagę taksy egzaminacyjne, pozostaje mniej więcej ten sam stan, jaki istniał przy zastosowaniu 25% ulg.

Jeżeli zaś wziąć pod uwagę, że taksy egzaminacyjne w 1936/37 r. ogromnej większości studentów obowiązywać nie

będą, otrzymamy dla starszych zwłaszcza roczników jeszcze dalszą czasową ulgę.

Sprawa organizacji pomocy materialnej młodzieży nie wiele posunęła się naprzód.

Sprawy pomocy lekarskiej, żywnościowej, mieszkaniowej, kulturalnej pozostały w kompetencji Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej. Nawiązanie zgodnej rzeczowej współpracy pomiędzy tym Towarzystwem, szkołami akademickimi i młodzieżą nie udało się.

Wniosek mój o przeniesienie siły ciężkości organizacji pomocy młodzieży do szkół z pozostawieniem T-wu zadania przede wszystkim gromadzenia funduszków na pomoc dla akademików, w zasadzie zaakceptowany, w praktyce nieureczywistniony, do unormowania stosunków nie doprowadził. Miejmy nadzieję, że rzeczowe podejście do tych spraw w końcu zwycięży i da właściwe rozwiązanie.

Wobec tego, że od T. P. M. A. otrzymałem do dyspozycji na pomoc żywnościową w bonach obiadowych 6000.— zł i w gotówce na pożyczki na czesne 2300.— zł co było niezmiernie drobną kwotą w stosunku do potrzeb, które były bardzo duże, zainicjowałem zbiórkę ofiar na pomoc młodzieży wśród grona profesorskiego i stowarzyszeń inżynierskich. Z tych źródeł uzyskałem 5616 zł.

Z inicjatywy i staraniem żon profesorów Politechniki zorganizowany został koncert, który dał czystego wpływu 1516 zł. Suma ta również została przez nasze Panie oddana do mej dyspozycji. Wszystkie zebrane przez nas pieniądze przekazałem Tow. Bratniej Pomocy na pomoc koleżeńską.

Oprócz tego do dyspozycji Dziekana Wydz. Chemii wpłynęły ofiary specjalnie dla studentów Wydziału Chemicznego.

Wszystkim ofiarodawcom, którzy na mój apel odezwali się i złożyli ofiary na pomoc młodzieży naszej składam najserdeczniejsze podziękowanie.

Specjalnie dziękuję Panu Ministrowi Świętosławskiemu, który swe diety senatora Rzeczypospolitej oddał w połowie na stypendia dla studentów Wydz. Chemicznego, w połowie zaś na potrzeby zakładu Chemii fizycznej.

Poza podanymi wyżej doraźnymi ofiarami, środki materialne na pomoc młodzieży, którymi rozporządzała Politechnika, składały się z:

- 1) odroczeń i umorzeń czesnego;
- 2) stypendiów państwowych i prywatnych;
- 3) sum na pożyczki długoterminowe z funduszu stypendialnego i
- 4) funduszu na pomoc doraźną, przyznanego do dyspozycji Rektora.

Umorzeń i długoterminowych odroczeń czesnego przyznano 2604 studentom na ogólną sumę 287.957.50.

Ze stypendiów państwowych korzystało 207 osób na ogólną sumę 148.000.— zł.

Ze stypendiów innych korzystało 173 osoby na ogólną sumę 150.367,77. zł.

Pożyczek długoterminowych udzielono z funduszu stypendialnego na ogólną sumę 36.000. — zł, przeważnie na opłatę czesnego.

Z funduszu rektorskiego, przeznaczonego na pomoc młodzieży, otrzymało zapomóg bezzwrotnych w różnej wysokości 684 osoby, na sumę 19.370.— zł, wyłącznie na opłatę czesnego.

Poza tym z tegoż funduszu udzieliłem zasiłku Tow. Bratniej Pomocy na cele samopomocowe 4830.— zł i Kołom Naukowym na pomoce naukowe 11.800.— zł, na wycieczki naukowe udzieliłem ok. 4000 zł. subwencji. Razem na pomoc młodzieży wydano ponad 600.000 zł.

W porównaniu do poprzedniego roku pomoc materialna ze strony uczelni wybitnie wzrosła.

Należałoby jeszcze uwzględnić środki, wydane bezpośrednio przez Tow. Przyjaciół Młodzieży Akademickiej na pomoc lekarską, mieszkaniową, kulturalną i na sport. Ponieważ sprawy te nie leżały w mojej kompetencji, cyfrowych danych przytoczyć nie mogę.

Sprawa praktyk wakacyjnych uległa pewnej poprawie. Mamy nadzieję, że pertraktacje nasze z bezpośrednio zainteresowanymi czynnikami, które doprowadziły już do częściowego uregulowania tego zagadnienia, będą nadal kontynuowane i sprawa ta; tak ważna dla studiów i studentów, będzie pomyślnie dobrze rozwiązana.

Stowarzyszeń akademickich mieliśmy w roku sprawozdawczym 29, w tej liczbie samopomocowych 3, naukowych 9, sportowe 1, religijnych i charytatywnych 3, regionalnych 6, korporacyj 4, konfederację 1, śpiewacze 1, ideowo-wychowawcze (w stanie organizacji) 1.

Towarzystwo Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Warszawskiej, grupujące w sobie znaczną większość polskiej młodzieży akademickiej naszej uczelni i mające na celu niesienie pomocy koleżeńskiej swym członkom, pracowało w roku sprawozdawczym w warunkach trudniejszych niż poprzednio, na co złożyły się dwie przyczyny: 1) zwiększone zapotrzebowanie pomocy ze strony niezamożnej młodzieży i 2) nieudzielenie przez T. P. M. A. subwencji gotówkowej Bratniej Pomocy. Wskutek ostatniej ze wskazanych okoliczności budżet T. Bratniej Pomocy musiał być oparty na chwiejnych i nieregularnych wpływach ze składek członkowskich, z ofiarności publicznej, różnych imprez dochodowych, organizowanych przez Zarząd Towarzystwa i zwrotów pożyczek przez dawnych dłużników. Jak z mego sprawozdania wynika, sta-

rałem się w granicach możliwości wypełnić powstałą lukę i dać możność normalnego funkcjonowania Towarzystwu.

Doceniając ważność jaknajściślejszej współpracy młodzieży z władzami akademickimi w sprawach niesienia pomocy potrzebującym, przyjąłem za zasadę, że wszystkie prośby o pomoc materialną musiały być zaopiniowane przez Bratnią Pomoc. Uważam za konieczne podkreślić, że ten sposób postępowania okazał się bardzo racjonalny. Zarząd Tow. Bratniej Pomocy bardzo ciężką pracą zbierania informacji i kwalifikowania petentów przeprowadzał skrupulatnie i obiektywnie tak w stosunku do członków Towarzystwa, jak również w stosunku do tych studentów, którzy do Towarzystwa nie należeli.

Koła Naukowe prowadziły dość ożywioną działalność, urządziły odczyty i wycieczki naukowe w kraju i za granicą, zajmowały się wydawnictwem skryptów i innych pomocy naukowych, prowadziły biblioteki podręczne. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność Komisji Wydawniczej, istniejącej przy Tow. Bratniej Pomocy. Placówka ta zasługuje na pełne uznanie i jaknajwydatniejsze poparcie.

Stosunek wszystkich stowarzyszeń do władz akademickich nacechowany był zaufaniem i lojalnością, odwrotnie władze akademickie z całą życzliwością odnosiły się do wszelkich pozytywnych poczynań stowarzyszeń młodzieży.

Mój krótki przegląd pracy młodzieży byłby niekompletny, gdybym nie wspomniał o wielkiej manifestacji uczuć i dążności młodego pokolenia, która się wyraziła w pielgrzymce Jasnogórskiej i dokonanym w obliczu majestatu Bogurodzicy ślubowaniu. Wierzę, że doniosły ten akt stanie się przełomowym punktem wiodącym do odrodzenia moralnego, że nastąpią czyny, które obloką w żywe ciało dokonane śluby, że nastąpi zgoda społeczna i wspólny wysiłek do urzeczywistnienia marzeń o Polsce wielkiej, silnej, opartej na jedności narodowej i sprawiedliwości społecznej.

Kończąc swe sprawozdanie, poczuwam się do miłego obowiązku złożenia jaknajserdeczniejszego podziękowania Panu Prorektorowi prof. Lalewiczowi, Panom Dziekanom, z p. Dziekanem Straszewiczem na czele, Członkom Senatu Akademickiego i tym wszystkim Panom profesorom, którzy w najtrudniejszych chwilach dodawali mi otuchy i pomagali przy sprawowaniu ciężkich i odpowiedzialnych obowiązków.

Urzędnikom biura rektorskiego z panem Sekretarzem inż. Olgierdem Zacharewiczem na czele dziękuję za wyteżoną pracę. Osobne podziękowanie składam pani kwestorce Wandzie Birzyszkowej za wybitnie sumienne i użyteczne dla Politechniki pełnienie służby.

Kochana Młodzieży. Żegnam was w tej chwili, jako rektor. Nie żegnam jako przyjaciel, gdyż tym pozostanę zawsze. Długo-

letnie sprawowanie obowiązków Dziekana i ostatnie trzy lata piastowania najwyższej godności akademickiej rektora dało mi możliwość głębokiego zżycia się z Wami. Wasze troski były moimi troskami, wasze radości i osiągnięcia na drodze rozwoju i postępu napełniały mnie radością i zadowoleniem. W was widziałem i widzę przyszłość Narodu.

I dlatego, odchodząc ze stanowiska kierowniczego do zaciśza pracowni profesorskiej, zwracam się do was z apelem: kochajcie prawdę i sprawiedliwość, pielęgnujcie i rozwijajcie szczytne ideały miłości Ojczyzny i służenia narodowi, rozwijajcie i rodmuchujcie w sobie boską iskrę twórczości, skupiajcie się w szeregach budowniczych i przeciwstawiajcie się burzycielstwu. Życzę wam jaknajserdeczniej powodzenia we wszystkich dobrych przedsięwzięciach.

Magnificencjo, przekazując w ręce Twoje oznaki godności i władzy rektorskiej, obciążam równocześnie Twoje barki ogromnym brzemieniem trudu i odpowiedzialności za losy naszej almae matris. Życzę Ci Magnificencjo, aby okres sprawowania rządów przez Ciebie na Politechnice był okresem świetnego rozwoju naszej Uczelni, aby bieg życia w niej upływał w warunkach spokoju, wyteżonej pracy i nowych ociągnięć .

Deklaruję Ci, Magnificencjo, pomoc i współpracę całego grona profesorskiego. Oby się na Tobie, Magnificencjo, spełniło starodawne życzenie akademickie: Quod felix, faustum fortunatumque sit.

II. PRZEMÓWIENIE INAUGURACYJNE

JEGO MAGNIFICENCJI REKTORA

PROFESORA DR JÓZEFA ZAWADZKIEGO

WYGŁOSZONE NA OTWARCIU ROKU AKADEMICKIEGO 1936/37

DNIA 5 PAŹDZIERNIKA 1936 ROKU W AULI POLITECHNIKI

Do sprawozdania Pana Rektora Warchałowskiego pragnę dodać słów kilka. Pan Rektor Warchałowski był w pełnym znaczeniu tego słowa dobrym gospodarzem. Dzięki niezmiernym wysiłkom, umiejętnemu rozplanowaniu potrafił, pomimo trudnej sytuacji finansowej, dokonać podstawowych zmian i ulepszeń, widocznych dla każdego, kto pamięta, jak wyglądała Politechnika do niedawna, a jaką dziś stopniowo przybiera szatę. Za rektoratu Prof. Warchałowskiego uruchomiono nowe gmachy technologiczne, przystosowane do współczesnych potrzeb nauki, przebudowano siłownię Politechniki, znikły szpecące teren baraki a na to miejsce powstały nowe domy mieszkalne, wszędzie jest czystiej, porządniej i wygodniej. Byłbym rad, gdyby mi się udało w tym zakresie — tempa pracy nie osłabić i dorzucić dalszą cegiełkę do rozbudowy naszej uczelni. Potrzeby są wciąż jeszcze bardzo wielkie, a rozwój nauki i techniki stawia coraz to nowe wymagania, którym uczelnia sprostać musi. Możemy marzyć tylko o zaspokojeniu potrzeb najpilniejszych, a i to wymagać będzie długo jeszcze wielkiego wysiłku. Warunki, w jakich pracuje biblioteka nasza, największa biblioteka techniczna w kraju, są poprostu straszne, w tej chwili nie mamy gdzie składać nowych książek, a korzystanie z biblioteki staje się coraz trudniejsze; jeżeli w najbliższym czasie nie nastąpi radykalna

zmiana, biblioteka nie będzie wogóle mogła spełniać swego zadania. Są pracownie chemiczne, których wentylacja nie odpowiada skromnym nawet wymaganiom; a przecież w pracowniach tych przez dzień cały pracuje młodzież; wiele Zakładów z trudem walczy o przystosowanie pomieszczeń do potrzeb nauczania; brak odpowiednich pomieszczeń dla Bratniej Pomocy i innych stowarzyszeń młodzieży. Dzięki energicznej działalności Tow. „Studium Technologiczne”, a w szczególności prezesa zarządu p. rektora Warchałowskiego oraz prof. Iwanowskiego uruchomiono kilka Zakładów technologii chemicznej i elektrotechniki; praca nad uruchomieniem następnych w rozpoczętych już budynkach musi trwać dalej, tak samo, jak usuwanie najbardziej rażących niedomagań pomieszczeń istniejących.

Uważać będą za swój obowiązek dołożyć wszelkich starań, by w opracowanym obecnie projekcie inwestycyjnym na lat 4, potrzeby naszej uczelni, choć w skromnym zakresie, zostały uwzględnione. To nieprawda, że to co się u nas robi, to nie inwestycje, lecz wydatki konsumpcyjne; wszak jedną z najważniejszych inwestycji jest człowiek do pracy twórczej zdolny i do pracy tej należycie przygotowany.

Pan Rektor Warchałowski był pierwszym rektorem, wybranym po wejściu w życie nowej Ustawy o szkołach akademickich i musiał pracować w najcięższym okresie przejściowym.

Ustawa wprowadziła szereg daleko idących zmian, co zawsze musi w pierwszym okresie spowodować poważne trudności. Trudności w tej sprawie były jednak o wiele jeszcze większe i wynikały zarówno z samej Ustawy, jak i z atmosfery w jakiej ją wprowadzano.

Gdy przed ostatecznym opracowaniem nowej Ustawy otrzymaliśmy w Senacie i na Radach Wydziałowych jej projekt do zaopiniowania, wskazywaliśmy na trudności, jakie zrealizowanie tego projektu zdaniem naszym nastęrczyć musi; ówczesny rektor prof. Chrzanowski zaskarbił sobie wdzięczność za wielki wysiłek, jaki włożył w przemyślenie projektu i opracowanie uwag krytycznych. Słuszność naszych przewidywań odczuliśmy w życiu akademickim bardzo rychło.

W wielu sprawach zatarła się możliwość ustalenia, kto za co powinien i może ponieść odpowiedzialność; wymagające szybkiego i fachowego załatwienia sprawy codziennego życia akademickiego, zaczęły tonąć w powodzi korespondencji między urzędami, sprawy najściślej związane z organizacją nauczania i stosunkiem władz akademickich do młodzieży, zaczęły uciekać nam z rąk; a obserwując brak koordynacji, między czynnikami, które wykazały zainteresowanie tymi sprawami, nie wiedzieliśmy, kto istotnie do zajęcia się i czym jest naprawdę powołany i jak ten brak koordynacji zwalczać. Słuchaliśmy zarzutów, nieraz słusznych które opinia, przeciwko nam kierowała; nie mie-

liśmy możliwości wpłynąć na usunięcie przyczyn, które te zarzuty wywołały.

Dlatego z uczuciem wielkiej ulgi usłyszeliśmy pierwsze oświadczenie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, że pragnie tak zorganizować swój resort, by każdy kto pewną pracę wykonywuje, dzięki nadanym mu kompetencjom, mógł naprawdę ponosić odpowiedzialność za to co robi, i żeby odpowiedzialność tę ponosić musiał.

Wielką otuchą napawa nas nawiązywanie coraz bliższego kontaktu bezpośredniego między uczelniami i naczelnymi władzami Ministerstwa. Dwa razy w ubiegłym roku akademickim mieli możliwość rektorzy na zjazdach pod przewodnictwem Pana Ministra omawiać potrzeby i bolączki życia akademickiego. Od zjazdu poświęconego tym sprawom rozpoczęli swe czynności nowo wybrani rektorzy.

Zostaliśmy zaproszeni do opracowania i przedstawienia ze strony uczelni wniosków w sprawie usprawnienia i ulepszenia pod każdym względem życia akademickiego; zostaliśmy powołani do współpracy i ze swej strony wyraziliśmy jak najgorętszą do tej współpracy gotowość. Współpraca ta już się rozpoczęła i już pewne daje wyniki.

Do usprawnienia życia akademickiego dążyć musimy drogą uzyskania jaknajlepszych warunków zewnętrznych i drogą ulepszeń na naszym własnym terenie, na terenie uczelni. Rozumiem, że ten najłatwiej dobre warunki dla swej pracy uzyska, kto nie słowem tylko, lecz własnym wysiłkiem o słuszności swej sprawy przekonać potrafi; trzeba umieć dać, by mieć prawo żądania. Chciałbym by zrozumienie tej zasady stało się powszechnem, i weszło w krew przede wszystkim młodzieży akademickiej. I dlatego pragnąłbym w staraniach i dążeniach do poprawy tego co w życiu akademickim, a przede wszystkim w życiu naszej uczelni ulepszyćby należało, położyć nacisk jak największy na stałe dążenie do doskonalenia naszej własnej pracy. I im większe pod tym względem uda się nam osiągnąć wyniki, tym mocniej będziemy mogli domagać się, by nam w pracy naszej pomagano, tym mocniej zwalczać wszystko co nam pracę utrudnia.

Nie trzeba już dziś chyba powtarzać, że nie żyjemy w czasach spokojnych, w epoce stabilizacji, gdy powolny postęp i dobre spełnianie swych bezpośrednich obowiązków, wyczerpuje zadania jednostek i zbiorowisk ludzkich. Na całym świecie piętrzą się trudności i narzucają ciężkie zadania, które rozwiązać trzeba. Położenie Polski, może jeszcze więcej, niż gdzie indziej, wymaga wysiłku, wiary w siły Narodu i szczytne jego zadania.

Zrozumienie, że zagadnienie obrony państwa wymaga dziś wielkich solidarnych wysiłków całego narodu, staje się już coraz bardziej powszechne; zadania pokolenia, które już działa i tego, które nadchodzi, nie mogą się jednak ograniczyć tylko do obro-

ny tego, co posiadamy. Już wprawdzie nikt, przynajmniej głośno nie pozwoli sobie, jak to czyniono często, zaliczać nas do narodów małowartościowych; ale daleko nam jeszcze do wyzwolenia sił, które potencjonalnie istnieją w Narodzie i w dziedzinie ducha i w dziedzinie idei i w dziedzinie możliwości materialnych.

W szlachetnej ambicji stanięcia wśród narodów produjących i wysunięcia się na czoło musimy iść dalej naprzód.

W tym pochodzie naprzód, tak samo jak we wszelkich sprawach z obroną Państwa związanych, rola techniki i młodzieży technicznej jest nader doniosła. Tym większa odpowiedzialność ciąży na uczelni, która ma wiedzę techniczną naprzód posuwać i przygotowywać coraz to nowe kadry młodzieży technicznej. By zadania swe dobrze spełniać, musimy dokładnie sobie uświadomić, że wszyscy w Politechnice stanowimy jedną całość i to całość wyższego rzędu. W różnych dziedzinach nauki przedmiotem rozważań jest zagadnienie całości w stosunku do komórek, które się na nią składają. Typ najprostszy to ten, gdy całość jest po prostu sumą części składowych, w typie wyższym jest ona czymś więcej, a nawet czymś innym, niż suma części.

Politechnika nie jest i być nie powinna tym najbardziej prymitywnym typem całości; nie jest tylko sumą katedr, zakładów i wydziałów; swe zasadnicze zadanie nauczania młodzieży myśleć technicznie i twórczo technicznie pracować, wtedy jedynie spełniać dobrze będzie mogła, gdy wszyscy, co na jej terenie działają, poczują się jednością i całością.

Pragnąłbym, by racjonalnie zorganizowana współpraca wszystkich w uczelni stała się wspólną wytyczną i myślą przewodnią.

Dla wszelkich spraw ogólnych uczelni; koordynacji programów i działania, sprawy praktyk wakacyjnych, sprawy pomocy młodzieży, sprawy stowarzyszeń młodzieży, zagadnienia przygotowania nowych sił naukowych, zagadnienia pracy dla młodzieży kończącej studia, musimy wszyscy znaleźć trochę czasu i poświęcić tym sprawom trochę wysiłku.

Postęp i rozrost wiedzy, nagromadzanie się nowych zagadnień i nowego materiału praktycznego zmuszają do specjalizacji. Niebezpieczeństwem specjalizacji jest trwanie wspólnego języka i nici łączących. Bliska i dobrze zorganizowana współpraca i wzajemna pomoc różnych specjalistów, pamiętanie o wspólnym celu, poczucie jedności z pewnością niebezpieczeństwo to usunie.

Burzliwy okres rozwoju wiedzy fizyczno-chemicznej i technicznej daleki jest od zakończenia. Nakłada to na nas obowiązek nie tylko przystosowania programu działalności katedr i zakładów do postępów i rozrostu wiedzy, ale zmusza do stałego czuwania nad należytą organizacją programu nauczania na wydziałach.

Na szczęście nauka rozwija się nie tylko wszcz, ale także

wgłąb. Jeden krok w głąb pozwala czasem na wyświetlenie od razu całego szeregu zjawisk, którymi dotychczas szczegółowo zajmować się było trzeba. Możemy wtedy osiągnąć cel prostszymi środkami i w czasie krótszym. Dlatego to zagadnienie programu studiów nie może ani na chwilę zniknąć z porządku obrad rad wydziałowych, a sprawa usprawnienia nauczania zawsze będzie jednym z najważniejszych obowiązków władz politechnicznych.

Ze sprawozdania Pana Rektora Warchałowskiego wynika, że akcja podjęta przez Senat Akademicki przed kilku laty dała już pewne wyniki. Poprawił się stosunek procentowy kończących Politechnikę, do studiujących w tym samym czasie. Poprawa ta nie jest jeszcze dostateczną, są duże różnice między wydziałami; prace nad programem studiów i usprawnieniem będziemy musieli w bieżącym roku akademickim prowadzić ze zdwojoną energią.

Wielka bolączka młodzieży naszej, sprawa zatrudnienia młodych inżynierów wiąże się ściśle z ogólną sytuacją ekonomiczną kraju; tem nie mniej musimy pamiętać o tej sprawie i w dążeniach do jej załatwienia z całą energią współpracować.

Wiąże się z tym również bardzo dla uczelni ważna sprawa przygotowania przyszłych sił naukowych, za mało mamy adiunktów i asystentów, za trudne są często warunki ich pracy. Pokonanie trudności zależy przede wszystkim od możliwości finansowych państwa, musimy jednak baczyć, by w hierarchii potrzeb sprawę tę postawiono na właściwym miejscu.

Bliskie stosunki uczelni z warsztatami, w których jej wychowawcy pracować będą, jest niezbędny zarówno dla należytej organizacji nauczania technicznego, jak i dla oparcia wytwórczości krajowej na racjonalnych podstawach naukowych. Dbając o rozwinięcie tych stosunków możemy zbliżyć naukę do życia i życie do nauki, a nadto znaleźć dodatkowe pole dla pracy i wyrabiania się naszych młodszych kolegów i uczniów.

Jednym z wielkich obowiązków, które ciążyą na uczelni jest troska o dobro młodzieży akademickiej.

Wielką bolączką stała się w okresie ogólnego zubożenia kraju sytuacja materialna młodzieży i związana z nią sprawa opłat akademickich.

Ostatnie zarządzenie p. Ministra W. R. i O. P. ustala czesne dla wszystkich studentów na 230.— zł do tego dochodzą opłaty egzaminacyjne. Obniżka wynosi, nie licząc opłat egzaminacyjnych 90 zł dla I, 70 dla II, 50 dla III i 30 dla IV roku, średnio około 60 zł. Rady Wydziałowe pracują obecnie nad ustaleniem opłat egzaminacyjnych według nowych przepisów; opłaty te wyniosą średnio nieco mniej, niż 120 zł za cały czas studiów, mogą być pewne wahania na różnych wydziałach. Gdyby liczyć, że studia trwają 4 lata, wyniosłoby to blisko 30 zł rocznie; wobec tego, że średni czas trwania studiów aż do chwili zdania II egza-

minu dyplomowego wynosi 6 lat, a nawet na niektórych wydziałach więcej, suma przypadająca na jeden rok wyniesie nie całe 20 zł. Rzeczywista obniżka wynosi zatem dla I roku zł 70, dla ostatniego tylko 10.

Dodatkowe rozporządzenie opracowane na podstawie pierwszych rozmów z rektorami dają dalsze ulgi dla studentów wyższych lat studiów, którzy na obniżce najmniej skorzystali. Dotyczą one prawa zdawania pewnych egzaminów podczas urlopów i upoważnienia rektorów do przedłużenia do 2 lat, w zasługujących na uwzględnienie przypadkach, prawa korzystania ze zniżek przyznanych absolwentom.

W wyniku ostatecznym suma średnio wpłacana przez studenta będzie cokolwiek niższa, niż suma średnia, jaką wpłacano w roku ubiegłym na skutek zastosowania 25% ulg indywidualnych.

W bieżącym roku akademickim nie będą poza tym obowiązywały opłaty egzaminacyjne z przedmiotów, przesłuchanych w roku ubiegłym, co da przeciętną ulgę doraźną w wysokości blisko 20 zł.

Obniżki dokonano kosztem pewnych oszczędności w znacznym stopniu kosztem zmniejszenia sum wypłacanych egzaminatorom; zasada samowystarczalności funduszu opłat studenckich i celów, na które te opłaty idą pozostała; utrzymanie zaś tej zasady nie daje możliwości zniżek większych.

Nie było, jak nam oświadczone, obecnie możliwe ze względu na brak pokrycia, zwiększenie dotacji Skarbu Państwa na potrzeby uczelni wyższych; na zwiększenie budżetu Ministerstwa Oświecenia, czeka prócz nas szkolnictwo powszechne, które w obecnej sytuacji nie może całkowicie spełnić swych zadań.

Potrzeby materialne młodzieży akademickiej, trudności uiszczenia obowiązujących opłat są zatem wciąż jeszcze bardzo wielkie. Doraźną ulgą w roku bieżącym będzie zwolnienie z opłat egzaminacyjnych z przedmiotów przesłuchanych w roku ubiegłym, na przyszłość ta ulga odpadnie.

Wiem dobrze, że Fundusz Opłat Studenckich pokrywa tylko część nieznaczną kosztów utrzymania uczelni, że część większą znacznie pokrywa Skarb Państwa; wiem, że opłaty są niższe u nas niż w większości krajów innych; nie zmienia to faktu, że w dzisiejszej sytuacji gospodarczej znaczna część młodzieży odczuwa wielkie trudności uiszczenia tych opłat.

Być może i wierzę w to głęboko, że z chwilą poprawy gospodarczej, która się już zarysowuje, zmniejszą się potrzeby młodzieży, a zwiększą możliwości Skarbu Państwa; być może, że chwila ta już jest bliska.

Do czasu, gdy się to stanie, troska o ulżenie młodzieży akademickiej, czy drogą zarządzeń ministerialnych, czy pomocy spo-

łącznej musi być nadal przedmiotem wysiłków i moich i Senatu Akademickiego.

Zagadnienie pomocy wysuwa się w tych warunkach na plan pierwszy. Jest rzeczą bardzo ważną, by organizacja tej pomocy uwzględniła przede wszystkim zwiększenie środków na tę pomoc; musi iść w tym kierunku i towarzystwo w tym celu powstałe i organizacje samopomocowe młodzieży.

Do współpracy powinna być powołana, w jak najszerszym zakresie sama młodzież i najbliższe młodzieży koła bezpośrednich wychowawców.

Zagadnienie racjonalnej organizacji podziału funduszy i kontroli nad słusznym ich zużytkowaniem jest zagadnieniem pierwszorzędnej doniosłości. Zdarzały się przypadki złej gospodarki funduszami publicznymi i stronnicości, zdarzały się jednak w różnych środowiskach i organizacjach. Racjonalna kontrola powinna je udaremnić.

Na podstawie wieloletniego doświadczenia przy załatwianiu spraw stypendialnych, odroczeń chesnego i praktyk wakacyjnych, twierdzą stanowczo, że współpraca z organizacjami młodzieży była mi zawsze bardzo pomocną, a objawy stronnicości należały do nader rzadkich wyjątków.

Jak najszersze pociągnięcie młodzieży do współpracy we wszystkich dziedzinach życia akademickiego, w których uczynić to można, pod życzliwą kontrolą profesorów ma zdaniem moim wielkie znaczenie wychowawcze i sprzyja zbliżeniu 2 pokoleń. Młodzież zaprawia się do pracy społecznej, pracy realnej, ma możność wypróbowania swych sił, pożytecznego zużytkowania swej energii.

Tymi założeniami pragnąłbym się kierować w swym stosunku do młodzieży akademickiej. Pójdę do niej z pełnym zaufaniem i szczerością, nie będę nigdy nic obiecywał, nie mając pewności, czy mogę dotrzymać, nie będę tał swego dodatniego lub ujemnego sądu. Nawzajem żądam przede wszystkim lojalności, zdwojonego wysiłku pracy pomimo, a może dlatego, że jest ciężko; szanowania czasu, którego dziś nam marnować nie wolno; a od tych co młodzieżą kierować pragną, poczucia odpowiedzialności.

Wierzę, że ogół młodzieży akademickiej stać będzie zawsze na straży dobra uczelni, i, że zrozumie jak wielkim dobrem są przywileje społeczności akademickiej i że nadużywać tych przywilejów nie wolno.

Za najważniejszy bodaj swój obowiązek uważać będę baczenie, by wszystko co w ramach istniejących warunków zrobić można dla dobra pracy twórczej w uczelni; dla dobra nauczania, dla dobra młodzieży akademickiej nie zostało przez nas w uczelni zaniedbane. Ale jednocześnie będę czynił usilne starania o reformę tego wszystkiego, co zależy nie od nas, a co dla pracy

naszej stwarza niesprzyjające warunki. Skierowanie do rektorów, przez kierowników Ministerstwa, wezwanie do współpracy w sprawie stworzenia jak najlepszych warunków, dla rozwoju uczelni wyższych, pozwala na inicjatywę nie tylko w sprawach nauki i nauczania, lecz również w sprawie zmiany tych zarządzeń administracyjnych, które zdaniem naszym dobrych wyników nie dały, lub wprowadzenie nowych, po których spodziewamy się wyników lepszych. A jeżeliby się okazało, że nie wystarczy zmienić rozporządzenie lub interpretację rzeczy wątpliwych w ustawach, będę się wspólnie z kolegami starał przedłożyć do decyzji czynników miarodajnych opinię w sprawie rewizji tych punktów w ustawach obowiązujących, których zmiana może wpłynąć dodatnio na rozwój życia akademickiego.

By coś zdziałać, trzeba wierzyć. Pesymizm i bierność są największymi wrogami wszelkiej naprawy.

Zaczynamy niewątpliwie iść ku lepszemu, chociaż liczne niedomagania życia dzisiejszego często nie pozwalają na zorientowanie się w tej prawdzie.

Powiem co więcej, na wielu odcinkach, szliśmy naprzód nawet wtedy, gdy pozornie pogarszało się wszystko.

Na naszym skromnym akademickim terenie coraz więcej jest już spraw, których właściwe załatwienie do nas wyłącznie należy. Nie wolno zrażać się niepowodzeniem na tym, czy innym odcinku i całą energię kierować trzeba tam, gdzie się pole do naprawy otwiera.

Widzimy coraz więcej objawów poprawy sytuacji gospodarczej, gotujemy się według przewidywań miarodajnych do skoku wzwyż; jeżeli przewidywania te nie zawiodą, staną przed nauką techniczną polską, przed młodzieżą techniczną polską wielkie zadania, a zarazem otworzą się szerokie horyzonty użytecznej pracy. A jeśliby nawet na to dłużej poczekać było trzeba, praca przygotowawcza nigdy się nie zmarnuje. Życzę serdecznie, by gdy za rok znowu się tutaj zbierzemy, wiara w lepszą przyszłość była już powszechną, a dzisiejsze nasze najcięższe troski utonęły w mgłę zapomnienia.

Panu Rektorowi Warchałowskiemu składałam w imieniu Politechniki bardzo serdeczne podziękowanie za Jego wytrwałą niezmordowaną działalność dla dobra uczelni w przeciągu 3 lat ostatnich, w warunkach bardzo trudnych; oraz w imieniu własnym za życzliwe i cenne rady i wskazówki, jakich mi przy objęciu moich nowych obowiązków udzielił i dotychczas stale chętnie udziela.

III. SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
ZA ROK AKADEMICKI 1936/37
WEDŁUG REFERATU JEGO MAGNIFICENCJI REKTORA
PROFESORA DR JÓZEFA ZAWADZKIEGO
NA WALNYM ZEBRANIU PROFESORÓW DN. 13 PAŹDZIERNIKA 1937 r.

Rok akademicki rozpoczął się dnia 1 września, tegoż dnia objął swe czynności nowowybrany rektor i dziekani; uroczysta inauguracja odbyła się dnia 5 października. Podczas inauguracji ustępujący rektor prof. Warchałowski złożył sprawozdanie z działalności za rok ubiegły, nowy rektor nakreślił w swym przemówieniu zasady, którymi zamierza się kierować w swej pracy.

W organizacji wydziałów i katedr nie zaszły zasadnicze zmiany, rady wydziałowe starają się drogą stałego przystosowywania programów do rozwoju wiedzy i ulepszeń w organizacji wykładów i ćwiczeń, systematycznie podnosić poziom nauczania uwzględniając przy tym konieczność nieprzeciążania studentów i ułatwiania im kończenia studiów w czasie jak najkrótszym. Praca w tym kierunku zaczyna już dawać pewne wyniki, niestety, zaburzenia studenckie uniemożliwiły zbilansowanie wyników prac programowych Wydziałów.

W roku sprawozdawczym Politechnika poniosła ciężkie straty z powodu śmierci ś. p. prof. Domaniewskiego prof. honorowego Architektury, prof. Rybczyńskiego prof. budownictwa wodnego oraz dra Ludomira Wolfkego zastępcy profesora geometrii wykreślnej.

Wykłady i ćwiczenia z przedmiotów powyższych prowadzone

były zastępczo przez inż. Prokopowicza Mariana i inż. Rodowicza Kazimierza (katedra po prof. Rybczyńskim) oraz przez inż. Pieślaka Zygmunta (geometria wykreslna). Z początkiem roku akad. na katedrę Budownictwa Wodnego II powołany został dotychczasowy docent i adiunkt p. dr Kazimierz Wóycicki w charakterze profesora nadzwyczajnego.

Jednocześnie obsadzone zostały dwie w roku ubiegłym niezajęte katedry: Urządzeń elektrycznych na Wydziale Elektrycznym przez prof. Morawskiego Adolfa i Matematyki na Wydziale Chemicznym przez prof. Nikliborca Władysława. Dotychczasowi nadzwyczajni profesorowie: Paszkowski Wacław, Pogorzelski Witold, Mokrzycki Gustaw, Kępiński Felicjan, Kalinowski Stanisław i Tołłoczko Bolesław zostali mianowani profesorami zwyczajnymi.

Ustąpili: prof. Suchowiak Wacław, który w bieżącym roku 1937/38 prowadzi wykłady zleczone ze swego przedmiotu i prof. dr Kling Kazimierz. Katedra Chemii ogólnej będzie przekształcona na katedrę Analizy technicznej i Towaroznawstwa.

Usilne starania o zwiększenie etatów sił pomocniczych zostały uwieńczone częściowym tylko powodzeniem. W początku roku 1937/38 Politechnika zyskała 1 etat adiunkta i 3 etaty asystentów. Dysproporcja pomiędzy liczbą etatów w Politechnice Warszawskiej a innych analogicznych uczelniach istnieje nadal i odbija się nader niekorzystnie na toku prac i studiów, szczególnie teraz, gdy często lepsze siły opuszczają Politechnikę, otrzymując lepiej płatne stanowiska w przemyśle.

Liczba etatów funkcyjariuszów niższych zwiększona została o 10, decyzję tę udało się uzyskać w związku z koniecznością utrzymania porządku w okresie zaburzeń studenckich.

Pod koniec roku akad. personel Politechniki składał się: profesorów honorowych 2, prof. zwyczajnych 47, prof. nadzwyczajnych 10, prof. tytularnych 1, prof. kontraktowych 1, zast. prof. 1, docentów habilitowanych 31, prowadzących wykłady zleczone 127, lektorów języków obcych 4.

Habilitowali się w roku sprawozdawczym: 1) dr inż. Pawlikowski Józef (Wł. Mech.), 2) dr inż. Wojciechowski Mieczysław (Wł. Chem.), 3) dr inż. Zmaczyński Aleksander (Wł. Ch.), 4) dr inż. Sienicki Stefan (Wł. Arch.), 5) dr Tucholski Tadeusz (Wł. Chem.), dr Bretsznajder Stanisław (Wł. Chem.).

Pomocniczych sił naukowych mieliśmy: adiunktów 32, asystentów starszych płatnych z etatu 95, asystentów starszych płatnych z ryczałtu 130, asystentów młodszych i zastępców asystentów 40, asystentów, pracujących bezpłatnie 15, oraz pomocniczych sił naukowych, płatnych z sum Studium Wojskowego: asystentów starszych 25, młodszych i zastępców 9 i 1 pracujący bezpłatnie.

Personel administracyjny w roku sprawozdawczym składał się: z 35 urzędników (włączając Bibliotekę), 146 niższych funkcyjariuszów oraz około 40 pracowników dniówkowych.

Liczba studiujących na Wydziałach wynosiła:

Inżynierii	1.282
Mechanicznym	1.190
Elektrycznym	858
Chemicznym	581
Architektury	496

Razem . . 4.407, w tej liczbie studentów-Żydów 509, kobiet 305.

Na pierwszy rok przyjęto:

Wydział Inżynierii	182
" Mechaniczny	206
" Elektryczny	133
" Chemiczny	103
" Architektury	86

Razem . . 710, w tej liczbie studentów-Żydów 45, kobiet 79.

Okólnik zezwalający na zdawanie egzaminów podczas urlopów spowodował masowe zgłaszanie się studentów o urlopy; z urlopów korzystało 483-y osoby co wpłynęło ujemnie na wpływy z F. O. S-ich; systematyczne korzystanie z urlopów przedłuża czas studiów, pewne ograniczenia w tej sprawie są więc na przyszłość niezbędne.

Liczba wydanych dyplomów wynosiła w zestawieniu:

na Wydziale Inżynierii	132
" Mechanicznym	96
" Elektrycznym	53
" Chemicznym	63
" Architektury	42

Ogółem . 386

W stosunku procentowym do studentów zapisanych na Wydziałach, liczba wydanych dyplomów wynosiła:

W y d z i a ł	r o k a k a d e m i c k i			
	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
Inżynierii	10,3 ⁰ / ₀	14 ⁰ / ₀	10,1 ⁰ / ₀	7,8 ⁰ / ₀
Mechaniczny	8,1 ⁰ / ₀	7 ⁰ / ₀	5,5 ⁰ / ₀	7,4 ⁰ / ₀
Elektryczny	6,1 ⁰ / ₀	9,5 ⁰ / ₀	11 ⁰ / ₀	8 ⁰ / ₀
Chemiczny	10,8 ⁰ / ₀	13,6 ⁰ / ₀	13,3 ⁰ / ₀	11,3 ⁰ / ₀
Architektury	8,5 ⁰ / ₀	15,5 ⁰ / ₀	11,4 ⁰ / ₀	11,5 ⁰ / ₀
Ogółem	8,8 ⁰ / ₀	11,5 ⁰ / ₀	9,9 ⁰ / ₀	8,7 ⁰ / ₀

W stosunku do lat ubiegłych wyniki tegoroczne stanowią poważny krok wstecz i świadczą, że o ile trwające od lat kilku zaburzenia studenckie nie ustaną, Politechnika coraz gorzej będzie mogła spełniać swe zadania. Na szczęście daje się odczuwać już pewne objawy, świadczące o poprawie pod tym względem.

Zaznaczyć należy, że przed kilkoma laty Wydział Mechaniczny zwiększył liczbę przyjmowanych studentów, wskutek tego w tablicy podane procenty kończących nie dają właściwego obrazu. Niewątpliwie procent kończących na Wydziale Mechanicznym jest niski, różnice jednak z innymi Wydziałami nie są tak jaskrawe jak wynika z tablicy. Świadczy o tym zresztą liczba z roku 1936/37.

Poza dyplomami nadanymi przez Politechnikę nostryfikowano 18 dyplomów zagranicznych.

Senat akademicki odbył 7 posiedzeń zwyczajnych i 11 nadzwyczajnych, te ostatnie głównie w związku z zaburzeniami w uczelni.

Prace dydaktyczne w roku sprawozdawczym odbywały się normalnie z powodu częstych przerw i nastroju zdenerwowania, wywołanego zaburzeniami; pomimo skrócenia czasu świąt i prowadzenia wykładów i ćwiczeń podczas przerwy międzysemestralnej wykonanie całkowite programu nie było możliwe.

Prace naukowe rozwijały się dobrze i mniej ucierpiały z powodu zaburzeń, niż działalność dydaktyczna; prace te prowadzili profesorowie, docenci, asystenci, doktoranci w liczbie przeszło 30, oraz nie ubiegający się o stopień doktora inżynierowie, którzy po skończeniu, a przed objęciem stanowisk w przemyśle pracowali dalej w uczelni przeważnie w zakładach, w których wykonywali prace dyplomowe. Liczba ogłoszonych drukiem prac i przyczynków naukowych przekroczyła 200; do tego dodać należy projekty, patenty, artykuły w czasopismach itp. Dalszym objawem działalności naukowej był udział profesorów i młodych sił naukowych w towarzystwach naukowych i zjazdach naukowych krajowych i zagranicznych; trudności finansowe stały jak dawniej na przeszkodzie żywyszemu kontaktowi z ruchem naukowym za granicą, drogą wyjazdów naszych uczonych i zaproszeń uczonych zagranicznych.

W roku bieżącym wzorem lat ubiegłych odbywały się w pomieszczeniach Politechniki zjazdy naukowe i kursy naukowe, między innymi wielki zjazd inżynierów wodnych.

Źródła wpływów na prowadzenie Politechniki czerpano:

Z budżetu państwowego:

- a) Ministerstwo W. R. i O. P. zł 2.509.139.—
- b) Ministerstwo S. Wojsk. na Studium Wojskowe zł 275.333.—

Z Funduszu Opłat Studenckich:

Część przeznaczona na potrzeby uczelni (po potrąceniu kwoty zł 265.383,95 przekazanej do M-stwa W. R. i O. P.) zł 607.048,05

Wpływy bezpośrednie:

składają się z wpływów zakładów,
z egzaminów, z nostryfikacji,
z komornego i innych zł 422.677,59

Na wydatki złożyły się następujące pozycje:

Pobory personelu nauczającego	zł 2.348.207,—
Administracja	„ 65.388,05
Wydatki pomieszczeniowe	„ 282.965,—
Wydatki remontowe i wydatki inwestycyjne	„ 128.214,60
Wydatki na prowadzenie pracowni i zakładów	„ 872.735,96
Wydatki związane z egzaminami	„ 27.795,92
Pomoc młodzieży	„ 50.000,—
Inne wydatki	„ 20.059,16

W stosunku do roku ubiegłego zwiększyły się o około 100.000.— zł (272.775,96 wobec 172.338,31) wpływy bezpośrednie zakładów od różnych instytucyj państwowych, samorządowych i przemysłu prywatnego na badania w zakładach tych prowadzone. Świadczy to o żywej współpracy zakładów politechnicznych z przemysłem; prace badawcze w Politechnice nie mają charakteru wyłącznie czysto teoretycznego, lecz w przeważnej części zmierzają do rozwiązywania zagadnień życia gospodarczego, przede wszystkim zagadnień z dziedziny obrony państwa.

Plan finansowy F. O. S. został wykonany prawie całkowicie. Wpływy wyniosły zł 872.403,95 zamiast preliminowanych zł 885.520.—. Na zmniejszenie wpływów wpłynęło zwiększenie liczby urlopów, spowodowane okólnikiem Ministerstwa z dnia 28.IX.1936 Nr IV.UP.11210/36, zezwalającym na zdawanie egzaminów w okresie urlopowym. Okólnik ten ukazał się już po opracowaniu planu finansowego.

Sytuacja materialna młodzieży nie poprawiła się, świadczy o tym liczba studentów korzystających z zapomóg; przy czym zaznaczyć należy, że nie wszystkie podania można było uwzględnić, a przede wszystkim, że pomoc okazana poszczególnym jednostkom, na pomoc tę zasługującym, była mniejsza, niż o to proszono. W końcu roku akademickiego skreślono z liczby studentów 1282 osób z powodu nieopłacenia czesnego, studenci ci zostali wszyscy prawie przyjęci ponownie z początkiem nowego roku akademickiego.

Tablica obrazująca pomoc dla młodzieży akademickiej w po-

stacji stypendiów, pożyczek dziekańskich, zasiłków rektorskich oraz innych form pomocy w roku akad. 1936/37 jest następująca:

Rodzaj pomocy	Liczba osób korzystających	na sumę
Stypendia państwowe	201	136.620,—
Stypendia z innych źródeł	169	152.795,46
Pożyczki dziekańskie	817	37.756,75
Zasiłki rektorskie	872	31.521,35
Bony obiadowe uzyskane od T. P. M. A. w ilości sztuk 18.830 a 0,70 zł.		13.181,—
Subsydia dla Stowarzyszeń Akademickich na cele ogólne i pomocy indywidualnej.		18.973,75

Poprawa gospodarcza w kraju w roku ubiegłym nie zaznaczyła się na odcinku młodzieży, przyczyną tego jest fakt, że olbrzymia większość młodzieży rekrutuje się spośród dzieci urzędników i pracowników państwowych i samorządowych oraz prywatnych, których wynagrodzenia nie wzrosły, pomimo wzrostu kosztów utrzymania. Pewną ulgą było w r. 1936/37 to, że młodzież prawie zupełnie nie płaciła za egzaminy, w roku obecnym wszystkie egzaminy będą już płatne.

Rozbudowa Politechniki prowadzona była w latach ubiegłych głównie przez Towarzystwo Studium Technologiczne; wobec trudności zdobywania dalszych środków i konieczności spłacania zaległych zobowiązań Tow. to musiało znacznie ograniczyć swą działalność. Z drugiej strony zły stan pomieszczeń, od dawna nie remontowanych, zmusza do prowadzenia remontów według przeprowadzonego planu. Celem lepszego zorganizowania prac inwestycyjno-remontowych, powołano stałego architekta spośród wykładowców Politechniki na stanowisko kierownika robót budowlanych. Ogólne kierownictwo pracami inwestycyjno-budowlanymi objął p. prorektor. Zwiększono kompetencję inżyniera zarządzającego siłownią Politechniki i jej instalacjami.

W roku sprawozdawczym ukończono z funduszy budżetowych i z F. O. Ś. przebudowę szatni, przebudowano magazyn, celem lepszego ich wyzyskania również na składy dla biblioteki, wyremontowano pomieszczenie zajmowane przez Bratnią Pomoc Studentów Politechniki, przenosząc kuchnię i bufet do sali odpowiednio wentylowanej, przeprowadzono niezbędny gruntowny remont znacznej części gmachu chemii, również z uwzględnieniem wentylacji i dokonano całego szeregu remontów drobniejszych, nie cierpiących zwłoki. Z wpływów za komorne w domach profesorskich wykonano w nowych gmachach technologicznych audytorium w gmachu

technologii chemicznej i kreslarnię dla Wydziału Elektrycznego w gmachu elektrotechniki. Staraniem Towarzystwa Studium Technologicznego wykończono prawie całkowicie pomieszczenie zakładu Technologii i produktów spożywczych; zakład ten został przeniesiony do nowych pomieszczeń; rozszerzono również pomieszczenia Instytutu Drogowego.

Z funduszków M-stwa Spraw Wojskowych, L. O. P. P. i wpływów z komornego rozpoczęto budowę ośrodka obrony przeciwgazowo-lotniczej. Poza tym przeprowadzono szereg robót w gmachach mieszkalnych, zmierzających do zwiększenia liczby mieszkań kosztem ich wielkości i ukończono porządkowanie dróg na terenie Politechniki.

Ubiegły rok sprawozdawczy był niewątpliwie najcięższym od czasu istnienia Politechniki, wielkie wysiłki trzeba było poświęcić na to, by rok nie był całkowicie stracony. W tych warunkach proponowane prace nad usprawnieniem życia akademickiego, skróceniem czasu studiów i skoordynowaniem pracy wydziałów nie mogły rozwijać się należycie, pewne wyniki pomimo to osiągnięto.

W szeregu konferencji w Ministerstwie omówiono sprawę usprawnienia i skoordynowania pracy Ministerstwa i uczelni w dziedzinie stypendiów i praktyk wakacyjnych.

Władze uczelniane uzyskały daleko idące prawo decyzji w tych sprawach, procedura została uproszczona. Wynikiem tych zarządzeń Ministerstwa była duża poprawa w przydziale praktyk wakacyjnych, pomimo że praktyki zgłoszone do Ministerstwa Przemysłu i Handlu nadeszły z opóźnieniem w stosunku do terminów, ustalonych przez konferencję międzyministerialną, co oczywiście spowodowało duże zamieszanie. Niezadawalająco kształtuje się sprawa praktyk wakacyjnych zagranicznych, chociaż i pod tym względem były próby usunięcia najbardziej rażących niedomagań.

Dzięki przychylnemu stanowisku Ministerstwa nastąpiła również poprawa w stosunkach z Towarzystwem Przyjaciół Młodzieży Akademickiej. Sprawa uregulowania tych stosunków zajmowała wiele czasu rektorom wyższych uczelni. Zwiększenie wpływów czynników akademickich w pracach tego Towarzystwa, łącznie z przekazaniem tym czynnikom szeregu spraw załatwianych w ubiegłych latach w Ministerstwie, a do pewnego stopnia i konieczność pokonywania trudności w życiu akademickim związanych z zaburzeniami studenckimi, wpłynęło dodatnio na zainteresowanie się profesorów ogólnym życiem uczelni i na udział ich w tym życiu. Dzięki temu droga do koordynacji prac wydziałów i do pracy według wspólnych wytycznych zostaje otwarta, nowy statut Politechniki opracowany na podstawie znowelizowanej ustawy o szkołach akademickich winien oddać pod tym względem duże usługi.

W pracach Tow. Przyjaciół Młodzieży Akademickiej brał udział rektor (Rada Naczelna i obradująca wspólnie z prezydium Rady Naczelnej komisja rektorska oraz wiceprezes komitetu sto-

łecznego), prof. Piotrowski — opieka studenckiej Kasy Chorych i prof. Straszewicz (Komisje Stoł. Komitetu).

Wiele czasu poświęcono omówieniu zasad organizacyjnych pomocy dla młodzieży oraz stosunkowi do Bratniej Pomocy; wyniki tych narad nie były bezowocne, powołanie w końcu okresu sprawozdawczego prof. Pszenickiego na prezesa Towarzystwa usunęło pewne dotychczas istniejące zadrażnienie, należy się więc spodziewać, że stosunek młodzieży do Towarzystwa ułoży się lepiej i że tym samym Tow. będzie miało ułatwione zadanie.

Udało się również unormować stosunek między Zarządem domu akademickiego Trippenbacha a rektorami Uniwersytetu i Politechniki; rektorom przedstawiono szczegółowe sprawozdanie z działalności i przedstawiono na miejscu do zatwierdzenia plan robót niezbędnych, by usunąć niedomagania tego domu, szczególnie pod względem higienicznym.

W początku maja odbyły się konferencje poświęcone omówieniu projektu programu liceów w obecności naczelnika wydziału programowego dra Suchodolskiego i delegatów Ministerstwa.

W konferencji wzięło udział 15 profesorów; Ministerstwu złożono szereg uwag i wnioski na piśmie. Ze względu na spóźniony czas nie było rzeczą możliwą domagać się przeprowadzenia wszystkich proponowanych zmian, które według zgodnej opinii Politechniki byłyby niezbędne lub pożądane; w szczególności w małym stopniu dało się przeprowadzić postulaty w sprawie zmniejszenia obciążenia uczniów liceów i w sprawie języków obcych; natomiast uwzględniony został postulat w sprawie wprowadzenia takich zmian w programie matematyki i fizyki w liceach humanistycznych, któreby umożliwiły dostęp do Politechniki zdolniejszym wychowankom liceów humanistycznych.

Nienormalne warunki pracy w uczelniach, które jaskrawo zaznaczyły się w roku ubiegłym, w związku z zaburzeniami studenckimi, były przedmiotem szczególnej troski rektora i senatu akademickiego. Na szeregu narad i posiedzeń starano się zanalizować przyczyny wytworzonej sytuacji i opracować środki zaradcze. Zdawano sobie sprawę, że przyczyny złego stanu rzeczy leżą nie tylko w ogólnej sytuacji politycznej kraju i dążeniu różnych grup politycznych do wyzyskania młodzieży akademickiej dla swych celów, lecz, że istniejące ramy życia akademickiego utrudniają normalizację stosunków. Opracowano szereg wniosków i memoriałów w sprawie bolączek życia akademickiego i reformy ram tego życia drogą nowelizacji ustawy o szkołach akademickich i rozporządzenia o stowarzyszeniach studenckich; wskazano również na potrzeby jednolitej i uwzględniającej realne potrzeby życia polityki w stosunku do młodzieży. Należy stwierdzić, że wnioski i uwagi senatu Politechniki zostały poparte przez opinię innych uczelni i choć nie w całej rozciągłości, ale w znacznym stopniu uwzględnione w opracowanych przez Ministerstwo projektach ustaw i rozporządzeń. Taktyka stosowana przez władze Politech-

niki w stosunku do młodzieży znajdowała zrozumienie w Ministerstwie, stały zaś kontakt z panem Ministrem, Wiceministrem i Dyrektorami Departamentu umożliwiały jednolitą linię postępowania.

Początek roku zdawał się zapowiadać stosunkowo znośnie. Podczas uroczystości otwarcia roku akademickiego przemówił przedstawiciel młodzieży; tekst tego przemówienia miał pomimo pewnych akcentów cechujących sposób wypowiedzania się młodzieży dzisiejszej, charakter poprawny; próba wywołania manifestacji przez bardziej radykalny odłam młodzieży zawiodła, przedstawiciele Bratniej Pomocy stanowczo potępili próby wywołania incydentu.

Pewne drobne próby wywołania starć z Żydami w przeciągu października zostały od razu zlikwidowane i na razie się nie powtarzały; incydent na wykładzie prof. Wolfkego był wywołany przez grono osób z poza studentów Politechniki. Zajścia w W. S. H. nie pociągnęły za sobą poważniejszych zakłóceń na Politechnice. Zaburzenia uliczne w rocznicę śmierci Wacławskiego kierowane były przez grupy polityczne, słabe w Politechnice. Dostanie się tłumy ulicznego przez wyłamaną bramę na dziedzińiec Politechniki i następne zajścia z policją wynikły w konsekwencji pewnych usterek w wykonaniu zarządzeń władz policyjnych na terenie poza Politechniką, w zajściach tych brało udział stosunkowo niewielu studentów Politechniki; przedstawiciele kierunku, stojącego na czele Bratniej Pomocy, zajęli w stosunku do tych zajść stosunek krytyczny.

Przyczyną zaburzeń, które wkrótce potem wybuchły w uczelniach warszawskich, był tak zwany konflikt w sprawie buławy.

Gabinet wojskowy p. Prezydenta Rzeczypospolitej zwrócił się do rektorów uczelni warszawskich z zaproszeniem dla przedstawicieli najpoważniejszych organizacji młodzieży na uroczystość wręczenia buławy Marszałkowi Rydz-Śmigłemu.

Wobec tego, że duch opozycyjny, który ogarnął znaczną większość młodzieży akademickiej i jej organizacje, przybrał, zresztą z różnych powodów i nie zawsze z winy tylko młodzieży, formy bezwzględnej negacji w stosunku do wszelkich objawów życia państwowego i uważając ten stan rzeczy za szkodliwy, rektorzy starali się drogą rozmów z młodzieżą wywołać zamianę przywiązania młodzieży do armii przez udział w uroczystości przedstawicieli organizacji samopomocowych i kół naukowych młodzieży.

Przedłożony przez przedstawicieli Bratniej Pomocy Politechniki projekt deklaracji reprezentantów młodzieży wyjaśniających w jakim charakterze biorą udział w uroczystości został w redakcji ostatecznej przyjęty do wiadomości przez rektorów; młodzież wzięła udział w obchodzie. Moment ten stanowi pewien przełom w ustosunkowaniu się młodzieży do najważniejszych spraw państwowych; dalszą konsekwencją tego przełomu był udział Bratnich

Pomocy w obchodzie 11 Listopada w bieżącym roku akademickim i wnioski w sprawie utworzenia Legii Akademickiej.

Ta decyzja przedstawicieli Bratnich Pomocy wywołała jednakoż ostry sprzeciw ze strony pewnych grup politycznych, które uważały ją za zdradę sztandaru. Sprzeciw ten znalazł wyraz w blokadzie Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego. Po likwidacji blokady rektorzy wszystkich uczelni uchwalili na wniosek rektora Politechniki wydać odezwę do młodzieży i zaaprobowali zgłoszony projekt tej odezwę.

W Politechnice do zajęć nie doszło, ponieważ na skutek wypadków w Uniwersytecie wykłady na wszystkich innych uczelniach warszawskich zostały zawieszono i dostęp do gmachów dla ogółu studentów odcięty. Propozycja senatu wznowienia wykładów po tygodniowej przerwie nie znalazła aprobaty władz, wobec czego zdecydowano skrócić święta Bożego Narodzenia i prowadzić wykłady i ćwiczenia w okresie tak zwanej przerwy międzysemestralnej. Wobec tego, że niejednokrotnie stwierdzono udział w zajęciach na terenie uczelni akademickich studentów z innych uczelni lub osób postronnych, które, nie licząc się zupełnie z interesami uczelni, nadawały wszelkim wystąpieniom charakter jaskrawy, wprowadzono po wznowieniu wykładów szczegółową kontrolę wszystkich zgłaszających się na teren Politechniki i wydano szereg zarządzeń porządkowych.

Pozwoliło to na razie na prowadzenie wykładów i ćwiczeń, widoczną jednak było rzeczą, że wśród młodzieży panuje zdenerwowanie i że pomiędzy różnymi kierunkami młodzieży toczy się ostra walka, i wzajemna licytacja. W styczniu zorganizowano tzw. dzień bez żydów, który jednakowoż wskutek natychmiastowej reakcji władz akademickich miał w Politechnice przebieg względnie spokojny, kilku żydów jednak pobito. Znaczne pogorszenie sytuacji nastąpiło dopiero w okresie walki wyborczej do Zarządu Bratniej Pomocy.

Już na zebraniu sprawozdawczym Br. Pomocy doszło do poważnych zajęć, jednemu ze studentów uszkodzono poważnie oko, kilku innych ciężko pobito; poszkodowani stawiali zarzuty straży porządkowej Bratniej Pomocy, jednakowoż śledztwo sądowe, oraz śledztwo przeprowadzone w Politechnice nie wykryło sprawców. W sali, w której odbywało się zebranie, znaleziono łomy żelazne. Po zebraniu zaczęła się ostra walka wyborcza; z dwu stron wysuwano b. ostre hasła antysemickie, niemal codziennie zaczęły się zdarzać wypadki pobicia studentów żydów. Zdenerwowanie wzrosło wskutek tego, że Komisja wyborcza ze względów formalnych unieważniła listę zgłoszoną przez blok grup narodowych nastrojonych opozycyjnie do ustępującego Zarządu. Na listę unieważnioną złożono stokilkadziesiąt głosów nieważnych, na ogólną liczbę niepełną 750 głosów oddanych, trzecia lista lewicowa otrzymała również stokilkadziesiąt głosów i 5 mandatów na ogólną liczbę 23.

Obóz zwycięski, przeciwko któremu przeciwnicy kierowali

uprzednio zarzuty oportunistów i zdrady z powodu zwalczania blokady w Uniwersytecie, zorganizował nielegalny wiec, podczas którego w bardzo ostrej formie występowano przeciwko specjalnej komisji dyscyplinarnej, powołanej do rozpatrzenia sprawy blokady oraz przeciwko wyrokowi tej komisji. Po wiecu zaatakowano i pobito obecnych w gmachu żydów i porozrzucano próbki z płynami trującymi; między innymi próbkę taką wrzucono w korytarzu przy Rektoracie, pobito również woźnego sprawującego kontrolę.

W konsekwencji tych zaburzeń, które przybrały w Uniwersytecie rozmiary jeszcze ostrzejsze, p. Minister W. R. i O. P. po wysłuchaniu sprawozdania Rektorów z przebiegu wypadków zarządził rozwiązanie wszystkich politycznych stowarzyszeń młodzieży i zawieszenie w czynnościach stowarzyszeń samopomocowych. Prowadzenie agend Bratniej Pomocy objęli wyznaczeni przez rektorów komisarze. W Politechnice głównym staraniem rektora i powołanego przez senat delegata w osobie prof. Straszewicza, który przejściowo pełnił obowiązki komisarza, oraz kuratora prof. Paszkowskiego, było pilne baczenie, żeby na skutek zawieszenia Bratniej Pomocy nie ucierpiała pomoc materialna dla studentów i ażeby wszystkie potrzebne w tym celu agendy Bratniej Pomocy mogły bez przerwy funkcjonować normalnie. Istotnie ani Kuchnia Bratniej Pomocy, ani jej Komisja Wydawnicza ani na jeden dzień nie przerwały swej działalności. Władze Politechniki chciały wykazać i wykazały młodzieży, że wbrew rozsiewanym pogłoskom nikt nie zamierza ograniczyć działalności studenckich stowarzyszeń samopomocowych, przeciwnie, że dążeniem senatu jest zapewnienie im jak najlepszych warunków pracy; natomiast, że jest rzeczą niedopuszczalną, która tolerowana być nie może, by stowarzyszenia te były terenem walk partyjnych, bójek i napadów i ażeby na ich terenie rzucano hasła do zaburzeń, uniemożliwiających funkcjonowanie uczelni. Zrozumienie tego stanowiska przez młodzież przyszło jednak nie od razu. Bezpośrednio po decyzji p. Ministra w sprawie stowarzyszeń nastąpiły ostre wystąpienia zawieszono Zarząd Bratniej Pomocy, zaczęły się próby terroryzowania władz akademickich, drogą pogroźek telefonicznych; w dniu otwarcia Politechniki po świętach Wielkanocnych na razie tylko dla starszych semestrów, rzucono w hallu Politechniki granat ręczny i rozrzucano świece dymne. Uważając wystąpienia powyższe za działalność nielicznych zorganizowanych bojówek, a nie masową akcję młodzieży, władze akademickie nie zawiesiły wykładów, wydając natomiast dyspozycję nie dopuszczania na teren Politechniki kilku studentów podejrzanych o udział w zajściach. Zamachy mające na celu zmuszenie Senatu do zawieszenia wykładów powtórzyły się jeszcze w pierwszym tygodniu 2 razy, były jednak słabsze niż pierwszy; Senat zdecydował nie tylko uczelni nie zamykać, lecz rozpocząć wykłady i ćwiczenia również dla semestrów niższych. Jednocześnie Senat ogłosił komunikat charakteryzujący zajścia i wyrażający przekonanie, że ogół młodzieży, a w szczególności

przedstawiciele organizacji młodzieży, nie dopuszczają nadal do tego rodzaju wystąpień i postępowaniem swym ułatwią Senatowi akcję w kierunku zreformowania życia akademickiego zgodnie z wymaganiami życia.

Zarządzenia powyższe dały wynik pozytywny, wśród młodzieży nastąpiło uspokojenie. Senat mógł uwzględnić pewne życzenia młodzieży. Zarząd Bratniej Pomocy rozpoczął pełnienie swych obowiązków na razie pod ścisłą kontrolą rektora i kuratora; w końcu maja Senat i rektor mogli zwrócić się do p. Ministra z prośbą o pozwolenie na normalne funkcjonowanie stowarzyszeń samopomocowych. Wstrząs, który nastąpił, łącznie z zapowiedzią nowelizacji ustawy o szkołach akademickich i rozporządzeniu o stowarzyszeniach studenckich i przystąpieniem do realizacji tych zapowiedzi, dał w ostatecznym wyniku raczej dobre rezultaty, młodzież uspokoiła się i wzięła do pracy; odrobienie straconego czasu nie było już jednak możliwe.

Wielką pomocą w pracy ubiegłego roku było solidarne i jednolite stanowisko rektorów wszystkich szkół akademickich, ustalone na zwoływanych przez p. Ministra zjazdach oficjalnych i konferencjach nieoficjalnych odbywanych w czasie tych zjazdów. W szczególności rektorzy uczelni warszawskich stale porozumiewali się między sobą celem zajmowania jednolitego stanowiska, co dawało zawsze b. dobre wyniki na terenie młodzieży.

Doskonała znajomość terenu akademickiego przez p. Ministra Świętosławskiego, Wiceministra Ujejskiego i Dyrektora Alexandrowicza i możność porozumiewania się z nimi w każdej chwili ułatwiały w b. wielkim stopniu pracę władz akademickich i przyczyniły się w znacznym stopniu, że ten najcięższy w historii szkół akademickich rok udało się doprowadzić do końca i rozpocząć rok nowy pod znakiem zdecydowanej poprawy.

DO POLSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

W szczerzej trosce i głębokim niepokoju zwracamy się do Was. Chmury zbierają się nad światem, z wielu stron słychać odgłosy ciężkich walk, często bratobójczych; czynione są wielkie wysiłki, by zapobiec wypadkom, które zagrażają kulturze i życiu narodów. Sąsiadami naszymi są potężne państwa, z których jedno gwałtownie dąży do terenów ekspansji, drugie wspiera czynniki przewrotu, by losy innych swoim podporządkować planom.

W obu tych państwach wkłada się olbrzymi wysiłek w rozwój nauki i techniki, szczególnie wojennej, tworzy się coraz lepsze warunki dla intensywnej pracy uczonych i szybkiego kształcenia specjalistów. Nie do pomyślenia są tam przerwy i zakłócenia w gorączkowej pracy młodego pokolenia.

I dlatego nas, którzy pamiętamy czasy niewoli, a którzy za szybkie przygotowanie kierowniczych sił ludzkich dla narodu ponosimy odpowiedzialność, głębokim bólem przejmując świadomość, że część młodzieży, dążącej w swym przekonaniu do ulepszenia warunków życia polskiego, obrała metody, które prowadząc do anarchii, uniemożliwiają pracę normalną w szkołach wyższych, opóźniając wejście młodych sił do życia, podważają podstawy przyszłości narodu. A dzieje się to w chwili, gdy wszelki zamęt wewnętrzny stwarza niesłychanie pomyślne warunki dla akcji wrogów narodu polskiego.

Udział ciemnych sił prowokatorskich w ostatnich wystąpieniach młodzieży w Warszawie jest tu bolesną przestrożą. Gdyby stan dotychczasowy miał trwać dalej, to siły te poczną obficie zbierać żniwo.

Zagadnienia którymi zajmuje się młodzież ze sprawą żydowską na czele są nader poważne i trudne. Siegają bardzo daleko w głąb podstaw polskiego życia narodowego i gospodarczego i muszą być rozwiązywane w sposób istotnie celowy dla dobra narodu a nie podważający ani na chwilę podstaw jego siły. Załatwianie poszczególnych fragmentów sprawy w terminach dowolnych jest niemożliwe bez wprowadzenia bardzo poważnych zakłóceń do życia, a próby wymuszania przemocą natychmiastowego spełnienia postulatów, które bez uprzednich głębokich przemian w całości ustroju życia państwa, spełnione być nie mogą, prowadzą tylko do zamętu i demoralizacji ogólnej.

Młodzież ma prawo szukać dróg usuwania bolączek życia narodowego, ma prawo wskazywać te drogi i przygotowywać się do pracy twórczej nad rozwiązaniem kapitalnych zagadnień tego życia,

musi wszakże pamiętać, że droga czynienia zamętu nigdy nie była i nie będzie drogą twórczości i prawdziwej pracy ideowej.

Polska musi kształcić tych, co życiem jej kierować będą. Uczelnie muszą pracować i to w atmosferze, która na prawdziwą pracę faktycznie pozwala; młodzież musi zrozumieć, że owocna działalność naukowo-badawcza i pedagogiczna wymaga ciągłości i spokoju. Akty przemocy i gwałtu, akty wandalizmu, jakie ostatnio zdarzyły się w Warszawie, nie mogą się powtórzyć. Walka o ideały nie może iść w parze z brukaniem tych ideałów.

Powtórzenie się aktów przemocy spowodować musi nieuniknione zamknięcie uczelni na czas bardzo długi. Dla tych, co nie chcą zrezygnować z gwałtu, jako stałej metody walki, co poniewierają godność akademicką, a przede wszystkim dla tych, dla których gwałt i burda są same w sobie celem, jako źródło potrzebnego im zamętu, nie może być miejsca w uczelni.

Młodzież, która w swej olbrzymiej większości ożywiona jest duchem prawdziwie patriotycznym, musi się zdobyć na przeciwdziałanie metodom czynników rozkładu i na pohamowanie krewkości kolegów niedojrzałych jeszcze do prawdziwej pracy ideowej lub zapatrzonych w złe wzory obce.

Władze akademickie pilnie studiując wszelkie bolączki życia akademickiego, ściśle z całokształtem życia narodowego związane, od dawna czynią i nadal czynić będą wysiłki zmierzające do poprawy warunków tego życia. Ufając, że młodzież dopomoże w spełnieniu wspólnego obowiązku względem nauki polskiej dla dobra Narodu i Państwa, przygotowujemy się do rozpoczęcia normalnej pracy we wszystkich uczelniach.

(—) *Władysław Szafer*

Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
w Krakowie

(—) *Władysław Jakowicki*

Rektor Uniwersytetu Stefana Batorego
w Wilnie

(—) *Stanisław Kulczyński*

Rektor Uniwersytetu Jana Kazimierza
we Lwowie

(—) *Włodzimierz Antoniewicz*

Rektor Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego
w Warszawie

(—) *Antoni Peretiatkiewicz*

Rektor Uniwersytetu Poznańskiego

(—) *Adolf Joszt*

Rektor Politechniki Lwowskiej

(—) *Józef Zawadzki*

Rektor Politechniki Warszawskiej

(—) *Jan Miklaszewski*

Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa
Wiejskiego w Warszawie

(—) *Jerzy Alexandrowicz*

Rektor Akademii Medycyny Weterynaryjnej
we Lwowie

(—) *Władysław Takiński*

Rektor Akademii Górniczej w Krakowie

(—) *Fryderyk Pautsch*

Rektor Akademii Sztuk Pięknych
w Krakowie

(—) *Wojciech Jastrzębowski*

Rektor Akademii Sztuk Pięknych
w Warszawie

(—) *Jerzy Modrakowski*

Rektor Akademii Stomatologicznej
w Warszawie

(—) *Bolesław Miklaszewski*

Rektor Głównej Szkoły Handlowej
w Warszawie.

IV. SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADŃ NAUKOWYCH POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

A. WYDZIAŁ INŻYNIERII

1. ZAKŁAD MATEMATYKI

- Kierownik Zakładu, prof. dr S. Straszewicz ogłosił drukiem:
- „Über exponierte Punkte abgeschlossener Punktmengen“ (Fundamenta Mathematicae 1935).
 - „Die gegenwärtigen Entwicklungstendenzen im mathematischen Unterricht in Polen“ (Enseignement mathématique 1937).
 - „O wielobokach“ (Książnica — Atlas 1936).
- Kierownik Zakładu prof. dr S. Straszewicz wraz z asystentem doc. dr K. Zarankiewiczem brali udział w międzynarodowym Kongresie Matematyki w Oslo w sierpniu 1936 r. i wygłosili tam referaty.

2. ZAKŁAD MECHANIKI TEORETYCZNEJ

Ogłoszono drukiem:

- Kierownik Zakładu, zast. prof. doc. dr K. Zarankiewicz:
„Zur lokalen Zerschneidung des Raumes“ (Izwestia N. N. I. M. M. Tomsk 1935).
- Asystent Zakładu inż. J. Królikowski:
- „Rola dróg i aut w wielkiej wojnie“ (Kurier Poranny Nr 60 i 74 z 1935 r.).
 - „Gospodarka drogowa na tle dwuletniego programu robót“ (Polska Gospodarcza Nr 20 z 1935 r.).
 - Dyskusja w sprawie dwuletniego programu robót drogowych“ (Polska Gospodarcza Nr 35 z 1935 r.).
 - „Doświadczenia z czasów wielkiej wojny w zakresie dróg kołowych“ (Wiadom. Drogowe Nr 106 z 1936 r.).
 - „Drogi w Belgii“ (Wiadom. Drogowe Nr 111 z 1936 r.).
 - Wrażenia z wycieczki do Niemiec“ (drogi i motoryzacja, Autobus Nr 6 i 7 z 1936 r.).
 - „Autostrady Trzeciej Rzeszy“ (Polska Gospodarcza Nr 2 z 1937 r.).
 - „Inwestycje drogowe“ (Polska Gospodarcza Nr 4 z 1937 r.).
 - „Roboty drogowe w 1937/38“ (Polska Gospodarcza Nr 18 z 1937 r.).

Kierownik Zakładu na zaproszenie Instytutu Badawczego Matematyki i Mechaniki przy Uniwersytecie w Tomsku (Syberia) wygłosił tam we wrześniu 1935 r. cykl wykładów z zastosowań matematyki do mechaniki.

Brał również udział w międzynarodowej Konferencji Topologów w Moskwie w 1935 r. oraz w międzynarodowym Kongresie Matematycznym w Oslo w lipcu 1936 r.

Asystent inż. J. Królikowski brał udział w Kongresie niemieckich inżynierów drogowych w Monachium w 1936 r.

3. ZAKŁAD GEOMETRII WYKREŚLNEJ

Z powodu choroby i śmierci w dniu 28 stycznia 1937 r. Kierownika Zakładu zast. prof. s. p. dr Ludomira Wolfkego, Zakład w latach sprawozdawczych zajęty był wyłącznie pracą dydaktyczną.

4. LABORATORIUM WYTRZYMAŁOŚCI MATERIAŁÓW

Ogłoszono drukiem:

Kierownik Laboratorium prof. dr M. T. Huber:

- a) „Zagadnienie stateczności prostego toru o szynach spawanych pod wpływem naprężeń cieplnych” (Inżynier Kolejowy, marzec 1936 r.).
- b) To samo po niemiecku, jako „Bericht für die III Intern. Schientagung in Budapest 8—12 sept. 1935”.
- c) „Teoria kołowo-symetrycznych odkształceń sprężystych rur grubościennych w zastosowaniu do zagadnień wytrzymałościowych łuf działowych” (Wiad. Techn. Uzbrojenia Nr 31—1935 r.).
- d) To samo po francusku w pracach Akad. Nauk Techn. w Warszawie.
- e) „Stosunek teorii do doświadczalnych badań wytrzymałościowych” (Referat na II Zjeździe Polsk. inż. bud. w Katowicach 15—17.II 1936 r.).
- f) „Drgania nawierzchni kolejowej” (Czasop. Tech. Nr 2, 1936 r.).
- g) „Z rozważań nad niebezpieczeństwem zniekształcenia toru kolejowego o szynach spawanych wskutek napięć cieplnych” (Przeg. Techn. Nr 23, 1936 r.).
- h) „Tablice do obliczenia wytrzymałościowego płyt prostokątnych”. (Prace Warsz. Tow. Politechn. 1936 r.).
- i) „W sprawie niestateczności długiego prostego toru kolejowego o szynach spawanych pod wpływem ogrzania” (Czasop. Techn. Nr 7, 1937 r.).

Nadto liczne referaty z prac w różnych językach w „Zentralblatt für Mechanik”.

Adiunkt inż. R. Kurowski:

- a) „Spółczynniki sprężystości sklejek lotniczych brzoźowych bakelitowych i metody wyznaczenia tych współczynników“ (Sprawozdanie I. B. T. L. 1936 r.).

Asystent inż. Z. Gubrynowicz:

- a) „Obliczenie wytrzymałościowe łoża silnikowego o czterech łapach“ (Publik. I. B. T. L. 1936 r.).

Znajdowały się w druku następujące prace:

Prof. dr M. T. Huber:

- a) „Nauka czysta a stosowana“ (Kasa im. Mianowskiego, 1937 r.).
b) „O teorii wyboczenia termicznego spawanych torów kolejowych i badaniach doświadczalnych dla jej sprawdzenia“ (Przegl. Techn. Nr 12, 1937 r.).

Prof. dr M. T. Huber zgłosił uczestnictwo w III Międzynarodowym Kongresie Szynowym w Budapeszcie (8—12 września 1935 r.) z referatem wymienionym wyżej pod a) i b), który ogłoszono w Księdze Kongresowej, chociaż osobiste wygłoszenie referatu było udaremnione przez opóźnienie paszportu. Nadto wziął czynny udział w II Zjeździe Polsk. Inż. Bud. w Katowicach (15—17.III. 1936 r.) z dwoma referatami oraz udział w Zjeździe Sekcji Badań Metali i Żeliwa Polsk. Związku Bud. Mat., odbytym w Katowicach 14.III. 1936 r. (jako przewodniczący Związku).

W październiku 1936 r. wziął udział w Międzynarodowym Kongresie Mostownictwa i konstrukcji Inżynierskich w Berlinie (1—10.X. 1936 r.), gdzie przewodniczył na jednym z posiedzeń sekcji konstrukcji żelbetonowych. W tymże czasie na zaproszenie Instytutu Badawczego Niemieckich Kolei Państwowych odbył konferencje z dr Bäselerem w Monachium, z prof. Raabem w Karlsruhe i dr Meierem w Berlinie na temat niebezpieczeństwa wyboczenia spawanych szyn kolejowych.

Jako przewodniczący Polsk. Związku Bad. Materiałów i członek Komitetu Międzynarodowego Kongresów Bad. Materiałów, prof. Huber zorganizował polską delegację na Kongres w Londynie, który odbył się 19—24 kwietnia 1937 r.

Adiunkt inż. J. Meylert brał udział w Zjeździe Inżynierów Mechaników w Warszawie w sierpniu 1935 r.

Asystent inż. L. Romoszyński brał udział:

- a) w Zjeździe Polskich Inżynierów Budowlanych w Katowicach w lutym 1936 r.
b) w Zjeździe Inżynierów Dróg i Mostów w Warszawie w maju 1936 r. oraz w maju 1937 r.
c) w Zjeździe Polskich Inżynierów kolejowych we Lwowie w czerwcu 1936 r.
d) w Zjeździe Betoniariskim w Warszawie w październiku 1936 r.

e) w Zjeździe Inżynierów Budowlanych w Poznaniu w kwietniu 1937 r.

Asystent inż. J. Chołodziński brał udział w Zjazdach wymienionych wyżej pod b) i c), asystent zaś inż. E. Szczepaniak — w Zjazdach wymienionych wyżej pod b) i d).

5. ZAKŁAD MIERNICTWA

Kierownik Zakładu, prof. A. Ponikowski jest Przewodniczącym Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Mierniczych Przysięgłych. Brał udział w kilku ekspertyzach sądowych w jednej z nich łącznie z asystentem inż. Zygmunt Boretti.

6. ZAKŁAD STATYKI BUDOWLI

Kierownik Zakładu, prof. dr W. Wierzbicki ogłosił drukiem:

- a) „Zadania z teorii ram, łuków i krat”, (Warszawa 1936 r., str. 400).
- b) „Coulomb, jako pierwszy badacz w dziedzinie Statyki Budowli”. (Przeł. Techn. 1936 r.).
- c) „W sprawie pochodzenia podstawowego równania teorii belki ciągłej”. (Czas Techn. Lwów 1936 r.).
- d) „De e'application des équations simultanées à differences finies en statique des constructions”.

7. ZAKŁAD BUDOWY MOSTÓW

Ogłoszono drukiem:

Prof. dr A. Pszenicki (Kierownik Zakładu):

- a) „Projekt mostu przez Wisłę pod Płockiem” (na Zjazd Inżynierów Budowlanych w Katowicach).
- b) „Kurs budowy mostów. Część ogólna i mosty drewniane”. (Przygotowano do druku).

Prof. dr A. Pszenicki i adiunkt dr F. Szelągowski:

- a) „Badania pewnych połączeń spawanych” (Przeł. Techn. 1935 r.).
- b) „Die Untersuchungen einiger Schweissverbindungen” (IV Band der Abhandlungen A. I. P. C. Zürich 1936 r.).
Adiunkt dr F. Szelągowski:
- a) „Mosty stalowe na polskich kolejach państwowych” (Czas. techn. 1935 r.).
- b) „W sprawie wyboczenia spawanych szyn kolejowych” (Inż. Kol. 1935 r.).

Asystent dr Z. Wasiułyński:

- a) „O energetycznej mierze sztywności i o jej zastosowaniu do analizy ustrojów Langes'a" (Sprawozd. Warsz. Tow. Polit.).
- b) „Pale żelazobetonowe jako podpory małych mostów" (Refer. na Zjazd Inż. Bud. w Katowicach).
- c) „Nowy typ dźwigarów drewnianych systemu Rechniewskiego" (Ref. na Zjazd Inż. Bud. w Katowicach).

Asystent inż. L. Pszenicki:

- a) „Mosty w Budapeszcie" (Inż. Kol. 1937 r.).
Prof. dr A. Pszenicki brał udział w Kongresie Mostowym w Berlinie w 1936 r. oraz w Zjeździe Inżynierów Budowlanych w Katowicach, gdzie wygłosił referat o budownictwie stalowym szkieletowym przemysłowym.

Poza tym bierze udział jako konsultant w Ministerstwie Komunikacji przy opracowaniu mostów. Jako członek Rady Technicznej opracowuje referaty, dotyczące projektów mostów, bierze udział w pracach Rady Stalowej i różnych ekspertyzach.

Adiunkt dr F. Szelaǳowski brał udział w Kongresie Mostowym w Berlinie 1936 r. zaś asystent dr Z. Wasiutyński w Zjeździe Inż. Bud. w Katowicach.

Asystent dr Z. Wasiutyński wygłosił w Warsz. Tow. Polit. referat „Analiza wykresów wytrzymałościowych".

8. ZAKŁAD BUDOWNICTWA OGÓLNEGO

Ogłoszono drukiem:

Prof. dr W. Żenczykowski (Kierownik Zakładu).

„Budownictwo Ogólne. Cz. I. Materiały Budowlane". str. 720.

Prof. Żenczykowski dokonał szeregu ekspertyz w sprawach budowlanych.

9. ZAKŁAD DRÓG ŻELAZNYCH

Ogłoszono drukiem:

Prof. A. Miszke (Kierownik Zakładu):

- a) „Praca rozrządowa Polskich Kolei Państwowych i projekt jej reorganizacji".
- b) „Rezultats obtenus en ce qui concerne la commande automatique et la commande a distance des signaux, des appareils de voie et des appareils de signalisation montés sur les locomotives". (Referat na Kongres kolejowy w Paryżu, drukowany w Bulletin de l'association international du Congres des Chemins de Fer. (W językach francuskim, angielskim i niemieckim).
- c) „Koleje" (odczyt w Stow. Techn. w Warszawie 10.XII. 1936 r.).

Asystent inż. W. Grobicki:

- a) „Nowoczesna organizacja warsztatów kolejowych w Niemczech”.
- b) „W sprawie nowych sposobów przymocowania szyn do podkładów drewnianych”.
- c) „Nowoczesne urządzenia przeładunkowe na kolejach zagranicznych”.
- d) „Próby ustroju Kolei żelaznych na podporach betonowych bez stosowania podsypki”.
- e) „Zwiększenie szybkości pociągów osobowych”.
- f) „Racjonalna eksploatacja drugorzędnych linii kolejowych”.
- g) „Sprawa zastąpienia komunikacji kolejowej przez samochodową na niektórych liniach kolei zagranicznych”.

Asystenci inż. W. Grobicki i S. Zelent:

- a) „Wpływ motoryzacji ruchu kołowego na koleje żelazne”.
 - b) „O przechodzeniu przez łuki parowozu z osiami Bissela”.
- Asystent inż. T. Mazurek:
- a) „Smarowanie toru w łukach”.
 - b) „Metody obliczania ilości torów w węzłach i na stacjach kolejowych”.
 - c) „Nawierzchnia kolejowa w Rosji Sowieckiej”.
- Asystent inż. B. Koskowski:
- a) „Co to jest blokada samoczynna”.
 - b) „O tablicach kluczowych”.
 - c) „O tablicach zależności”.

Artykuły powyższe drukowane były w czasopiśmie technicznych: „Kolejowy Przegląd Techniczny”, „Technik Kolejowy” i „Kolejowe Przystosowanie Wojskowe”.

Prof. A. Miszke brał stały udział w posiedzeniach Rady Technicznej Ministerstwa Komunikacji przy rozpatrywaniu wybitniejszych projektów, przepisów i norm, oraz w posiedzeniach Komitetu przebudowy i elektryfikacji węzła kolejowego Warszawskiego.

Asystent inż. A. Sobociński brał udział jako ekspert w Komisjach do zbadania przyczyn katastrofy kolejowej koło stacji Przeworsk i na stacji Gultawy oraz w Komisji do zbadania niedokładności wykonania rozjazdów typu „S”.

10. ZAKŁAD BUDOWY DRÓG I ROBÓT ZIEMNYCH

Ogłoszono drukiem:

Prof. M. W. Nestorowicz (Kierownik Zakładu):

- a) „Roboty ziemne” podręcznik dla studentów i inżynierów.
- b) „Fachowość w technice drogowej” (Przegl. Techn. Nr. 19, 1935 r.).
- c) „Technika drogowa a ruch samochodowy” (Technika samochodowa Nr. 8—9, 1935 r.).

- d) „Znaczenie prac badawczych w budownictwie drogowym i możliwość ich wykonywania” (Technik Polski Nr 4 1936 r.).
- e) „Postępy w technice drogowej” (katalog wystawy drogowej, 1935 r.).
- f) „Drogi w czasie wojny” (Saper i inżynier wojskowy, 1935 r.).
Asystent doc. inż. L. Borowski:
„O drogach gruntowych” (katalog wystawy drogowej 1935 r.).
Prof. M. W. Nestorowicz brał udział w Zjeździe inżynierów drogowych, w Państwowej Radzie Komunikacyjnej, w Radzie Technicznej Ministerstwa Komunikacji, oraz w szeregu ekspertyz sądowych.

11. DROGOWY INSTYTUT BADAWCZY

Publikacje naukowe współpracowników Instytutu:

Inż. J. Birencwejt: „Badania nad metodą oznaczania cementu w betonie z cementu portlandzkiego” (Biuletyn D. I. B. Nr 6).
Inż. F. Esse: „Wpływ zamrażania i wilgoci na jakość klinieru drogowego” (Biuletyn D. I. B. Nr 6).

Inż. A. Kobyliński:

- a) „Wyniki badań laboratoryjnych materiałów składowych dla betonu drogowego i wykonywanych betonów”.
- b) „Zagadnienia drogowe” (Wiadom. Drogowe Nr. 110, 1936 r.).
- c) „Budowa nawierzchni betonowych pod Warszawą w r. 1935 (Cement Nr 2, 5, 7, 8, 9, 1936 r.).
- d) „Nawierzchnie betonowe autostrad niemieckich” (Cement Nr 10, 1936 r.).

Inż. S. Lenczewski — Samotyja:

„Wyniki badań laboratoryjnych materiałów kamiennych używanych do budowy i utrzymania dróg w Polsce” (Biuletyn D. I. B. Nr 6).

Inż. M. Mączyński:

„Rola chemii w budownictwie drogowym” .

Adiunkt dr W. Skalmowski:

„Chemia w budownictwie drogowym” (ref. na Zjeździe Chemików w Warszawie 1—3. V. 1937 r.).

Współpracownicy Instytutu brali udział:

Inż. F. Esse — w Zjeździe Ceramicznym w Berlinie (26.I.—1.II. 1926).

Inż. A. Kobyliński i inż. S. Lenczewski — Samotyja — w Zjeździe inżynierów budowlanych w Katowicach (15—17.II. 1936 r.) i w Zjeździe delegatów laboratoriów.

Inż. W. Skalmowski, inż. S. Lenczewski — Samotyja i inż. A. Kobyliński — w Zjeździe inżynierów drogowych (19—21.IX. 1935 r.).

Nadto Instytut pracował w charakterze Komisji Drogowej

P. K. N., a personel brał udział w pracach Komisyj: 1) Badania Gruntów, 2) Materiałów Izolacyjnych, 3) Betonu i Żelbetu, 4) Przetworów Naftowych, 5) Kamieni Budowlanych.

12. ZAKŁAD BUDOWNICTWA WODNEGO I

Ogłoszono drukiem:

Prof. dr K. Pomianowski (Kierownik Zakładu):

- a) „Mniejsze Zakłady o sile wodnej” (Publ. członk. Kongr. Gosp. wodnej).
- b) „Wodociąg Gdyni” (Gaz i Woda).
- c) „Siły wodne w Polsce” (Przeł. Elektr.).
- d) „Przyczynek do historii powstania zbiorników w Polsce” (Gosp. Wodna).
- e) „Prawdopodobieństwo pojawiania się wielkich wód na Wiśle i jej dopływach”. (Gosp. Wodna).
- f) „Zaopatrzenie miast w wodę gruntową” (Gaz i Woda).
- g) „Zbiorniki na Sole i możliwości budowy zbiorników na fliszu karpackim (Gosp. Wodna, 1936 r.).

Adiunkt dr K. Wóycicki:

- a) „Korzyści gospodarcze z podziału na zakłady szczytowe i podstawowe” (Czasop. Tech. we Lwowie).
- b) „Czwarta rozbudowa Zakładu w Lungernsee” (Czasop. Techn. we Lwowie).
- c) „Zasady projektowania Zakładów hydroforowych” (Gosp. Wodna).
- d) „Zjawisko kawitacji i jego wpływ na urządzenia wodne” (Gosp. Wodna).
- e) „Pomiary przepływu przy pomocy zmiany ruchu wody” (Przeł. Meliorac. 1936 r.).
- f) „Budowa Zakładu wodnego na Dnieprze pod Zaporozem” (Gosp. Wodna, 1936 r.).
- g) „Wyznaczenie przepływu na podstawie głębokości strumienia wody na krawędzi rynien” ((Gosp. Wodna, 1936 r.).

Prof. dr K. Pomianowski łącznie z adiunktem dr K. Wóycickim wykonali szereg projektów wodociągów, kanalizacji, odwodnień itp. miast polskich.

Prof. dr K. Pomianowski i adiunkt dr K. Wóycicki brali udział w Kongresie energetycznym i wysokich zapór w Waszyngtonie, poza tym dr K. Wóycicki — w Kongresie hydrologicznym w Helsinkach.

Prof. dr K. Pomianowski był kilkakrotnie wzywany jako ekspert przy budowie zbiornika w Rożnowie oraz przy budowie wodociągów w szeregu miast. Dla Zarządu miasta st. Warszawy wykonywał ekspertyzy i współpracował przy projekcie oczyszczania ścieków kanalizacyjnych dla wielkiej Warszawy.

13. ZAKŁAD BUDOWNICTWA WODNEGO II

Ogłoszono drukiem:

Prof. M. Rybczyński (Kierownik Zakładu, zmarł dn. 23 stycznia 1937 r.):

- a) „Drogi wodne na Pomorzu” (Toruń 1935 r., wydawn. Inst. Bał.).
- b) „Siły wodne w Polsce” (część pracy zbiorowej).
- c) „Źródła energii w Polsce i ich wyzyskanie (Warszawa, 1936 r.).
- d) „Przelewy i niszczenie energii na zbiorniku w Porąbce (Gosp. Wodna 1936 r.).
- e) „Sprawozdanie z badań dla modelu zapory w Rożnowie” (w rękopisie).
- f) „Regulacja rzek” (w rękopisie).

Asystent inż. M. Prokopowicz:

„Postanowienia ustawowe, dotyczące zakładów o sile wodnej” (Warszawa 1935 r.).

Ś. p. prof. M. Rybczyński był stałym członkiem Komitetu Energetycznego i przewodniczącym Komisji Wodnej Światowej Konferencji Energetycznej i Międzynarodowej Komisji Wysokich Zapór. Brał udział w pracach Instytutu Bałtyckiego. Był członkiem Rady Technicznej dla portu i prac morskich przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu. Brał udział w ekspertyzach dla Ministerstwa Komunikacji w sprawach dróg wodnych.

Asystent inż. M. Prokopowicz był ekspertem sądowym w sprawie spornej między Skarbem Państwa a stroną prywatną. Pracował w Sekcji wodnej Państwowego Komitetu Energetycznego oraz w Komitecie redakcyjnym Gospodarki Wodnej.

14. ZAKŁAD WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI

Prof. I. Radziszewski, Kierownik Zakładu, brał udział w szeregu ekspertyz sądowych. Był doradcą i kierownikiem przy budowie wodociągów Modlin — Nowy Dwór. Projektował wodociągi i kanalizację m. Nowego Dworu. Był kierownikiem robót wodociągowo-kanalizacyjnych w m. Rzeszowie.

15. ZAKŁAD ŻELBETNICTWA

Ogłoszono drukiem:

Prof. W. Paszkowski (Kierownik Zakładu):

- a) „Sposób doświadczalno-obliczeniowy dozowania betonów i zapraw cementowych” (Ref. na Kongresie Inż. Bud. w Katowicach w lutym 1936 r.).
- b) „Nowe poglądy w technologii betonu” (Przeł. Bud. Nr 6, 1936 r.).

- c) „Uwagi o badaniach Poznańskiej Stacji Doświadczalnej” (Przeł. Bud. Nr 9, 1936 r.).
- d) „Nowy profil stali do zbrojenia żelbetu” (Przeł. Bud. Nr 4, 1937 r.).
- e) „Szybkość twardnienia betonu z cementu portlandzkiego” (Przeł. Bud. Nr 6, 1937 r.).

Asystent inż. J. Zieliński:

„Projektowanie Konstrukcji żelbetowych” (skrypt).

Prof. W. Paszkowski jest przewodniczącym Komisji Cementu, Betonu i Żelbetu P. K. N. oraz przewodniczącym Rady Przewodniczących Komisji P. K. N. przy Związku Inżynierów Budowlanych.

Dokonał licznych porad i ekspertyz dla instytucji państwowych i przemysłu. Pracował od stycznia 1936 nad ustaleniem składu betonu dla zapory w Różnowie.

16. ZAKŁAD MELIORACJI ROLNYCH

Prof. C. Skotnicki (Kierownik Zakładu) oraz asystenci inż. K. Mysłakowski i C. Zakaszewski drukowali szereg artykułów w piśmie specjalnym „Przeł. Melioracyjny”, redagowanym przez Zakład.

Prof. Skotnicki brał udział w Zjazdach Krajowych, w Komisji doświadczalnictwa melioracyjnego. Wykonywał szereg ekspertyz melioracyjnych.

Poza pracami dydaktycznymi dla trzech oddziałów: wodnego melioracyjnego i mierniczego, a więc w trzech zakresach, zakład zajmuje się pracami badawczymi, zwłaszcza z zakresu budownictwa melioracyjnego i badań, dotyczących się fizycznych właściwości gruntów. Te ostatnie zagadnienia, związane są z badaniami doktorantów i ogłaszane były drukiem.

17. ZAKŁAD GEODEZJI NIŻSZEJ

Ogłoszono drukiem:

Prof. J. Piotrowski (Kierownik Zakładu):

- a) „Pomiary ziemi” (Życie i Świat, Warszawa luty 1936 r.).
- b) „Szkic historii miernictwa” (w opracowaniu).

Asystent inż. Z. Czerski:

„Nowe ulepszenia w narzędziach geodezyjnych”.

Asystent inż. J. Jasnorzewski:

- a) „Kształtowanie się błędu pomiaru kąta w zależności od długości celu”.
 - b) „Wyznaczenie okresu zmian ruchu zegara Shorth'a”.
- Asystent inż. M. Malesiński:
 „Instytut Geodezyjny” (Biul. Koła Inż. Miern. 1936 r.).
 Asystent inż. F. Włoczewski:

„Teodolit — budowla Wilda w praktyce” (Przegl. Miern. maj 1936 r.).

Prof. J. Piotrowski był wzywany przez Sądy jako ekspert w szeregu spraw mierniczych. Brał udział w Zjeździe Lekarzy i Przyrodników we Lwowie w charakterze Kuratora Studenckiej Kasy Chorych. P. W.

18. ZAKŁAD GEODEZJI WYŻSZEJ

Ogłoszono drukiem:

Prof. E. Warchałowski (Kierownik Zakładu):

- a) 3 artykuły w „Przeglądzie Mierniczym”,
- b) *Travaux géodésiques et géophysiques, exécutés en 1933—36 en Pologne*, (sprawozdanie dla Międzynarodowej Unii geodezyjno-geofizycznej).

Adiunkt dr A. Kwiatkowski — 2 publikacje o wykonanych przez niego pomiarach siły ciężkości, wydane przez G. U. M.

Asystent inż. B. Piasecki — 2 artykuły w „Przeglądzie Fotogrametrycznym” oraz redagowanie tego czasopisma.

Prof. E. Warchałowski jest Sekretarzem Naukowego Komitetu Geodezyjno-Geofizycznego, członkiem Komitetu do spraw Pomiarowych przy Ministerstwie Komunikacji, doradcą technicznym wydziału Planowania Zarządu m. st. Warszawy, członkiem Bałtyckiego komitetu Geodezyjnego, członkiem komisji niwelacji precyzyjnej przy Międzynarodowej Unii geodezyjno-geofizycznej.

19. ZAKŁAD ASTRONOMII PRAKTYCZNEJ

Ogłoszono drukiem:

Prof. dr F. Kępiński (Kierownik Zakładu):

- a) „The motion of the Periodic Comet Kopff (1906e) p. II. (Biuletyn Akad. Umiejętności 1936 r.).
- b) „Rozmiary i wiek wszechświata według Jeansa (Wszechświat).
- c) „The star BD 39° 4114” (Circulaire de l'Union Astronomique Internationale, N. 626).
- d) „Observations d'étoiles variables et de Novae en 1936”.
- e) „Wpływ ekstynkcji na jasność gwiazd”.

Asystent mgr W. Opalski:

- a) „Observations photométriques de DJ Peg et AB Cas”.
- b) „Observations de Novae DQ Her et CP Lac”.

Latem 1936 r. asystenci dr M. Kowalczewski i mgr W. Opalski odbyli ekspedycję naukową do Jugosławii. Otrzymali oni do dyspozycji dwa duże narzędzia w Obserwatorium Astronomicznym w Beogradzie, przy czym pierwszy dokonał 180 zdjęć 6 zmiennych: 88.1929 Cyg., 748.1933 i 749.1933 Aqr, 46.1932 Cas,

263.1932 i 164.1932 Cet, zaś drugi 390 pomiarów fotometrycznych, głównie 114.1934 Peg i AB Cas oraz Pleiad. Oprócz tego prof. F. Kępiński podczas pobytu we wrześniu na wyspie Solta wykonał obserwacje wizualne T i U Vul, DT Cyg, CPLac oraz wykrył zmienność gwiazdy BD 39°4114. Dotychczasowe wyniki tych obserwacji objęte są publikacjami Zakładu Nr 17 i 18. Poza tym mgr Opalski zajęty był pomiarami mikrofotometrycznymi gwiazdy SU Dra, zaś dr Kowalczewski pomiarami gwiazd w gwiazdozbiorze Woźnicy, wynikającymi ze współpracy z Obserwatorium Astronomicznym w Sztokholmie.

20. ZAKŁAD GLEBOZNAWSTWA

Ogłoszono drukiem:

Sławomir Miklaszewski (p. o. Kierownika Zakładu):

„Rozwój polskiego gleboznawstwa za ostatnie dwudziestopięcioletnie” (Do jubil. wyd. 75-lecia Gazety Rolniczej, 1937 r.).

Asystent inż. L. Staniewicz:

a) „O konieczności utworzenia Instytutu badawczego fizyki gleby” (Jednodniówka Obchodu XX-lecia Koła Inż. Wodn. S. P. W. 1937 r.).

b) „W sprawie klasyfikacji gruntów (Przeł. Melior. 1936 r.).

Kierownik Zakładu S. Miklaszewski oraz as. L. Staniewicz brali udział w pracach, dotyczących ekspertyz globalnych w związku z podatkiem gruntowym oraz z przymusowym wykupem ziemi.

21. ZAKŁAD DRÓG ŻELAZNYCH ELEKTRYCZNYCH MIEJSKICH I ZAMIEJSKICH

Doc. inż. J. Lenartowicz (p. o. Kierownika Zakładu):

„Problemy Komunikacji wielkomiastowej w m. st. Warszawie” (Przeł. Techn. Nr 25 z 1936 r. i Nr 4 z 1937 r.).

Asystent inż. J. Kubalski:

a) „Hałas a podtorza tramwajowe” (wyd. przez Związek Przed. Kom. w Polsce“).

b) „Szyny utwardzone” (Koło Inż. Dróg i Mostów).

c) „Walka z hałasem ulicznym” (K. I. Dr i M.).

d) „Rozwój stolicy a zagadnienia komunikacji stołecznej” (Kronika Warszawy VI, 1937 r.).

Doc. inż. J. Lenartowicz brał udział:

a) w Ogólnym Zgromadzeniu Związku Przedsiębiorstw Komunikacyjnych w Polsce, 6.V.1936 r. oraz 13.V.1937 r. w Warszawie.

b) w Wałnym Zgromadzeniu Stow. Elektr. Polskich 30.V.—2.VI. 1936 r. w Wilnie oraz 23—26.V.1937 r. w Warszawie.

Wykonał ekspertyzy:

- a) dla Magistratu m. Łodzi, dotyczące tramwajów łódzkich (lipiec 1935 r.).
- b) dla Radomskiego Tow. Elektr. w Radomiu,
- c) brał udział, jako biegły rewident Izby Przem. Handl. w Warszawie, w wydaniu opinii dla Sądu Okręgowego w Warszawie o sprawozdaniu założycieli Sp. Akc. p. t. „Droga Sp. Akc.” w Warszawie (X.1935 r.),
- d) brał udział w Konferencji odbytej 23.XII.1935 r. w Dyrekcji Tramwajów Miejskich w Warszawie w sprawie projektu budowy nowego mostu na Wiśle wprost ul. Karowej, w związku z zamierzoną budową Miejskiej Kolei Szybkiej.

Asystent inż. J. Kubalski wziął udział w Międzynarodowym Zjeździe Związku Przedsiębiorstw Komunikacyjnych w Wiedniu. Jako stały zaprzysiężony biegły sądowy w sprawie komunikacji lądowej, wydał szereg orzeczeń i opinii dla Sądu Okręgowego w Warszawie z dziedziny Komunikacji Kolejowej i miejskiej i bezpieczeństwa.

22. ZAKŁAD BOTANIKI

Ogłoszono drukiem:

Doc. dr F. Skupieński (p. o. Kierownika Zakładu):

- a) „Wpływ oleju kreozotowego na rozwój *Cladosporium herbarum*,
- b) (wspólnie z innymi autorami) „Grzyby domowe i inne czynniki destrukcyjne drewna oraz metody i środki walki”.

Asystent dr F. Gorczyński:

„Badania cytologiczne nad zmiennością dzikiej gruszy”. (Roczn. Nauk Ogrodn. 1936 r.).

Docent dr F. Skupieński wziął udział w IV Międzynarodowym Kongresie Cytologii eksperymentalnej w Kopenhadze w sierpniu 1936 r., na którym wygłosił referat o wpływie oleju kreozotowego na komórkę roślinną.

B. WYDZIAŁ MECHANICZNY

23. ZAKŁAD MATEMATYKI

- Prof. dr W. Pogorzelski (Kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:
- „Problème de Fourier pour une couche hétérogène et rayonnante” (Annales de l'Académie des Sciences Techniques à Varsovie, 1936 r.).
 - „Analiza matematyczna tom II” (nakł. Kom. Wydz. T. B. P. S. P. W. str. 322).
 - „Ueber Grössensysteme in der Theorie der Elektrizität” (Roczn. Akad. N. T.).

Przygotował do druku:

- „Sur une equation intégrale singulière de première espèce”.
- „Ueber die Transformationen einiger iterierten Integrale”.
- „Zagadnienie prawdopodobieństwa w teorii strzelania do samolotu”.

Prof. dr W. Pogorzelski prowadził pracę redakcyjną nad wydaniem słownika matematyki, którego druk ukończono w maju 1936 r. nakładem Akad. Nauk. Techn. (około 1000 str.).

24. ZAKŁAD MECHANIKI I

Publikacje i działalność patrz w sprawozdaniu Laboratorium Wytrzymałości Materiałów na str. 44, którego Kierownik, prof. dr M. T. Huber jest jednocześnie Kierownikiem Zakładu Mechaniki I.

25. ZAKŁAD MECHANIKI II

W okresie sprawozdawczym Zakład prowadził badania doświadczalne nad wyboczeniem, prowadzone na zlecenie i z kredytów I. B. T. L. Z kredytu tego pokryto koszt zbudowania specjalnej maszyny wytrzymałościowej, wykonanej według wskazówek kierownika Zakładu prof. M. Broszki oraz koszt licznych nowych urządzeń mierniczych, zbudowanych na podstawie sporządzonych przezeń rysunków konstrukcyjnych.

Publikacje ogłoszone przez prof. M. Broszkę stanowiły: 1 rozprawa naukowa, 2 artykuły polemiczne oraz 1 ocena podręcznika.

26. ZAKŁAD GEOMETRII WYKREŚLNEJ

Asystent K. Kolarzowski ogłosił drukiem książkę p. t. „Zasady Geometrii wykresłej”, mającą służyć jako podręcznik dla szkół technicznych.

Poza tym w druku znajdowała się praca adiunkta inż. Z. Nowaka, w przygotowaniu zaś do druku — 2 prace Kierownika Zakładu dr W. Sosnowskiego.

27. ZAKŁAD TEORII MASZYN CIEPLNYCH I

28. LABORATORIUM MASZYN CIEPLNYCH

Prof. dr B. Stefanowski, Kierownik Zakładu i Laboratorium, poza zajęciami, związanymi z nauczaniem w Politechnice, prowadził prace z dziedziny napędowych paliw płynnych, brał czynny udział w Zjazdach, Konferencjach i Komisjach Naukowo-Technicznych i ogłaszał w kraju i zagranicą referaty z dziedziny swych prac, uzyskując od „L'Office National des Carburants Liquides” w Paryżu odznaczenie w postaci medalu.

Poza tym prof. Stefanowski kierował pracami naukowymi w Zakładzie, gdzie wykonane zostały dwie prace doktorskie, prowadził jako przewodniczący Podkomisji słownictwa technicznego Akademii Nauk Technicznych prace działu nauk mechanicznych oraz wykonał szereg ekspertyz i ocen osobiście lub ze swymi współpracownikami z Zakładu.

Docent i asystent Zakładu, dr inż. B. Szczeniowski, w następstwie studiów prowadzonych w Zakładzie nad paliwami płynnymi i zjawiskiem detonacji, ogłosił w „Przeglądzie Mechanicznym” pracę p. t. „Gaz sprężony jako paliwo napędowe”.

29. ZAKŁAD KOTŁÓW PAROWYCH

Prof. B. Tołłoczko (Kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:

- a) „Nowa metoda obliczenia nitowań kotłowych” (Techn. Ciepła, XII.1935 r.).
- b) „Urządzenia do odpopielania spalin kotłowych” (Przegl. Mech. XII.1935 r.).
- c) „Budowa kotłów w r. 1935” (Przegl. Mechan. I.1936 r.).
- d) „Kotły wysokoprężne” (Przegl. Mechan. Nr 1, 2 i 3, 1937 r.).

4 grudnia 1936 r. wygłosił w Stow. Inż. Mechaników i Hutników w Katowicach odczyt pt. „O nowych kotłach wysokoprężnych”.

Brał udział w pracach Komisji Kotłowej P. K. N. i jej podkomisjach. Był wzywany jako ekspert w szeregu spraw kotłowych.

30. ZAKŁAD MASZYN I TURBIN PAROWYCH

Prof. dr W. Chrzanowski (Kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:

- a) Artykuł pt. „Badania odbiorcze parowej turbiny upustowej 500 KW.” (Technika Ciepła Nr 1, z dnia 25.I.1936 r.).
- b) Artykuł pt. „Szkic historyczny łokowych maszyn parowych”, (Przegląd Techniczny Nr 5, 1936 r.).
- c) Artykuł pt. „Turbinowe siłownie parowe” (Przegląd Elektrotechniczny z 1.V.1936 r.).
- d) „Stawidła dyfuzorowe maszyn parowych” (Technika Ciepła Nr 12, 1936 r.).
- e) Podręcznik pt. „Stawidła maszyn parowych — cz. II — Stawidła zawodowe”, 1/1937 r.

Asystent inż. O. Ogurek ogłosił artykuł „Postępy motoryzacji na Polskich Kolejach Państwowych i możliwości jej rozwoju (Inż. Kol. Nr 8 i 9, 1936 r.).

Prof. dr W. Chrzanowski brał udział w szeregu ekspertyz w dziedzinie turbin parowych tak w kraju, jak zagranicą.

Wygłosił w Katowicach na Kursach Inżynierskich odczyt z dziedziny turbin parowych.

31. ZAKŁAD SILNIKÓW WODNYCH I POMP

Prof. S. Zwierzchowski (Kierownik Zakładu) ogłosił drukiem: „O Turbinach z nastawnymi łopatkami wirnika” (Przegl. Mechan. VI, 1936 r.).

Brał udział:

- a) w Światowej Konferencji Energetycznej w Waszyngtonie.
 - b) w Zjeździe Amerykańskich Inż. Mechaników w Niagara Falls.
- Zwiedził w Ameryce szereg Zakładów i laboratoriów silników wodnych i pomp oraz kilka fabryk turbin wodnych i pomp.

32. ZAKŁAD SILNIKÓW SPALINOWYCH

Prof. K. Taylor (Kierownik Zakładu) jest:

- a) Przewodniczącym Komisji Normalizacyjnej Silników Spalinowych.
- b) Przewodniczącym Podkomisji Normalizacyjnej Pożarniczej sprzętu motorowego P. K. N.
- c) Przewodniczącym Komitetu Wydawniczego podręcznika „Technik”.

Wykonał dla Wydziału Przemysłowego m. st. Warszawy ekspertyzę silnika 2-suwowego firmy Lilpop, Rau i Loewenstein.

Wygłosił w Katowicach na Kursach Inżynierskich wykład pt. „Wytyczne w budowie współczesnych silników samochodowych”.

Odbył w lutym 1937 r. wycieczkę ze studentami grupy samochodowej na Międzynarodowy Salon Samochodowy w Berlinie oraz na Targi Lipskie.

33. ZAKŁAD BUDOWY LOKOMOTYW

Prof. K. Zembrzuski (Kierownik Zakładu) brał udział w Konferencjach w Min. Komunikacji, zwoływanych w sprawach dotyczących hamulców dla pociągów szybkobieżnych.

Opracował projekty 2 parowozów szybkobieżnych dla P. Kolei P. w Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie, oraz nowe konstrukcje urządzeń ciągowych dla parowozów.

34. ZAKŁAD ODLEWNICTWA

Inż. K. Gierdziejewski (Kierownik i adiunkt Zakładu), jako członek Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Technicznego”, wziął udział w przygotowaniu i redagowaniu materiału do trzech specjalnych zeszytów odlewniczych (jeden w r. 1935 i dwa w r. 1936) oraz z ramienia Grupy Odlewni przy P. Z. P. M., brał czynny udział w pracach przy wydaniu pierwszym „Kalendarza Odlewnika” na r. 1936.

W czeskim czasopiśmie „Strojnický Obsor” (1936 zt 8 i 10) wydrukował pracę o „Zakładzie Odlewnictwa Politechniki Warszawskiej”.

Poza tym ogłosił drukiem:

- a) Dorobek naukowy Kongresu Odlewniczego w Brukseli (Przegl. Techn. 1935 str. 449).
- b) „Próby wytapiania żeliwa maszynowego na koksie krajowym” (Przegl. Techn. 1936 str. 462).
- c) „Czy słuszna jest nazwa „żeliwo kowalne” (Przegl. Mechan. 1936 str. 126).
- d) „Warunki rozwoju i unaukowania przemysłu odlewniczego w Polsce” (Przegl. Mechan. 1936 str. 873).
- e) „Przemysł odlewniczy na Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego” (Przegl. Mechan. 1936 str. 584).
- f) „Odlewnictwo w Z. S. R. R. na tle rozbudowy przemysłu metalowego w okresie dwóch „piatiletiek” (Przegl. Techn. 1936 str. 377).
- g) „Znaczenie przemysłu odlewniczego w ogólnej gospodarce narodowej” (Przegl. Techn. 1936 str. 492).
- h) „Charakterystyczne cechy współczesnego odlewnictwa” (Hutnik 1936 str. 427).
- i) „Organizacje odlewnicze za granicą i w Polsce” (Przem. Metal. 1936 str. 202).
- j) „Przemysł odlewniczy na W. M. E. L.” (Przegl. Techn. 1936 str. 425).

k) „Drogi uzdrowienia krajowego przemysłu odlewniczego“ (Przeł. Odlewniczy 1937 str. 18).

Asystent inż. E. Perchorowicz ogłosił prace:

a) „Brązy Krzemowe“ (Przeł. Odlewn.).

b) „Badania nad leżnością metali czystych i stopów podwójnych“ (Przeł. Techn. Zeszyt Zjazdu Odlewniczego).

Asystent inż. J. Król opracował i przygotował do druku referat pt.: „Odlewnik a konstruktor“ oraz opracował: Instrukcja do projektowania kokili; Instrukcja do projektowania płyt modelowych; Instrukcja do wymiarowego badania odlewów.

Asystent F. Kuśmierski opracował w rękopisie podręcznik dla szkół rzemieślniczych „Mechaniczna obróbka drewna“ oraz opracował szereg kart instrukcyjnych, przedstawiających przyrządy i szczegóły do form wzorników murowanych oraz technologiczny proces wykonania tych form z przeznaczeniem kart do nauczania w Zakł. Odlewnictwa P. W.

Inż. K. Gierdziejewski, jako Prezes Comité International des Associations Techniques de Fonderies brał udział czynny w organizacji i pracach Międzynarodowego Zjazdu Odlewników w Brukseli w r. 1935, przewodnicząc polskiej delegacji na ten Zjazd i pełniąc funkcje Honorowego Przewodniczącego Kongresu. Na Zjeździe Polskiego Związku Badania Materiałów w Katowicach wygłosił referat pt. „Zasady współpracy Komisji prof. A. Portevin'a przy C. I. A. T. F. z Międzynarodowym Związkiem Badania Materiałów w zakresie metod badania żeliwa“, oraz powołany został na przewodniczącego Sekcji Badania Żeliwa P. Z. B. M. Jako członek Komisji Żelaza przy Tow. Wojskowo-Technicznym wygłosił dwa referaty:

1) O stanie odlewnictwa w Z. S. S. R.,

2) O możliwościach przystosowania przemysłu odlewniczego do obrony kraju na tle jego obecnego stanu gospodarczego“.

Wygłosił odczyty z odlewnictwem związane w Stowarzyszeniu Hutników Polskich w Katowicach, w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie oraz przeprowadził wykład na kursach dla inżynierów, zorganizowanych przez Stow. Inż. Mech. Polskich w Warszawie.

W r. 1926 uczestniczył w Międzynarodowym Zjeździe Odlewniczym w Düsseldorfie po czym odbył podróż naukową po Niemczech; w Zjeździe Inżynierów Mechaników Polskich; w Zjeździe Odlewników Polskich. W latach sprawozdawczych wielokrotnie był wzywany na posiedzenia różnych komisji, konferencje itp.

We wrześniu 1935 r. odbył podróż naukową do Belgii, zaś w maju 1936 r. do Anglii, zaznajamiając się z szeregiem zakładów przemysłowych, a szczególnie odlewniczych tych krajów.

Asystent inż. E. Perchorowicz brał udział w pracach Sekcji Metaloznawczej S. I. M. P. w Warszawie; w Komisji Wydawniczej Stow. Odlewników Polsk.; w Komisjach Tow. Wojskowo-

Technicznego; w Komisjach P. K. N.; w Komisjach Normalizacyjnych — warsztatowej i materiałowej Departamentu Aerodynamiki; wygłosił referaty:

a) na III Zjeździe Odlewników Polskich w I. W. T.

b) na wspólnym zebraniu Stow. Techników Polskich i S. T. O. P.

Asystent inż. J. Król brał udział w pracach Komisji Normalizacyjnej narzędzi formierskich przy grupie Odlewni przy P. Z. P. M.; w Komisji Słownictwa przy S. T. O. P.

35. ZAKŁAD METALURGICZNY

Prace naukowe, wykonane w Zakładzie Metalurgicznym pod kierownictwem prof. dr W. Broniewskiego, opublikowane w r. 1935/36 i 1936/37:

a) W. Broniewski et M. Ziębiński:

„Sur les propriétés mécaniques de l'argent monétaire polonais (Annales de l'Académie des Sciences Techniques à Varsovie t. II. 1935. p. 199).

b) W. Broniewski:

„Sur la structure de quelques alliages du cuivre" (Congrès International des Mines de la Métallurgie et de la Géologie appliquée t. I. 1935. p. 219).

c) W. Broniewski et J. Szreniawski:

„L'influence de la température et de l'écrouissage sur les propriétés mécaniques d'un bronze pour médailles" (Congrès International des Mines de la Métallurgie et de la Géologie appliquée t. II. 1935. p. 189. Revue de Métall. 1936. t. 33. p. 442).

d) W. Broniewski, J. T. Jabłoński et St. Maj:

„Sur le diagramme de solidification des alliages cuivre — zinc" (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences t. 202 1936 p. 411).

e) W. Broniewski, J. T. Jabłoński et St. Maj:

„Sur le diagramme de solidification des alliages cuivre — étain" (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences t. 202. 1936 p. 305).

f) W. Broniewski et S. Jaślan:

„Sur les alliages du cuivre avec le manganèse (Annales de l'Académie des Sciences Techniques à Varsovie t. III. 1936. p. 141).

g) W. Broniewski et Z. Wawrzyńkiewicz:

„Sur les propriétés mécaniques des alliages cuivre — étain" (La Revue de Fonderie Moderne t. XXX p. 147).

h) W. Broniewski et A. Piłko:

„Sur les propriétés mécaniques des alliages légers aluminium cuivre" (Annales de l'Académie des Sciences Techniques à Varsovie t. III. 1936 p. 231).

- i) W. Broniewski:
„Sur les diagrammes d'équilibre des alliages du cuivre” (International Association for Testing Materials, London Congres, April 19—24, 1937. Group A. — Metals p. 88).
 - j) W. Broniewski et J. Glotz:
„Sur les propriétés physiques et mécaniques du fer pur en fonction de l'écrissage” (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences t. 204. 1937 p. 1473).
 - k) W. Broniewski, S. Przedpełski et S. Sułkowski:
„Sur quelques propriétés physiques et mécaniques des aciers très purs” (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences t. 204. 1937 p. 1874).
 - l) W. Broniewski, J. Kucharski et W. Winawer:
„Sur la structure des alliages aluminium zinc” (Revue de Métall. 1937 t. 34 p. 449).
 - m) W. Broniewski et S. Kulesza:
„Sur les propriétés mécaniques des alliages du cuivre avec le nickel” (Metaux et Corrosion 1937 t. 12 p. 67).
- Prof. dr W. Broniewski brał udział w charakterze delegata Rządu i Prezesa Delegacji Polskiej w Międzynarodowym Zjeździe Górnictwa i Hutnictwa w Paryżu w październiku 1935 r. Wybrany został honorowym Viceprzewodniczącym Zjazdu. Wygłosił dwa referaty, urzędowy (rapport officiel) i indywidualny.

36. ZAKŁAD OBRÓBKİ METALI

Prof. S. Płuzański (Kierownik Zakładu) ogłosił w r. 1935/36 dwie broszury:

- a) „Wyrób sprzętu artyleryjskiego w Polsce w 2-giej połowie 18-go stulecia”.
- b) „Skrawanie twardymi stopami”
oraz artykuły z dziedziny obrabiarek w Przeglądzie Mechanicznym oraz z dziedziny wyrobu amunicji w Przeglądzie Techn.

Brał udział w:

- a) Polskim Komitecie Normalizacyjnym — przewodnictwo Komisji Techniki Warsztatowej.
- b) Przewodnictwo Komisji Warsztatowej S. I. M. P.
- c) Komisji Usprawnienia Przemysłu obrabiarkowego w M. S. Wojsk. Dep. Uzbrojenia.
- d) Tow. Wojskowo-Technicznym w Warszawie.
- e) Pracach Zjazdu S. I. M. P. w sierpniu 1936 w Warszawie.
- f) Organizowaniu (w charakterze przewodniczącego) działu naukowego Wystawy Przemysłu Mechanicznego i Elektrotechniki w Warszawie.

Opracował:

- a) na zlecenie M. S. Wojsk (wspólnie z prof. E. Geislerem ze Lwowa) memoriał o stanie przemysłu obrabiarkowego w Polsce;
- b) na zlecenie Zarządu Starachowickich Zakł. Górniczych usprawnienia pracy Zakładów mechanicznych oraz
- c) modernizację wytwarzania sprzętu wojennego w tych Zakładach.

Wygłosił około 12 odczytów i wykładów w organizacjach zawodowych i społecznych na tematy fachowe i związane z obroną kraju (mobilizacja przemysłu).

Adiunkt Zakładu im. E. Oska brał udział w konferencji „Badania i Pomiary w Przemysle” w Berlinie w grudniu 1936 r., przy czym w związku z konferencją zwiedzał i zapoznawał się z pracami:

- a) Zakładu Obróbki Metali Politechniki Charlottenburskiej w Berlinie.
- b) Instytutu Pomiarowego przy Politechnice w Dreźnie.

Brał czynny udział w Zjazdach naukowych organizowanych przez S. I. M. P. oraz pracował w szeregu komisyj.

Asystent inż. W. Biernawski opublikował artykuły:

- a) „Metoda stroboskopowa w zastosowaniu do pomiarów sił tłoczenia pras korbowych” (Przeł. Mechan. Nr 2, 1935 r.).
- b) „Pomiary sił skrawania” (Przeł. Mechan. Nr 18, 1936 r.).

Brał udział w Zjazdach Inżynierów Mechaników i wygłosił referaty:

- a) „Sposoby badania narzędzi i obrabialności metali”. Kurs uzupełniający dla Inżynierów Mechaników, Warszawa, 1936 r. (Referat powtórzony w Katowicach na kursie Ubezpiecz. dla Inż. Mech oraz w Starachowicach).
- b) „Urządzenie dla pomiarów bardzo krótkich czasów”. X Zjazd Inżynierów Mechaników (Referat bardziej rozwinięty i wygłoszony w Tow. Wojskowo-Technicznym).

Na zlecenie Dep. Uzbrojenia M. S. Wojsk. opracował „Badania porównawcze obrabialności mosiądźów”, oraz skonstruował i wykonał szereg aparatów pomiarowych, z których niektóre przedstawiono do patentu.

Asystent inż. W. Szymanowski ogłosił w Nr 7 Przeglądu Mechanicznego z 1936 r. artykuł pt. „Postępy budowy obrabiarek w 1935 r. „W październiku 1935 r. wygłosił odczyt w S. I. M. P. pt. „Nowoczesne frezarki i tokarki szybkoobrotowe, w listopadzie zaś 1935 r. w T. W. Z. pt. „Projekt norm sprawozdania obrabiarek”. W maju 1936 r. wygłosił cykl wykładów na kursie zorganizowanym przez T. W. T. pt. „Zastosowanie obrabiarek typu pokojowego w produkcji wojennej”.

W r. ak. 1936/37 szczupłość pomieszczeń przy ciągle wzrastającej liczbie studentów, o odrabiających prace przejściowe i dyplomowe, uniemożliwiła jakąkolwiek pracę planową. Zwią-

szcza dotkliwie dał się odczuć zupełny brak miejsca na wykonywanie prac badawczych. Pomimo to personel Zakładu wykazał działalność naukową, która się wyraziła w:

- a) Publikacje — 5,
- b) Podróże naukowe — 3,
- c) Udział w Zjazdach — 1,
- d) Udział w Komisjach — 1,
- e) Udział w Komisjach Stałych — 4,
- f) Udział w konferencjach — 20,
- g) Prace naukowe, będące przedmiotem specjalnego zainteresowania Zakładu — 3,
- h) prace techniczne — 3.

37. ZAKŁAD BUDOWY PŁATOWCÓW I MECHANIKI LOTU

Prof. G. A. Mokrzycki (Kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:

- a) Przyczynki:
 1. „Coefficient d'equilibre longitudinal des avions" (Comptes Rendus de l'Academie des Sciences, t. 202 p. 556 seanse 17.II.1937).
 2. „Wyważanie samolotów" (Czasopismo lotnicze, Lwów, str. 70).
 3. „Ocena równowagi podłużnej samolotów " (Techniczne Nowości lotnicze, 1936 marzec).
 4. „Le travail de decollage" (Comptes Rendus de l'academie de Sciences, Paris, seanse du 3 mai 1937).
 - b) Książki:
 1. „Skrzydłata ludzkość", tom 1-szy.
 2. „Skrzydłata ludzkość" tom 2-gi i 3-ci (Państw. wydawn. Książek szkolnych).
 - c) Artykuły:
 1. „Płatowce na XV Salonie paryskim" („Przegl. Techn. 1935 r.).
 2. „Płatowce na międzynarodowej wystawie lotniczej w Mediolanie" (Przegląd Mechaniczny 1935, Nr 24).
 3. „Lwów kolebka lotnictwa polskiego" (Zeszyt 25-lecia Związku Awiatycznego studentów Politechniki Lwowskiej 1936).
 4. „Lotnictwo w roku 1935" („Przegląd Mechaniczny 1936, Nr 1).
- Asystent inż. K. Korsak wydał przyczynkę „O konstrukcji i pracy amortyzatorów oleo-powietrznych" (Nowości techniczne lotnictwa Nr 1, 1937 r.).

Profesor Mokrzycki i asystenci zwiedzili wystawę lotniczą w Paryżu.

38. INSTYTUT AERODYNAMICZNY

Kierownik prof. C. Witoszyński.

Działalność naukowa i techniczna:

- 1) Prace naukowe, będące przedmiotem specjalnego zainteresowania Zakładu:

Wielkie prędkości śmigła. Geometria opływu. Lot Krzywoliniowy. Drgania płatów i usterzeń.

- 2) Prace techniczne:
Projekty, ekspertyzy, próby, badania. Wykonano 750 doświadczeń przy badaniu właściwości aerodynamicznych płatowców i ich części (własne prace badawcze i pomiary dla przemysłu lotniczego).
- 3) Publikacje:
 - a) wydano:
Asystent doc. dr S. Neumark:
„Mechanika Techniczna „T. I. (wyd. T. K. T.).
 - b) w druku:
As. doc. dr S. Neumark:
Dział „Regulatory“ T. III. (Wyd. Mechanik T. K. T.).
„O pewnych profilach balonowych“ (Sprawozd. I. T. L.).
 - c) w przygotowaniu były prace:
As. inż. J. Bukowski — „Badania śmigieł w Laboratorium Instytutu Aerodynamicznego“.
As. doc. dr J. Bonder — „Badania nad drganiami płaskich ścianek tunelów aerodynamicznych“.
As. inż. M. Awałow — „Metoda odwzorowania podobnego w świetle doświadczenia“.
As. Cz. Bieniek — „Rozkład ciśnień na elementach płatowców“.
As. inż. J. Nikol — „O korkociągu samolotu“.
As. inż. L. Łabuć i inż. A. Szyszkowski — „Badania elementów samolotu w laboratorium Instytutu Aerodynamicznego“.
 - d) Artykuły:
As. inż. L. Łabuć — „Jakość aerodynamiczna pierścieni silnikowych“.

Asystent Cz. Bieniek był wysłany na salon lotniczy w Paryżu oraz do następujących placówek naukowych za granicą:

- a) Deutsche Versuchsaustalt in Adlershof,
- b) Aerodynamische Versuchsanstalt zu Göttingen,
- c) Aerodynamische Versuchsanstalt in Anchen,
- d) Laboratoire Aerodynamique de Rhod St. Genése,
- e) Laboratoire Eiffel,
- f) Issy les Moulinaux,
- g) St. Cyr oraz la grande soufflerie aérodynamique de Chalais-Mendon (Seinc-et-Oise).

39. ZAKŁAD WŁÓKIENNICZY

Prof. W. Bratkowski (kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:

- a) „Naukowe podstawy nowej technologii lnu wzgl. konopi“ (Wilno 1936).
- b) „Neue Wege in der Bastfasertechnologie“ (Melliand Textilberichte 1936).

- c) „Zur Geschichte der Kotonisierung“ (Melliand Textilberichte 1936).
- d) Artykuł na temat kotonizacji w „Gazecie Przemysłu i Handlu Włókienniczego”.
Asystent inż. T. Żyliński ogłosił publikacje:
 - a) „Sztuczne włókna cięte“ (Przeł. Mechan. 1936).
 - b) „Problem kotonizacji z punktu widzenia technicznego“ (w druku).
 - c) „Wytwarzanie kotoniny lnianej systemem taśmowym dla mieszanek z bawełną (Technik Włókienniczy 1937).
 Prof. Bratkowski brał udział w komisjach: kotonizacyjnej przy Związku Przemysłu Włókienniczego R. P., Surowcowej przy Min. Przemysłu i Handlu, Standaryzacji lnu i konopi przy tymże Ministerstwie. Nadto był głównym redaktorem „Technika Włókienniczego“ w Łodzi.

Odbył podróże naukowe do Niemiec i Czechosłowacji w sprawach kotonizacji, nawiązując kontakt z tamtejszymi Zakładami naukowymi.

Na zlecenie Biura Wojskowego i Dep. Przemysłowego Min. Przem. i Handlu prof. Bratkowski prowadził od szeregu lat prace nad kotonizacją lnu w Zakładzie Włókienniczym Politechniki oraz w Zjednoczonych Zakładach K. Scheiblera i L. Grohmana w Łodzi.

40. ZAKŁAD BALISTYKI

Ppłk dr T. Felsztyn (p. o. kierownika Zakładu) ogłosił drukiem:

- a) „Związek między rozrzutem broni a warunkami stawianymi przy strzelaniu“. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 29 i 30 z 1935 r., str. 92, rys. 6).
- b) „Celność karabina“, cz. I. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 32 z 1936 r., str. 22, rys. 9).
- c) „Celność karabina“, cz. II i III. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 33 i 34. Ogółem str. 110, rys. 41).
- d) „Zastosowanie metody balistycznej E. Rögglia do obliczenia lufy karabinowej“. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 35, str. 28, rys. 8).
- e) „Dowód podobieństwa balistycznego“. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 36, str. 32).
- f) „Zużywanie się luf karabinowych i działowych“. (Przeł. Mech. z. III. Nr 2, 5, str. 16, rys. 41).

Inż. Z. Pączkowski ogłosił drukiem:

„Uwagi w sprawie określenia współczynnika kształtu przy projektowaniu granatów“. (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 37).

Ppłk dr T. Felsztyn kieruje pracami stałej Komisji dla badania i ulepszania amunicji sportowej. Inne ekspertyzy z dziedziny Balistyki wchodzą w zakres prac prowadzonych w charakterze kierownika Oddziału Inst. Techn. Uzbr.

Bierze udział w pracach TWT jako kierownik Komisji Szko-

lenia. Zorganizował dwa kursy z dziedziny techniki wojskowej, na których wygłosił 2 odczyty.

Brał udział w Zjeździe S. I. M. P. w lecie 1936 r. i wygłosił referat w Sekcji Wojskowo-Technicznej na temat „Zużywanie się luf”. Ponadto wygłosił referaty w T. W. T. w Warszawie i Katowicach.

Jest członkiem Komitetu Redakcyjnego Encyklopedii Wojskowej, Wiadomości Techn. Uzbrojenia i Przeglądu Piechoty.

41. GABINET KONSTRUKCJI BRONI MAŁOKALIBROWEJ

Inż. A. Karczewski (p. o. kierownika) wydał nakładem Państw. Wytwórni Uzbrojenia podręcznik p. t. „Broń małokalibrowa” (Zarys teorii strzału, konstrukcja i wykonanie. Str. 312).

Wygłosił w T. W. T., gdzie pełni obowiązki przewodniczącego Komisji broni małokalibrowej, referaty p. t.:

- a) „Metody obliczenia i sprawdzania broni małokalibrowej”.
- b) „Karabin sportowy”.

42. GABINET KONSTRUKCJI DZIAŁ ARTYLERYJSKICH

Inż. E. Rögglä (p. o. kierownika) wygłosił w Tow. Wojsk. Technicznym odczyt p. t. „Obliczenia oporopowrotników”.

43. GABINET KONSTRUKCJI AMUNICJI

Pptk inż. A. Żebrowski (p. o. kierownika) zwiedził z ramienia M. S. Wojsk.:

- a) Zakłady A. B. Bofors w Szwecji,
- b) Zakłady f. Schneider w Hawrze (Francja),
- c) Zakłady f. Braudt w Chatillon (Francja).

Asystent inż. T. Olpiński wygłosił w T. W. T. referat p. t. „Przyczynek do teorii napędu raketowego”.

44. WYKŁADY CUKROWNICTWA

Inż. I. Dąbrowski, prowadzący wykłady, brał udział w Zjazdach naukowych oraz w Konferencji Międzynarodowej w Hadze w lipcu 1937 r.

Jest referentem generalnym z zakresu gospodarki cieplej w Cukrownictwie.

Ogłaszał artykuły fachowe w Gazecie Cukrowniczej.

45. WYKŁADY WALCOWNICTWA I KUŹNICTWA

Inż. L. Żarnowski, prowadzący wykłady, opracował i wydał przy pomocy finansowej Zakładów Ostrowieckich I część „Gorąca

Przeróbka Plastyczna" (Walcownictwo i Kuźnictwo). Następnie części w opracowaniu.

Ogłosił artykuł p. t. „Współczesne sposoby walcowania drutu" (Przegl. Mechan. Nr 24 z 1936 r.).

Jest przewodniczącym Podkomisji Normalizacyjnej prętów i kształtowników walcowniczych przy P. K. N.

46. WYKŁADY INSTRUMENTÓW POKŁADOWYCH

Doc. dr J. Pawlikowski, prowadzący wykłady, wydał książkę p. t.: „Lotnicze Przyrządy Pokładowe" (I. T. L. — Warszawa 1936).

Opublikował następujące artykuły:

1. „Ekspozyty przemysłu pomocniczego na XIV Międzynarodowej Wystawie lotniczej". (Przegląd lotniczy, str. 36, Nr 1 — 1935 r.).
2. „Wycieczka Związku Inż. Lotn. do Niemiec". (Przegląd Lotniczy, str. 42, Nr 1 — 1935 r.).
3. „Oświetlenie lotnicze". (Encyklopedia Wojskowa. Zeszyt 53. Tom VI. Str. 194—197 — 1936 r.).
4. „Oświetlenie lotnicze". (Techniczne Nowości Lotnicze, Nr 1, str. 8 — 1937 r.).
5. „Pomiar szybkości samolotu". (Techniczne Nowości Lotnicze, Nr 8, str. 224 — 1937 r.).
6. „Uwagi w sprawie maskowania świateł w obronie przeciwlotniczej". (Przegląd Elektrotechniczny, Nr 17, str. 927 — 1937 r.).
7. „Pomiary świetlne". (Encyklopedia Wojskowa. Zesz. 59. Tom VI. str. 673).
8. „Reflektory lotnicze". (Encyklopedia Wojskowa. Zeszyt 63. Tom VII. Str. 201).
9. „Rękaw świetlny". (Encyklopedia Wojskowa. Zeszyt 63. Tom VII. Str. 201).

Brał udział:

- 1) w dorocznych Zjazdach Stowarzyszenia Elektryków Polskich w roku 1935 w Bydgoszczy, w roku 1936 w Wilnie i w roku 1937 w Warszawie;
- 2) w plenarnym posiedzeniu Międzynarodowej Komisji Oświetleniowej w Berlinie i Karlsruhe w 1935 r.;
- 3) w Kongresie zastosowania oświetlenia w Paryżu w 1937 r.;
- 4) w Zjeździe Przewodniczących Krajowych Komitetów Oświetleniowych w Paryżu w 1937 r.

Odbył następujące podróże naukowe:

- a) do Niemiec w lipcu 1935 r. (zwiedzanie przemysłu lotniczego i lotniczych instytucji naukowych);
- b) do Włoch w listopadzie 1935 r. (zwiedzanie międzynarodowej wystawy lotniczej w Mediolanie oraz przemysłu lotniczego Północnych Włoch);

- c) do Niemiec, Szwecji, Holandii i Danii w listopadzie 1936 r. w celu zwiedzenia urzędów lotniczych;
- d) do Anglii i Francji w kwietniu 1937 r. w celu ustalenia sposobu badania busol magnetycznych;
- e) do Niemiec w maju 1937 r. w celu odbioru materiałów dla Min. Kom.;
- f) do Francji w październiku 1937 r. w celu przeprowadzenia zakupów z kredytów pożyczki francuskiej.

C. WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY

47. ZAKŁAD FIZYCZNY I

Ogłoszono drukiem:

Prof. dr M. Wolfke (Kierownik Zakładu):

- a) „Skrót wykładów fizyki” (Cz. I. Mechanika i Akustyka. Wydany przez Koło Elektr. St. P. W.).
- b) „Skrót wykładów fizyki” (Cz. II. Ciepło. Wydany przez Br. Pom. i K. El. S. P. W.).
- c) „Les électrons secondaires du neutrino” (Acta Phys. Polon. t. 4, str. 177. 1935. Publ. Zakł. Nr 83).
- d) „Ueber die zwei verschiedenen Zustände des flüssigen Heliums” (Ann. de l'Acad. des Sc. Techn. à Varsovie, t. III, str. 133. 1936. Publ. Zakładu Nr 84).
- e) „Ueber des Helium II als feste Phase”. (Ann. de l'Acad. d. Sc. Techn. à Varsovie, t. III. 207. 1936. Publ. Zakładu Nr 85).
- f) „On the electrical resistance of liquid helium” wspólnie z W. H. Keesomem (Physica, t. 3, str. 823. 1936. Publ. Zakładu Nr 86).
- g) „Ueber die elektrische Leitfähigkeit des flüssigen Heliums” wspólnie z W. H. Keesomem. (Ann. de l'Acad. d. Sc. Techn. à Varsovie, t. III, str. 229. 1936. Publ. Zakładu Nr 87).
- h) „Własności materii w pobliżu bezwzględnej zera temperatur” (Przeł. Elektrotechn. 19. 431. 1937. Publ. Zakł. Nr 88).
- i) „Adiabatische Magnetostriktion des flüssigen Sauerstoffes”. (Ann. de l'Acad. d. Sc. Techn. à Varsovie, t. IV, str. 162. 1937. Publik. Zakładu Nr 89).
- j) „Podstawy fizykalne produkcji suchego lodu” (Przeł. Techn. 75. 325. 1937. Publ. Zakładu Nr 90).
- k) „Sur les deux états différents de l'hélium liquide”. (Acta Phys. Polon. VI. 68. 1937. Publ. Zakładu Nr 91).
- l) „Adiabatische Magnetostriktion des flüssigen Sauerstoffes” (Acta Phys. Polon. VI, 278. 1937. Publ. Zakładu Nr 92).

Doc. dr J. F. Wiśniewski:

„Essai d'une interprétation des Spins dans la mécanique corpusculaire” (Acta Phys. Polon. 6. 40. 1937).

Asystent dr E. Stenz:

- a) „O przebiegu wiekowym deklinacji magnetycznej w Krakowie” (Biul. Tow. Geofiz. zesz. 13. 1936).
- b) „O zmianach wiekowych składowej pionowej magnetyzmu ziemskiego na ziemiach polskich” (Biul. Tow. Geofiz. zesz. 13. 1936).

- c) „Promieniowanie słoneczne w Żabiem na Pokuciu” (Wiad. Meteor. i Hydr. 1936).
- d) „Pomiary Gradientu grawimetrycznego w okolicach Truskawca” (Biul. Tow. Geofiz. zesz. 14. 1937).
- e) „Promieniowanie słoneczne i jasność światła dziennego podczas całkowitego zaćmienia słońca 19.VI.1936 w Omsku” (Wiad. Meteor. i Hydr. Nr 7—9. 1936).
- f) „Sur la variation de la transmission atmospherique pendant une éclipse” (Księga pamiątkowa na cześć prof. N. Kalifina. Leningrad 1937. W druku).
- g) „Ueber Transmission der Sonnenstrahlung in den Wigry-Seen”. (Księga pamiątkowa na cześć prof. dr J. Maurera. Gerlands Beitr. zur Geophys. Wien. 1937. W druku).
- h) „On the number of fragments of the Pułtusk meteorite” (Nature. London 1937. W druku).
- i) „O przenikalności promieniowania słonecznego w jeziorach Wigierskich” (Arch. Hydrob. 1937. W druku).

Kierownik Zakładu, prof. dr M. Wolfke jest członkiem koresp. Polsk. Akad. Umiejętności, członkiem rzeczywistym i prezesem Wydz. Mat.-Fiz. Akad. Nauk Techn. w Warszawie, członkiem rzeczywistym Tow. Naukowego Warsz., członkiem stałym Międzynarod. Kom. im. Kamerlingh Onnesa, poza tym członkiem wielu tow. naukowych w kraju i za granicą.

W okresie sprawozdawczym prof. dr M. Wolfke, został zaproszony na VII Międzynarodowy Kongres Chłodnictwa w Holandii z propozycją wygłoszenia referatu z własnych prac w dziedzinie niskich temperatur. Na otwarciu Zjazdu prof. Wolfke wygłosił przemówienie w imieniu Rządu Polskiego. Przewodnicząc obradom I Sekcji Naukowej Zjazdu, wygłosił referat pt. „Ueber die zwei verschiedenen Zustände des flüssigen Heliums” (Bull. Inst. Int. du Froid. t. XVII, str. 20. 1936).

M. Wolfke wziął udział w posiedzeniu Międzynarodowej Komisji Kryogenicznej im. Kamerlingh Onnesa, jako stały jej członek.

Docent dr J. Mazur brał również udział w VII Międzyn. Kongr. Chłodn. w Holandii, przy czym na I Sekcji Naukowej, wygłosił referat pt. „On two different liquid phases”.

Asystent dr E. Stenz we wrześniu 1936 r. brał udział w Międzynarodowej Konferencji w sprawie ozonu atmosferycznego w Oxfordzie oraz w Międzynarodowej Komisji Promieniowania Słonecznego — tamże. Na posiedzeniu tej Komisji wygłosił referat o pomiarach promieniowania słonecznego w jeziorach na Suwalszczyźnie.

Prof. dr M. Wolfke wygłosił na VIII Zjeździe Fizyków Polskich we Lwowie odczyt pt. „Własności materii w pobliżu bezwzględnego zera temperatur”, który następnie powtórzył w serii odczytów zorganizowanych przez Stow. Elektryków Polskich. Na posiedzeniu zaś Polskiego Komitetu Chłodnictwa — referat pt. „Podstawy fizyczne produkcji suchego lodu”.

As. dr E. Stenz wygłosił referat o wynikach Polskiej Ekspedycji Zaćmieniowej do Omska na IX Zjeździe Fizyków Polskich we Lwowie.

W r. ak. 1935/36, jak i lat poprzednich Zakład Fizyczny I był w stałym kontakcie i współpracował z Laboratorium Kryogenicznym im. Kamerlingh Onnesa w Lejdzie. Prof. M. Wolfke opracował metodę pomiaru przewodnictwa ciekłego helu i za pomocą tej metody zbadał w wymienionym Laboratorium ciekły hel w obszarze od 4 abs. do 1 abs., przy czym okazało się, że ciekły hel jest idealnym izolatorem.

W r. 1935/36 przystąpiono do utworzenia z zasiłków Funduszu Kultury Narodowej i z nadzwyczajnej dotacji Min. W. R. i O. P. placówki do badań w niskich temperaturach.

Prof. M. Wolfke prowadził badania nad magnetostrycją i nad zjawiskiem magnetokalorycznym ciekłego tlenu, przy czym magnetostrykcja ciekłego tlenu została po raz pierwszy zaobserwowana i zmierzona. Doc. dr J. Mazur pracował w dalszym ciągu nad ciepłem właściwym cieczy organicznych w zależności od temperatury.

Asystent dr E. Stenz pracował nad podczerwonym widmem słonecznym. W sierpniu 1936 r. wykonał zdjęcie magnetyczne w składowej pionowej na obszarze dwóch powiatów wojew. śląskiego. Poza tym opracował wyniki pomiarów grawimetrycznych, dokonanych jeszcze w 1933 r. pod Truskawcem oraz wyniki pomiarów aktynometrycznych, przeprowadzonych podczas całkowitego zaćmienia słońca pod Omskiem w r. 1936. Wreszcie opracował wyniki pomiarów promieniowania, dokonanych w jeziorze na Suwalszczyźnie za pomocą aparatury przygotowanej w Zakładzie Fizycznym I.

48. ZAKŁAD ELEKTROTECHNIKI OGÓLNEJ

- Prof. M. Pożaryski (kierownik Zakładu) ogłosił drukiem:
- a) „Współczesne elektrownie oraz sieci przesyłowe i rozdzielcze urządzeń elektrycznych” (Kwast. Fizyka i Chemia w szkole).
 - b) „Monter elektryk” — podręcznik dla studentów, początkujących inżynierów i monterów.

Asystent inż. W. Hryszkiewicz wydał cz. I „Zadania z Podstaw Elektrotechniki” i opracował cz. II.

Prof. M. Pożaryski brał udział w ekspertyzach, w komisjach normalizacyjnych Stow. Elektr. Polskich oraz w pracach Sekcji Szkolnictwa Zjazdu Elektryków Polskich. Pracował jako doradca Ministerstwa Komunikacji do spraw elektryfikacji węzła warszawskiego oraz stale bierze udział w Komisji Doradczej nauczania fizyki przy Ministerstwie W. R. i O. P.

As. W. Hryszkiewicz brał udział w Zjeździe Elektryków Polskich w Wilnie, w Komisji Scaleniowej Normalizacyjnej oraz w XV-ej przepisowej Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

As. inż. W. Kotowski opracował program Maszyn elektrycznych dla Liceum elektrycznego. Brał udział w Komisjach technicznych Ministerstwa P. i T.

49. ZAKŁAD MIERNICTWA ELEKTRYCZNEGO I WYSOKICH NAPIĘĆ

Prace naukowe i publikacje:

a) Przyczynki naukowe:

Prof. K. Drewnowski (kierownik Zakładu):

„Considérations sur les méthodes de mesure de la repartition du champ électrique des isolateurs à haute tension dans les conditions de régime” (Compte Rendu de la CIGRE — 1936).
St. asyst. dr inż. J. Jakubowski:

1. „La méthode de mesure de la haute tension par courant capacitif redressé comme méthode générale dans les laboratoires industriels” (Compte Rendu de la CIGRE — 1936).
2. „Eine Abänderung des von H. König ausgearbeiteten Hochspannungs-Messverfahrens” (Arch. f. Elektr. — 1936).
3. „Das Gleichrichterverfahren zur Hochspannungsmessung mit Glimmgleichrichtern” (Arch. f. Elektr. — 1936).
4. Über die Verzerrungen von Wanderwellen auf Kurzen Leitungen” (Arch. f. Elektr. — 1937). (Wspólnie z A. W. Rankinem).
5. „Sur les possibilités d'erreurs lors de l'application de l'oscillographe à rayons cathodiques à haute tension dans les laboratoires industriels”. (Referat wspólny z A. W. Rankinem).
Compte Rendu de la CIGRE — 1937.

Adiunkt inż. J. Skowroński:

„O przydatności krajowych szkielec do wyrobu izolatorów liniowych”. (Warszawa, 1936, str. IV+68, rys. 35).

St. asyst. dr inż. St. Szpor:

„Eine Elektronenrohr-Kondensatorschaltung für Isolationsstafelung”. (Arch. f. Elektr. — 1936).

b) Referaty i sprawozdania:

Prof. K. Drewnowski:

1. Sprawozdania z udziału w zebraniach międzynarodowych: Międzyn. Komisji Elektr. (CEI); Komitetu Nomenklatury i Komitetu Symboli CEI w Hadze i Brukseli 1935; Międzyn. Konferencji Wielkich Sieni Elektr. (CIGRE) w Paryżu 1935; Komitetu Słownika CEI w Paryżu 1935 i 1936; Sekretariatu Komitetu CEI w Zurychu 1936 (Przegl. Elektrotechn. 1935 i 1936).
2. „Etat actuel de la mesure des très hautes tensions”. (Referat na Międzyn. Konferencji Wielkich Sieni Elektr. (CIGRE) w Paryżu, 1937).
3. „Stan i widoki rozwoju elektrycznych pracowni badawczych w Polsce”. (Ref. na zebraniu plenarnym Zjazdu Stow. Elektr.

Polskich w Warszawie, 1937. Przegl. Elektr. Nr 8/37).

St. asyst. dr inż. J. Jakubowski:

1. „O poglądach Rūdenberga i Bewleya na istotę wyładowań piorunowych”. (Prz. Elektr. 1936).
2. „Sprawozdanie z zebrania Komitetu wyłączników CEI w Brukseli 1935 r.” (Prz. Elektr. 1936).
3. „Sprawozdanie z podróży naukowej zagranicą w r. 1936” (maszynopis).
4. „Laboratorium Wys. Napięć o charakterze społecznym”. (Prz. Elektr. 8/37).
5. „O potrzebie laboratorium wielkiej mocy w Polsce”. (Prz. Elektr. 8/37).

Adiunkt inż. J. Skowroński:

1. „W sprawie produkcji i kontroli materiałów izolacyjnych w Polsce”. (Prz. Elektr. 19/36).
2. „Przemysł izolatorowy w Polsce”. (Prz. Elektr. 19/36).
3. „W sprawie materiałów zastępczych elektrotechnicznych w Polsce”. (Prz. Elektr. 8/37).
4. „Rola Znaku Przepisowego dla propagandy”. (Prz. Elektr. 3/37).
5. „Badanie sprzętu instalacyjnego i małych odbiorników”. (Prz. Elektr. 8/37).
6. „Znak Przepisowy SEP”. (Gaz. Handl. 18.XII.1936).

St. asyst. inż. J. Hoser:

„W sprawie badania materiałów przewodzących i izolacyjnych”. (Prz. Elektr. 8/37).

St. asyst. dr inż. St. Szpor:

„Ochrona urządzeń elektrycznych od przepięć atmosferycznych”. (Prz. Elektr. 1936).

St. asyst. inż. K. Kolbiński:

„Usuwanie wyładowań krawędziowych przy badaniu materiałów izolacyjnych i kabli”. (Prz. Elektr. 1936).

c) Podręczniki:

1. „Pomiary elektryczne” — skrypta według wykładów prof. K. Drewnowskiego.
2. „Ćwiczenia laboratoryjne z Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć”, opracowane pod kierunkiem prof. K. Drewnowskiego, Warszawa 1937.

Zeszyt I — K. Drewnowski: Wstęp do pomiarów elektrycznych.

II — Laboratorium Miernictwa Elektrycznego I.

IV — Laboratorium Wysokich Napięć.

d) Odczyty:

Prof. K. Drewnowski: na Międz. Konfer. Wielkich Sieci Elektr. w Paryżu, 1937, patrz b. 2; na Zjeździe SEP w Warszawie, 1937, patrz b. 3.

Adiunkt inż. J. Skowroński:

1. „O kontroli materiałów instalacyjnych”. (Oddz. Wileński SEP).

2. „O produkcji, normalizacji i kontroli materiałów izolacyjnych w Polsce”. (Tow. Wojsk. Techn.).
3. „O bezpieczeństwie urządzeń elektrycznych”. (Wystawa Mech. i Elektr. w Warszawie 1936).
4. „Materiały zastępcze elektrotechniczne w Polsce”. (Tow. Wojsk. Techn. Kwiecień 1937).

St. asyst. dr inż. J. Jakubowski:

1. „Współpraca laboratoriów z przemysłem za granicą”. (SEP — Warszawa).
2. „Garść wrażeń turystycznych i technicznych z hitlerowskich Niemiec”. (SEP — Warszawa i Łódź).
3. „Garść wrażeń turystycznych i technicznych z Francji, Belgii i Holandii”. (SEP — Warszawa).

St. asyst. dr inż. St. Szpor:

„O przepięciach”. (Wykłady na kursach inżynierskich SEP).
 Udzielał w zjazdach, komisjach itp.

Kierownik Zakładu prof. K. Drewnowski, oraz pracownicy Zakładu: inż. J. Hozer, dr J. Jakubowski, inż. J. Skowroński, inż. T. Schwartz, dr inż. St. Szpor, brali czynny udział w pracach i komisjach Stow. Elektryków Polskich. Poza tym uczestniczyli również w komisjach zagranicznych, a mianowicie:

Prof. K. Drewnowski:

Wiceprezes Międzyn. Komisji Elektrotechn. (CEI) w Londynie.
 Wiceprezes Międzyn. Konfer. Wielkich Sieni (CIGRE) w Paryżu.
 Członek Komitetu Międzyn. Słownika elektrotechn. CEI w Paryżu.
 Przewodniczący Komitetu Symboli CEI w Zurychu.
 Brał udział w posiedzeniach:

Komitetu Słownika elektrotechn. CEI w Paryżu w 1936 i 1937;
 Sekretariatu Komitetu Symboli CEI w Paryżu 1936 r.; Sekretariatu Komitetu Symboli Graficznych CEI w Zurychu w kwietniu 1937 r.; Komitetu Izolatorów i Komitetu Przyrządów Pomiarowych CEI w Paryżu 1937 r.; Komitetu Wykonawczego Międzyn. Komisji Elektr. CEI w Paryżu w czerwcu 1937 r.; Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieni Elektr. w Paryżu w czerwcu i lipcu 1937 r. — jako delegat Rządu Polskiego, Politechniki Warszawskiej oraz Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

St. asyst. dr inż. J. Jakubowski:

Delegat PKE do Komitetu Izolatorów i Komitetu Wyłaczników Międz. Kom. Elektr. (CEI); brał udział w posiedzeniach: Komitetu Izolatorów CEI w Paryżu w czerwcu 1937 r.; Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieni Elektr. w Paryżu w czerwcu 1937 r.

Adiunkt inż. J. Skowroński:

Delegat PKE do Komitetu Izolatorów i Komitetu Materiałów Instalacyjnych Międz. Komisji Elektr. (CEI) oraz delegat SEP do Międzyn. Komisji do Spraw Instal. (IFK).

50. ZAKŁAD MASZYN ELEKTRYCZNYCH

W latach sprawozdawczych opracowywane względnie wydawane były następujące prace:

1. „Konstrukcja Maszyn Elektrycznych” przez ad. inż. J. Romana.
2. „Obliczanie i budowa maszyn prądu stałego” przez st. asyst. inż. H. Nadota.
3. „Objaśnienia do ćwiczeń w laboratoriach maszyn prądów zmiennych” przez st. asyst. inż. H. Nadota.
4. „Maszyny Asynchroniczne Indukcyjne” przez as. inż. H. Partuma.

Udział w komisjach, ekspertyzach itp.:

Inż. inż. J. Roman, A. Reutt i B. Dubicki — w Centralnej Komisji Elektrotechnicznej oraz PKE.

Adiunkt inż. J. Roman:

1. W Komisji Maszyn Elektr. SEP, jako przewodniczący.
2. W Komisji Międzyn. Elektr., jako stały delegat SEP na Komisji Maszyn Elektr.
3. Sekcji Przemysłowej SEP, jako przewodniczący.
4. Zarządzie SEP.
5. Zjeździe SEP, jako przewodniczący Sekcji Przemysłowej.

St. asyst. inż. A. Reutt:

W Komisji Maszyn Elektr. SEP, jako referent od spraw normalizacji wymiarów maszyn elektrycznych.

St. asyst. inż. B. Dubicki:

W Komisji Maszyn Elektr. SEP, jako sekretarz.

Adiunkt inż. J. Roman był powołany przez Ministerstwo Komunikacji w charakterze eksperta przy zamawianiu prądnic dla Rożnowa.

St. asyst. inż. B. Dubicki dokonał całego szeregu pomiarów i zdjęć oscylograficznych na linii średnicowej z ramienia Min. Kom.

St. asyst. inż. H. Nadot pracował przez 1½ miesiąca w fabryce „Alsthom” (Société Alsacienne) w Belfort i Paryżu przy maszynach elektrycznych.

51. ZAKŁAD URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH

Wobec nieobsadzenia Katedry Urządzeń Elektrycznych Zakład w latach sprawozdawczych znajdował się pod czasowym kierownictwem profesora Elektrotechniki Ogólnej M. Pożaryskiego. Opublikowane zostały następujące prace personelu Zakładu:

Doc. inż. J. Obrąpalski:

Sprawozdania z badania maszyn w rocznikach Stow. Dozoru Kotłów w Katowicach na lata 1936 i 1937.

Inż. A. J. Morawski:

1. „Sieci elektryczne i współpraca elektrowni”. (Wyd. SEP).
2. „Współpracujmy ze sobą” (art. w Gaz. Handl. poświęcony konieczności łączenia elektrowni na wspólną sieć).

St. asyst. inż. W. Szumilin:

1. „Zagadnienie uziemiania punktu zerowego w sieciach wysokiego napięcia”. (Prz. Elektr. Nr 13, 14, 15/1935).
2. „Wyciągi z prasy zagranicznej dla działu „Przegląd Czasopism” w Prz. Elektr.
3. „Udział Przemysłu Polskiego przy realizacji budowy linii przemysłowej 150 KV Mościce—Starachowice”. (Prz. Elektr. 8/33).
St. asyst. inż. Z. Grabiński:
1. „Walka różnych rodzajów lokomocji w Komunikacji miejskiej”. (Prz. Elektr. Nr 7 i 8/1936).
2. „Eine grafische Methode zur Fahrzeitberechnung Elektrischer Züge”. (Elektr. Bahnen, lipiec 1937).
3. „Nowy środek komunikacyjny Trolejbus”. (Elektrotechnik Vestnik — Lublana).
4. „Najkorzystniejszy punkt pracy magnesu stałego”. (Prz. Elektr., luty 1937).

St. asyst. inż. Z. Grabowski:

1. Prace dla „Skrzynki Pocztovej” Wiadomości Elektrotechnicznych.
2. „Urządzenia zabezpieczające od przepięć i przetężeń na Wystawie WMEI w Warszawie”. (Prz. Elektr. 19/1936).
3. „Zasadnicze podstawy równoległej pracy elektrowni”. (Prz. Elektr. 18/1937).

St. asyst. inż. T. Valeri:

1. „Podstacje transformatorowe i rozdzielnie wysokiego napięcia”. (Wiad. Elektr.).
2. „Wpływ rozbudowy sieci na systemy zabezpieczeń selektywnych”. (Art. na Zj. S. E. P. w Przegl. Elektr.).

Dr inż. J. Pawlikowski:

1. „Lotnicze przyrządy pokładowe”.
2. „Oświetlenie lotnicze”. (Now. Techn. Lotnictwa Nr 1/1937).

Udział personelu Zakładu w komisjach, zjazdach, kongresach itp.

Poza udziałem w krajowych komisjach technicznych, personel Zakładu uczestniczył w fachowym życiu międzynarodowym, a mianowicie:

Prof. R. Podoski — Członek Komisji Trakcji Elektrycznej przy Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej. Członek Komisji Prądów Błądzących Międzynarodowego Związku Tramwajów, Kolei Dojazdowych i Przedsiębiorstw Autobusowych. Członek Komisji Mieszanej „Comité Consultatif International pour la Telephonie et Telegraphie à grande Distance”.

Doc. inż. J. Obrąpalski — Członek polsko-czeskiej Komisji Przepisów Elektrycznych dla kopalń. Zwiedzanie Zakładów kotłowych i elektrycznych w Niemczech i Belgii (Wystawa w Brukseli). Udział w Kongresie Energetycznym w Waszyngtonie.

Dr inż. J. Pawlikowski — Podróże naukowe do Niemiec, Szwecji i Holandii w październiku 1936 r.; do Francji i Anglii w kwietniu 1937 r.; udział w Kongresie „Application d'Eclairage” w czerwcu 1937 r.

52. ZAKŁAD TELETECHNIKI

Prace naukowe:

Prof. R. Trechciński (kierownik Zakładu):

- 1) „Układy różnicowe”. (Przeł. Telet. 1936).
- 2) „Translacje kondensatorowe”.
- 3) Patenty: 7 — z dziedziny automatyki fonicznej, 2 — telefonii automatycznej, 1 — elektroakustyki, 1 — telefonii dalekosiężnej.

St. asyst. inż. B. Jakubowski:

„Akumulatory ołowiowe i żelazo-niklowe” (książka).

Inż. St. Ignatowicz:

„Uruchomienie i opis pracy centrali międzymiastowej w Warszawie”. (Prz. Telet. 12/1935).

St. asyst. inż. S. Kubissa:

„Wzory Bernonillego i Poissona jako podstawowe elementy teorii trafiku telefonicznego”. (Prz. Telet. 1936).

Udział w komisjach i kongresach:

St. asyst. inż. B. Jakubowski:

„Międzynarodowa Komisja Mieszana C. M. I. do spraw zabezpieczenia linii teletechnicznych”. Komisja Techniczna Międzynarodowego Doradczego Komitetu Telefonicznego (C. C. I. T.). Rada Teletechniczna.

Komisja Akumulatorowa oraz zabezpieczenie przewodów teletechn. od wpływu linii prądu silnego SEP.

Inż. H. Pomirski:

Międzynarodowa Komisja Mieszana C. M. I. do spraw zabezpieczenia linii teletechnicznych.

Komisja Techniczna Międzynarodowego Doradczego Komitetu Telefonicznego (C. C. I. T.).

53. ZAKŁAD RADIOTECHNIKI

Personel Zakładu ogłosił drukiem następujące prace naukowe:

- J. Groszkowski (kierownik Zakładu) — „Nowa lampa elektronowa o charakterystykach opadających”. (Prz. Radiot. XIII; z. 9—10, 1935 i WPPIT6, z. 4—5, 1935).
- J. Groszkowski — „Działanie prostownikowe mikrofonów o zmiennej oporności rzeczywistej”. (WPPIT6, z. 2, 1935).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Nowy sposób modulacji generatora magnetronowego”. (P. R. XIII, z. 9—10, 1935 i WPPIT6, z. 4—5, 1935).
- S. Ryżko (z M. Składkowskim) — „Nowe układy do stabilizacji napięcia”. (P. R. XIII, z. 9—10, 1935 i WPPIT6, z. 4—5, 1935).

- Z. Jelonek — „Mechanizm synchronizowania i obniżania częstotliwości”. (P. R. XIII, z. 9—10, 1935 i WPPIT6, z. 4—5, 1935).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Rozkład pola elektrostatycznego w magnetronach”. (P. R. XIV, z. 1—2, 1936 i WPPIT6, z. 6, 1935).
- J. Groszkowski — „Spółczynnik cieplny indukcyjności” (komunikat wstępny). (WPPIT6, z. 6, 1935).
- J. Groszkowski — „The Temperature Coefficient of Inductance” (Correspondence). *Wireless Eng.* 1935. December, v. 12.
- J. Groszkowski — „O cieplnym współczynniku indukcyjności cewek”. (Przełg. Elektrotechn. XVIII, z. 9, 1936 i WPPIT7, z. 1—2, 1936).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „O pomiarze prądu emisyjnego metodami chwilowych obciążeń”. (P. R. XIV, z. 9—10, 1936 i WPPIT7, z. 4—5, 1936).
- Z. Jelonek — „Eine neue Auffassung der Mitnahmeerscheinungen”. (Hf, Techn. u. El.-Ak., 46, 1935).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Die Verteilung des elektrostatischen Feldes in Schlitzanodenmagnetronen”. (H. T. u. E. A., 47, z. 2, 1936).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Über Messungen des Emissionstromes mittels der Methode der kurzdauernden Belastungen”. (Zeitschr. f. Techn. Phys. 17, z. 5, 1936).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „A new method of modulating the magnetron oscillator”. (P. I. R. E., 24, z. 5, 1936).
- J. Groszkowski — „A new electron tube having the negative resistance”. (P. I. R. E. 24, z. 7, 1936).
- J. Groszkowski — „The temperature coefficient of inductance”. (P. I. R. E. 25, z. 4, 1937).
- J. Groszkowski — „The vibration magnetometer”. (Journ. of Scient. Instr. z. 6, 1937).
- S. Ryżko i F. Doborzyński — „Połączenie radiotelefoniczne dwustronne na fali 1,8 m”. (P. R. XV, z. 1—2, 1937 i W. P. P. I. T.).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Magnetrony z wewnętrznym obwodem oscylacyjnym”. (P. R. XV, z. 9—10, 1937 i WPPIT).
- W. Rotkiewicz — „Lampa prostownicza jako źródło zakłóceń w odbiorze radiowym”. (P. R. XV, z. 9—10, 1937).
- J. Groszkowski i S. Ryżko — „Le magnetron à cathode à oxydes”. (Ref. u. Mitt. Intern. Kongr. für Kurzwellen. Wien 1937).

Wydano następujące podręczniki:

Laboratorium Radiotechniczne.

Zesz. 1. „Badanie lamp elektronowych”.

Zesz. 2. „Badanie amplifikatorów i detektorów”.

Opracowane przez inż. W. Rotkiewicza i inż. J. Żebrowskiego pod kierunkiem prof. J. Groszkowskiego.

Ogłoszono drukiem referaty lub inne artykuły:

W. Rotkiewicz — „Odbiorniki radiowe na wystawie w Berlinie”. (Nowy Radioamator, 1935, z. 4).

J. Groszkowski — „Synchronizujemy”. (Prz. Elektr. XIX, z. 10, 1937).

J. Groszkowski — „Radiotechnika w Polsce”. (Prz. Elektr. XIX, z. 12, 1937).

J. Groszkowski (z K. Dobrskim) — „Prace Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego w latach 1934—36”. (P. R. XV, z. 9—10, 1937).

S. Ryżko — „Fale ultrakrótkie w fizyce biologii i medycynie”. (P. R. XV, z. 21—22, 1937).

Inne przejawy naukowej i technicznej działalności.

Kierownik Zakładu pełnił funkcje prezesa, a następnie wiceprezesa Stowarzyszenia Elektryków Polskich, brał udział w IV-ym Zjeździe Międzynarodowego Komitetu Doradczego Radiokomunikacyjnego w Bukareszcie, w Komisji Technicznej Międzyn. Unii Radiofonicznej w Paryżu, Kongresie fal krótkich i elektromedycyny w Wiedniu (wraz z inż. S. Ryżko) w posiedzeniu Rady Teletechnicznej przy Ministrze P. i T., pełnił funkcje dyrektora Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego, instytucji naukowo-badawczej w dziedzinie telekomunikacji, wygłaszał referaty w Stow. Elektr. Polskich i w Akademii Nauk Techn.

WYDZIAŁ CHEMICZNY

54. ZAKŁAD MATEMATYKI

Wobec nieobsadzenia Katedry Matematyki w latach sprawozdawczych działalność Zakładu ograniczała się do prowadzenia wykładów i ćwiczeń. Obowiązki Kierownika Zakładu pełnił zastępczo adiunkt S. Kulczycki.

55. ZAKŁAD MASZYNOZNAWSTWA OGÓLNEGO I CHEMICZNEGO

Ogłoszono drukiem:

Prof. Cz. Grabowski (Kierownik Zakładu):

1. „Kilka słów o pracach inż. L. Kowalczyka nad techniczną syntezą amoniaku”. (Przem. Chem. 1935, zes. 9—10).
2. „Teoria suszarnictwa w oświetleniu graficznym”. (Gaz. Cukr. grudzień 1935).

Adiunkt inż. S. Niewiadomski:

„Silniki Ciepłne”. (Skrypta wyd. przez T-wo Br. Pom. Słuch. Państw. Wyż. Szk. Bud. Masz. i Elektr. im. Wawelberga i Rotwanda).

Ast. dr n. t. L. Kowalczyk:

„Próba teoretycznego oświetlenia syntezy amoniaku metodą Fausera”. (Przem. Chem. 1935, zes. 9—10).

Ast. st. inż. J. Jaźwińska:

„Objaśnienia do zadań wstępnych z Maszynoznawstwa Chemicznego”.

Ast. st. inż. Z. Margasiński:

„Przykłady obliczania bilansów cieplnych suszarni”. (Wyd. Koła Chemików).

Udział w Komisjach, Zjazdach, Ekspertyzach itp.

Na Zjeździe Chemików w r. 1937 zostały wygłoszone następujące referaty:

Prof. Cz. Grabowski:

„Dorobek naukowy Zakładu Maszynoznawstwa Ogólnego i Chemicznego Politechniki Warszawskiej w zakresie inżynierii chemicznej”.

Inż. J. Jaźwińska:

„Termodynamika jako jedna z podstawowych nauk inżynierii chemicznej“.

Dr inż. L. Kowalczyk: 1. „Ogólne zadania inżynierii chemicznej“, 2. „Produkcja spirytusu odwodnionego w Polsce“, 3. „Zużytkowanie niższych gatunków spirytusu“.

Inż. St. Niewiadomski: 1. „Nauczanie w zakresie inżynierii chemicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej“, 2. „O obliczaniu i stosowaniu rur żebrowych“, 3. „Przyczynki do hydraulicznej teorii ciągu“.

Kierownik Zakładu prof. Cz. Grabowski przeprowadził dwie ekspertyzy na podstawie dokumentów sądowych: 1. uszkodzenie kotła parowego w Łodzi dla kancelarii adw. Zejdy, 2. wadliwego działania pieca do cegły drogowej dla inż. Brodzic-Lipińskiego (wspólnie z adiunktem S. Niewiadomskim).

Poza tym prof. Grabowski i inż. Niewiadomski brali udział w ekspertyzie projektu pieca do obróbki termicznej dla Zakładów Ostrowieckich.

56. ZAKŁAD II FIZYKI

Ogłoszono drukiem:

Prof. S. Kalinowski (Kierownik Zakładu):

1. „Izogony w Polsce na rok 1935“. Warszawa 1935.
2. „Wyniki spostrzeżeń magnetycznych w latach 1921—29. „Składowa pozioma. Składowa pionowa“. Warszawa 1936.
3. „Wyniki spostrzeżeń magnetycznych w latach 1934 i 1935“. Warszawa 1937.
4. Dwa referaty wygłoszone na Kongresie Międzynarodowej Unii Geodezyjno-Geofizycznej we wrześniu 1936 w Edynburgu o pracach magnetycznych i elektrycznych w okresie lat 1933—1936 (w druku w sprawozdaniach Kongresu).

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

Kierownik Zakładu prof. S. Kalinowski brał udział w Międzynarodowym Kongresie Meteorologicznym oraz Zjeździe Międzynarodowej Komisji Magnetyzmu Ziemi i Elektryczności Atmosferycznej, które odbyły się w Warszawie we wrześniu 1935 r.

We wrześniu 1936 r. brał udział w Kongresie Międzynarodowej Unii Geodezyjno-Geofizycznej w Edynburgu.

Uczestniczył w Międzynarodowej Komisji Magnetycznej do badań zmian wiekowych.

St. as. dr A. Karpowicz brał udział w pracach Komisji doradczej przy Instruktoracie z fizyki Min. W. R. i O. P., a także pozostawał redaktorem biblioteki fizycznej Państwowego Wydawnictwa książek szkolnych.

Pod kierunkiem prof. S. Kalinowskiego, a na żądanie Woj-

skowego Instytutu Geograficznego dokonane zostały pomiary magnetyczne w gęstej sieci punktów Woj. Poznańskiego i Pomorskiego i dostarczone zostały wartości, niezbędne dla map wojskowych, zbieżności magnetycznej dla 566 punktów wymienionego terenu.

57. ZAKŁAD CHEMII OGÓLNEJ

Publikacje naukowe Kierownika Zakładu, prof. dr K. Klinga i pom. sił naukowych:

K. Kling i B. Więclawek:

„O ilościowym oznaczaniu niskowrzących węglowodorów”. (Prz. Naft. 11. 625 (1936).

K. Kling, B. Więclawek i L. Suchowiak:

„Sposób ułatwiania zapłonów w motorach spalinowych przy użyciu niskowrzących węglowodorów”. (Zgłoszenie patentowe w Polsce i w Niemczech).

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

Kierownik Zakładu, jako Dyrektor Chemicznego Instytutu Badawczego brał udział w zorganizowaniu uroczystego posiedzenia Chemicznego Instytutu Badawczego w okazji 20-lecia pracy tego Instytutu, na którym wygłosił referat pt.: „Dzieje i działalność Chemicznego Instytutu Badawczego w ciągu 20-lecia jego istnienia, opublikowany w „Przemysle Chemicznym” 21. 37 (1937).

Zakres pracy naukowej Zakładu:

- a) Badania nad zastosowaniem mieszanek spirytusowo-gazolowych do celów oświetlenia, ogrzewania i napędu motorów. Prace te prowadził st. as. inż. B. Więclawek.
- b) Otrzymywanie toluenu z chlorku metylu i benzenu.
- c) Otrzymywanie toluenu z terpentyn sulfitowych. Prace pod b) i c) prowadził st. as. inż. R. Berg.
- d) O analogach etylowych piżm Baura.
- e) Badania optymalnych warunków utleniania metanu na formaldehyd. Pracę powyższą prowadził st. as. inż. Marian Antosz.

58. ZAKŁAD CHEMII NIEORGANICZNEJ

Publikacje naukowe Kierownika Zakładu, prof. dr-a T. Miłobędzkiego i pom. sił naukowych:

Prof. dr T. Miłobędzki: „Emanuele Paterno merkiz di Sessa (1847—1935). Wspomnienie pośmiertne”. (Roczniki Chemii 1936).

T. Miłobędzki: „Genealogia fosforu i jego związków”, (Roczn. Chemii 1937).

T. Miłobędzki i J. F. Grębski: „Centygramowa (półmikro) analiza mineralna V. Analizy gliny”.

Jerzy Stalony-Dobrzański: 1. „O wodzie siarkowodorowej, jej należytej sporządzaniu, jej gęstości i szybkości rozpuszczania się siarkowodoru w wodzie”. (Roczn. Chemii 1937). 2. „Interwalia”. (Fotograf Polski 1936).

J. H. Kolutowska: 1. „O otrzymywaniu kwasu podfosforowego PCl_3 ”. (Roczn. Chemii 1936). 2. „Zur Darstellung der Unterphosphorsäure aus phosphoriger Säure”. (Zeitschr. f. anorg. u. allg. Chemie 1937).

Waleria Janczak: „Centygramowa (półmikro) analiza mineralna IV. Analiza szkła chemicznego”. (Roczn. Chemii 1937).

Andrzej Kleczkowski: „Barwienie lnu czerwienią Kongo”. (Przem. Chem. 1936).

(Poza tym personel Zakładu przyczynił się serią artykułów sprawozdawczych do wydawanego przy „Przemysle Chemicznym” dodatku „Kronika Chemiczna”, a mianowicie: doc. J. Stalony-Dobrzański — 3 artykuły: (1) Wodór jednoatomowy, (2) Orto- i parawodór, (3) Ciężki wodór i ciężka woda; inż. St. Książkiewicz-Kołodziejczykowa — 1 artykuł: (1) Tlenki fluoru; dr. Halina Kolutowska 2 artykuły: (1) O nowym nienasyconym krzemowodorze SiH_2 , (2) Nowe podsiarczany i pierwszy sulfoksylan; dr. M. Janczak — 1 artykuł: (1) Tlenki potasu; inż. Wł. Rodziewicz — 1 artykuł: (1) Tlenki siarki).

Udział w Komisjach, Zjazdach, Kongresach, Ekspertyzach itp.

Prof. T. Miłobędzki:

- Redagował w latach sprawozdawczych „Rocznik Chemii”.
- Był przewodniczącym Sekcji Analitycznej Polskiego Towarzystwa Chemicznego.
- Brał udział w Zjeździe Związku Chemików Polskich oraz w Zjeździe Inżynierów Chemików R. P.
- Wygłosił na posiedzeniu Polskiego Towarzystwa Chemicznego odczyt pt. „Geneologia fosforu i jego związków”.

Doc. J. Stalony-Dobrzański:

- Był przewodniczącym Komisji dla normalizacji naczyń i przyrządów laboratoryjnych (Komisja P. K. N. przy Min. P. i H.).
- Wygłosił na posiedzeniu Oddziału Polskiego Tow. Chemicznego w Łodzi odczyt na temat „Ciężki wodór i ciężka woda”.
- Wygłosił na posiedzeniu Polskiego Tow. Fotograficznego odczyt pt. „Interwalia” o opracowanej przez siebie nowej metodzie rozdzielania tonów negatywu fotograficznego.
- Wykonał dla L. O. P. P. (okr. m. st. Warszawy) ekspertyzę w sprawie lamp fosforyzujących.

Asystenci Zakładu: dr M. Janczak, dr W. Janczak, inż. Wł. Rodziewicz, inż. A. Boniukowa i inż. J. Grębski wykonali dla przemysłu 14 analiz stopów metalicznych, wyrobów kamionkowych, cementowych i gliny.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Naukowe i dydaktyczne kultywowanie: analizy, syntezy, wyodrębniania substancyj mineralnych, badań ich budowy, genetycznego związku i systematyki.

Były prowadzone prace naukowe:

Z analizy:

- a) Z mikroanalizy jakościowej i podstaw analizy miareczkowej — (Adiunkt dr J. Stalony-Dobrzański).
- b) Z analizy centygramowej (półmikroanalizy) — (Asystenci dr W. Janczak — analiza centygramowa szkła, inż. A. Benicka-Boniukowa — analiza centygramowa brązu, inż. J. Grębski — analiza centygramowa gliny).

Badania metodą spektrograficzną:

- a) Prof. T. Miłobędzki i inż. W. Borowski (pracujący w charakterze wolontariusza). — Widma absorpcyjne kwasu fosforowego, fosforynów i trójchloru fosforu.
- b) Inż. W. Borowski i inż. A. Boniukowa. Widma absorpcyjne kwasu fosforowego i fosforanów.

Zestawieniem potrzebnej aparatury, przyswajaniem metod analizy spektrograficznej jakościowej i przygotowaniami do prac z tej dziedziny zajmowali się dr M. Janczak, dr H. Kolitowska i w szczególności k. n. przyr. inż. Władysław Borowski.

Z syntezy i budowy:

- a) Nad otrzymywaniem kwasu podfosforowego z fosforu pracowali — prof. T. Miłobędzki, dr H. Kolitowska i Z. Berkan.
- b) Nad otrzymywaniem kwasu podfosforowego z kaloidków fosforu pracowała dr H. Kolitowska.
- c) Nad otrzymywaniem kwasu podfosforowego z łańcuchowych związków fosforu pracowała dr M. Janczak.
- d) Nad syntezą chloro-jodków fosforu pracował as. mgr M. Kalkhof.
- e) Pracami wstępnymi do badań budowy związków chemicznych metodą rentgenograficzną zajmował się as. inż. W. Rodziewicz.

Z chemii koloidów:

Zestawieniem odpowiedniej aparatury i pracą na temat własności koloïdo-chemicznych wodorotlenku glinowego zajmował się as. inż. A. Kleczkowski.

Nad zagadnieniami kinetyki chemicznej pracowała w charakterze wolontariuszki dr Wanda Wyczałkowska.

59. ZAKŁAD CHEMII ORGANICZNEJ

Publikacje naukowe prof. L. Szperla — Kierownika Zakładu i pom. sił naukowych:

L. Szperl i M. Wasilewska — „O działaniu amin drugorzędnych na dwusiarczkek dwubenzoylu”. (Roczn. Chem. 16. 1936 r.).

- L. Szperl i A. Chmielewska — „O działaniu siarki na kumarynę”. (Roczn. Chem. 16. 1936).
- L. Szperl — „Przyczynek do wyjaśnienia budowy przestrzennej $p_1 p$ — dwutoluylu za pomocą siarki”. (Trabajos de IX Congr. Intern. de Quim. Pura y Aplic, tomo IV Quim. Pura y Aplic).
- L. Szperl i Z. Suchowiakowa — „Zarys organicznej analizy jakościowej”. (Przekład z niemieckiego: H. Staudinger „Anleitung zur organischen qualitativen Analyse”, 2 Aufl. Berlin 1929).
- T. W. Jezierski i M. Maciejewski — „O 9,10-dwuhydroksy-9,10-dwu-n-amyl-9,10-dwuodorofenantrenie i 2,2'-dwu-n-kapronylodwufenyli”. (Roczn. Chem. 15. 1935);
- T. W. Jezierski — „Czteroetylak ołowiu i mieszanki spirytusowe”. (Przegl. Chem. 1. 1937).
- W. Brydówna i W. Wiszniewski — „O pochodnych 3,3'-dwupirydyli”. (Roczn. Chem. 15. 1935).
- R. Kuhn, I. Hauser u. W. Brydówna — „Dielektrische Eigenschaften und chemische Konstitution der Phosphatide”. (Ber. 68. 1935).
- M. Polaczek: 1. „O sulfonowaniu akrydonu i pewnych przekształceniach kwasu akrydono-2-sulfonowego”. (Roczn. Chem. XV. 1935). 2. „O kwasach chlorowcosulfobenzoesowych”. (Roczn. Chem. 15. 1935). 3. „O 2-bromo-7-nitroakrydonie”. (Roczn. Chem. 1935).
- T. W. Jezierski, S. Bąkowski i B. Karpiński — „Sposób otrzymywania czteroetyliku ołowiu”. (Pat. Pol. 22814 z dn. 12.II.1935).
- T. W. Jezierski, S. Bąkowski i B. Karpiński — „Paliwo spirytusowe do silników spalinowych”. (Pat. Pol. 24217 z dn. 25.XI.1936 r.).
- J. Sawlewicz — „O nowej pochodnej tiofenu”. (Roczn. Chem. 15. 1936).

Udział Kierownika i personelu Zakładu w kongresach, zjazdach naukowych, komisjach itp.

L. Szperl: 1) Członek Wyższej Komisji Dyscyplinarnej dla profesorów szkół akademickich przy Ministerstwie W. R. i O. P., 2) Członek Komisji Dyscyplinarnej dla personelu administracyjnego Państwowych Szkół Akademickich w Warszawie, 3) Przewodniczący Komisji Chemii w Komisji Oceny książek i pomocy szkolnych przy Ministerstwie W. R. i O. P., 4) Przewodniczący Programowej Komisji Chemicznej dla szkół powszechnych i średnich przy Ministerstwie W. R. i O. P., 5) Członek-Sekretarz Komitetu Chemicznego oraz członek Rady Nauk Ścisłych i Stosowanych, 6) Członek Komitetu Zarządzającego Kasą im. Mianowskiego.

T. Jezierski — 2 ekspertyzy (Sąd Okręgowy i Apelacyjny w Warszawie).

Zakres pracy naukowej Zakładu obejmuje: a) działanie siarki siarkowodoru i selenowodoru na pewne związki organiczne, b) działanie kw. siarkowego na akrydon, c) badanie pewnych po-

chodnych, 2,3-dwupirydyłu, d) badania w dziedzinie syntezy pina-
konów metodą Grignarda, e) pomiary mikrokrioskopowe, f) bada-
nia nad produktami usiarczenia kumaryny, g) otrzymywanie pew-
nych pochodnych 5,6-dwubenzochinoliny.

60. ZAKŁAD CHEMII FIZYCZNEJ

W r. akad. 1935/36 Kierownik Zakładu prof. dr W. Święto-
sławski oraz pom. siły naukowej opublikowali następujące prace
naukowe:

Prof. W. Świętosławski:

1. „O nowym typie kalorymetru do badań efektów cieplnych cią-
głych”. (Roczn. Chem. 15. 343. 1935).
2. Wspólnie z E. Ramotowskim „Ze studiów nad oczyszczaniem
i oznaczaniem stopnia czystości toluenu”. (Roczn. Chem. 15.
422. 1935).
3. Wspólnie z M. Wojciechowskim i E. Sapiro „Ebulliometric In-
vestigation on the Impurity Contents of Succinic Acid Proposed
as a Secondary Standard for Calorimetric.
4. „O kalorymetrze przepływowym do badania ciepła krzepnię-
cia cementu”. (Przem. Chem. 19. 183. 1935).
5. „Über die Reinigung des Toluols und die Untersuchung seines
Reinheitgrades”. Ann. de Ly Acad. SC. Techn. Warszawa.
III. 28. 1936).
6. „Ebulliometric Determination of Decomposition of an Organic
Substance”. (Nature 135. 829. 1935).
7. „Über ein Labirynth-Strömungskalorimeter zur Messung der
Erhärtungswärme von Zementen”. (Ann de l'Acad. Sc. Techn.
III. 28. 1936).
8. Wspólnie z J. Czochralskim „Efekty cieplne występujące w pro-
cesie samoulepszenia się stopów aluminiowych”. (Wiadomości
Instytut Metalurgii i Metaloznawstwa. 3. 59. 1936).
9. „En ny metod för framställning av ytterst rena vätskor”.
(Svensk Kem. Tid. XLVIII. 257. 1936).
10. „Etablissement d'un étalon primaire pour les recherches ébul-
liométriques et tonométriques”. (Comp. rend. de la XII. Confer.
de l'Union Inter. de Chimie. Rapport pour la Commission des
Données Physico-Chimiques).
11. „Définition des mesures physico-chimiques absolues et compa-
ratives”. (Rapport présenté à la Commission des Données Phy-
sico-Chimiques. Comp. rend. de la XII. Confer. de l'Union In-
terd. de Chimie. Lucerne 1936).
12. „Propriétés physico-chimiques de étalons ébulliometriques se-
condaures”. (Rapport présenté à la Commission des Données

Physico-Chimiques, Comp. rend. de la XII. Confer. de l'Union Inter de Chimie. Lucerne 1936).

Doc. dr S. Pleśniewicz:

1. „Dyfuzja żelazocjanku, żelazicjanku i dwuchromianu potasowych oraz chlorków sodu, magnezu, potasu i wapnia, a ruchliwość jonów tych soli”. (Roczn. Chem. 16. 223. 1936).
2. „Współczynnik dyfuzji nadremanu potasowego”. (Roczn. Chem. 16. 241. 1936).

Doc. dr E. Józefowicz — „Rozpuszczalność tlenku arsenowego w wodnych roztworach pewnych kaloidków potasowców i amonu”. (Roczn. Chem. 15. 460. 1935).

Dr A. Zmaczyński — „Koltetrakloriden som fysikalisk-kemisk standardsubstans”. (Svensk Kem. Tid. XLVIII. 268. 1936).

Dr M. Wojciechowski (prace wykonane w National Bureau of Standards, Washington. D. c.):

1. „Ebulliometric Method of Determining the Amount of a Substance Adsorbed on the Surface of solid Substances”. (Nature. 135. 830. 1935).
2. „Ebulliometric Determination of Small Amounts of Water”. (Nature. 137. 707. 1936).
3. „Determination of Physico-Chemical Constants”. (Nature. 138. 30. 1936).
4. Wspólnie z E. R. Smithem — „Fractionation of the Isotopes of Oxygen in a Commercial Electrolyzer — A. Correction”. (RS. J. Research. 15. 187. 1935).
5. Wspólnie z E. R. Smithem — „Różnicowa metoda pomiarowa gęstości za pomocą bliźniaczych pikrometrów”. (Roczn. Chem. 16. 104. 1938).
6. Wspólnie z E. R. Smithem — „The Differential Method of Measuring Density by Means of Twin Pycnometers”. (Bull. Intern. Acad. Polonaise. A. 1936).

W r. ak. 1936/37 prof. dr W. Świętosławski opublikował 9 prac, doc. dr Pleśniewicz — 1, dr Zmaczyński — 1, doc. dr Józefowicz — 2, dr Wojciechowski — 12.

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

W latach sprawozdawczych Kierownik Zakładu prof. W. Świętosławski brał czynny udział w pracach Komisji Międzynarodowej Unii Chemicznej, a przede wszystkim Komisji Danych Fizyko-Chemicznych. Wspólnie z prof. F. Rogozińskim z Krakowa, prof. W. Świętosławski reprezentował Polskę na XII Konferencji Unii w Lucernie i Zurychu (12—22 sierpnia 1936), zgłaszając wnioski następujące:

- 1) W sprawie definicji pomiarów fizyko-chemicznych bezwzględnych i porównawczych.
- 2) W sprawie przyjęcia wody jako wzorca podstawowego dla ebuliometrii i tonometrii.

- 3) W sprawie własności fizyko-chemicznych wzorców wtórnych. W dn. 7.V.1936 r. na zaproszenie Szwedzkiego Towarzystwa Chemicznego prof. W. Świętosławski wygłosił w Sztokholmie odczyt „O nowych metodach otrzymywania substancji ciekłych bardzo czystych”, a adiunkt dr A. Zmaczyński komunikat pt. „Czterochlorek węgla jako wzorzec wtórny.

National Bureau of Standards zgłosiło do Komisji Danych Fizyko - Chemicznych propozycję dr E. R. Smitha i dr M. Wojciechowskiego zaakceptowania metody pomiaru gęstości przy użyciu piknometrów bliźniaczych jako metodę wzorcową.

Dr M. Wojciechowski brał udział w dwu Zjazdach Amerykańskiego Towarzystwa Chemicznego, przy czym zgłosił dwa referaty:

- 1) M. Wojciechowski i F. W. Schwab, „The determination of small amounts of water in benzene and toluene”.
- 2) E. Wichers, M. Wojciechowski i F. W. Schwab, „The determination of small amounts of water in ether”.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Większość prac prowadzonych w Zakładzie koncentrowała się około zagadnień, związanych z techniką i zastosowaniem przyrządów ebulliometrycznych i kalorymetrycznych.

Jednocześnie zajmowano się badaniem zjawiska azeotropii w temperaturach krytycznych, udoskonaleniem zmodyfikowanego przyrządu V. Meyera oraz konstrukcją nowych aparatów destylacyjnych.

Doc. S. Pleśniewicz prowadził w dalszym ciągu badania nad współczynnikami dyfuzji i wpływem wywieranym przez zanieczyszczenie na krzywą dyfuzji, oraz ruchliwością jonów.

Doc. E. Józefowicz zajmował się rozpuszczalnością trójtlenku arsenu w roztworach chlorków wapniowców.

Zastosowano oryginalną własną aparaturę do badania zjawisk krytycznych i destylacji pod zwiększonymi ciśnieniami.

61. ZAKŁAD MINERALOGICZNY I GEOLOGICZNY

Publikacje naukowe Zakładu:

Prof. dr T. Wojno (Kierownik Zakładu) opracował wraz z doc. drem S. Pleśniewiczem podręcznik chemii i mineralogii z geologią do użytku w liceach.

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

Prof. T. Wojno brał udział w Zjeździe Polskiego Tow. Geologicznego. Był przewodniczącym Komisji Badania Kamieni P. K. N., która wydała w okresie sprawozdawczym 3 normy drukiem; był członkiem Komitetu Kasy im. Mianowskiego; brał udział w Komisji Mas Plastycznych Instytutu Przeciwigazowego. Uczęszczał na konferencje Państwowego Instytutu Geologicznego; brał udział w Zjeździe Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Metodyka mineralogiczna i petrograficzna, badania krystalograficzno-geometryczne i optyczne oraz badania petrograficzne. W r. 1936/37 Zakład prowadził badania orlitów wołyńskich oraz rozpoczął próbné doświadczenia nad przebiegiem krystalizacji przy zastosowaniu dyfuzji.

62. ZAKŁAD TECHNOLOGII CHEMICZNEJ NIEORGANICZNEJ

Publikacje naukowe prof. dra J. Zawadzkiego (Kierownika Zakładu) i pomocniczych sił naukowych:

- J. Zawadzki i S. Bretsznajder: „Über das Temperaturinkrement der Reaktionsgeschwindigkeit bei Reaktionen vom Typus
 $A \text{ fest} = B \text{ fest} + C \text{ Gas}$ ”
(Z. Elektrochem. 41. 215. (1935)).
- J. Zawadzki i S. Bretsznajder — „Studia nad otrzymywaniem czystych związków glinu z glin i kaolinu. I. Doświadczenia wstępne”. (Przem. Chem. 20. 229. 1936).
- S. Bretsznajder — „Studia nad otrzymywaniem czystych związków glinu z glin i kaolinów. II. O usuwaniu żelaza z roztworów siarczanu glinu działaniem wodorotlenku glinowego”. (Przem. Chem. 20. 253. 1936).
- J. Zawadzki — „Camille Matignon. Wspomnienie pośmiertne”. (Roczn. Chem. 16. 163 (1936)).
- J. Zawadzki: „Współczesne poglądy na szybkość procesów chemicznych”. (Roczn. Chem. 17. 529 (1937)).
- J. Malecki i St. Leszczyński „Nowa metoda oznaczania żelaza metalicznego w żelazie gąbczastym”. (Przem. Chem. 21. 298 (1937)).
- A. Eiger „Ciężar właściwy jako miara stopnia hydratacji cementu”. Cement 1937 (praca doktorska) po francusku: Rev. Mat. Constr. 1937, 161 „Détermination du degré d'hydratation des ciments”.
Udział Kierownika i personelu Zakładu w Zjazdach, Komisjach itp.
- a) Komisja Normalizacyjna analizy węgla. Przewodniczący Komisji prof. dr J. Zawadzki.
- b) Komisja Normalizacyjna wyrobów ogniotrwałych: udział w pracach brali prof. dr J. Zawadzki, doc, dr J. Konarzewski i inż. J. Sulikowski.
- c) Komisja Normalizacyjna gazów technicznych p. o przewodniczący Komisji prof. dr J. Zawadzki.
- d) Towarzystwo Wojskowo-Techniczne: prof. dr J. Zawadzki — przewodniczący podkomisji Siarki i kwasu siarkowego.
Zakres pracy naukowej Zakładu.
Prace wykonywane w Zakładzie można podzielić na grupy:
- a) teoretyczne fizyko-chemiczne.

- b) z zakresu wyjaśnienia fizyko-chemicznych podstaw procesów technologicznych.
- c) technologiczne.

Najważniejsze tematy prac Zakładu były następujące:

- a) Badania własności alitu. Badania własności prażonego kaolinu. Studia nad opracowaniem metody wytwarzania CaS z gipsu. SO₂ i cement z gipsu. Otrzymywanie siarki z SO₂. Badania nad redukcją SO₂ za pomocą CH₄. Badania nad otrzymywaniem stężonego SO₂ z rozcieńczonych gazów. Elektroliza tlenku glinu w skali 1/4-technicznej. — Przyczynek do kinetyki rozkładu ZnCO₃ z uwzględnieniem zjawisk, zachodzących w fazie stałej. Badania nad wyższymi tlenkami azotu. Synteza węglowodorów, ciekłych. Badania nad SiCl₄. Próby przyspieszenia spalania CH₄. Otrzymywanie trwałych podchlorynów. Utlenianie naftalenu na bezwodnik ftalowy. Redukcja rud żelaznych skonwertowanym metanem. Badanie aparatów automatycznych do analizy gazowej.

63. ZAKŁAD TECHNOLOGII CHEMICZNEJ OGÓLNEJ ORGANICZNEJ I TECHNOLOGII WĘGLOWODANÓW

Publikacje naukowe i wygłoszone odczyty:

Prof. inż. K. Smoleński (Kierownik Zakładu):

K. Smoleński i M. Werkenthin — „Defekacja teoretyczną dawką wapna” (Gaz. Cukr. 77. 1935. 233—245). Praca przedstawiona na IV Międzynarodowym Kongresie Technicznym i Chemicznym Przemysłów Rolnych w Brukseli w lipcu 1935).

K. Smoleński i W. Zero — „Rozpuszczalność wapna w wodzie i w roztworach sacharozy” (Gaz. Cukr. 77. 1935. 277—291; w języku francuskim; Bull. de l'Acad. Polon. des Sciences, Sciences Mathemat., a 1935, 586—601; Roczn. Chem. 16, 24—36. 1936).

K. Smoleński — „O kwaśnej saponinie buraczanej” (Praca, przedstawiona na IV Międzynarodowym Kongresie Techn. i Chem. Przem. Roln. w Brukseli w 1935 r. Gaz. Cukr. 77. 1935. 308—316; Roczn. Chem., 15. 1935. 554—564. Bull. de l'Acad. Polon. des Sciences, Sciences Mathemat. 1935. 572 — w jęz. franc.).

K. Smoleński — „Metodyka doświadczeń nad różnymi sposobami defekacji” (Gaz. Cukr. 78. 1936. 29—45).

K. Smoleński i J. Zaleski — „Cukrowość buraków przerabianych przez cukrownie polskie w dziesięcioleciu 1925—34” (Gaz. Cukr. 78. 1936. 157—165).

K. Smoleński et W. Kozłowski — „Pouvoir rotatoire des solutions alealines de saccharose” (Bull. de l'Acad. Polon. des Sciences, 1936).

K. Smoleński i W. Kozłowski — „Skręcalność optyczna alkalicznych roztworów sacharozy” (Gaz. Cukr. 78. 1936. 255—266; Roczn. Chem. 16. 270—278. 1936).

K. Smoleński et W. Kozłowski — „L'influence du saccharose

sur le pH des solutions alcalines" (Bull. de l'Assoc. des Chimistes des Sucr. 52. 505—515. 1935).

K. Smoleński — „Prace Centralnego Laboratorium Cukrowniczego w r. 1934". Str. XI + 224, rys. 48. 1935 (oddzielna książka).

K. Smoleński — „Etat actuel de la question de l'épuration des jus sucrés. (Rapports du IV Congrès International Technique et Chimique des Industries Agricoles. Bruxelles. 1935 — Q. 5—A).

K. Smoleński. „Prace Centralnego Laboratorium Cukrowniczego w r. 1935. Str. XIX + 182, rys. 16. 1936 (oddzielna książka).

K. Smoleński et S. Porejko — „Le pH des solutions de chaux dans l'eau et dans solutions de saccharose" (Bull. de l'Acad. Polon. des Sciences. 1936).

K. Smoleński i S. Porejko — „pH roztworów wapna w wodzie i w roztworach sacharyny" (Gaz. Cukr. 79. 58—65. 1936; Roczn. Chem. 16. 281—288. 1936).

K. Smoleński i T. Pietrzykowski „Konduktometryczne oznaczenie popiołu w sokach surowych" (Gaz. Cukr. 79. 75—89. 1936; w jęz. franc.: Publications de l'Institut Belge pour l'Amélioration de la Betterave, 3-me année, nr 5, p. 295. 1935; La Sucrierie Belge. 54. 321—330 i 344—353. 1934—35).

K. Smoleński et A. Żelazny — „Vitesse de la cristallisation du saccharose" (Bull. de l'Assoc. des Chimistes de Sucr. 52. 449—466. 1935).

K. Smoleński. „Dr K. Sandera. Sorovarenske cukroviny" (notatka bibliograficzna. Gaz. Cukr. 78. 82. 1936).

K. Smoleński — „Centralne Laboratorium Cukrownicze w dziesięcioleciu 1925—1935" (Gaz. Cukr. 78. 185—199. 1936).

K. Smoleński — „Ocena wartości technicznej węgla aktywowanych" (Gaz. Cukr. 79. 177—185. 1936).

K. Smoleński, M. Werkenthin i W. Żero — „O cedzeniu w błotniarkach" (Gaz. Cukr. 80. 36—56 i 74—99. 1937).

K. Smoleński — „Studia nad różnymi sposobami wykonania defekacji" (Gaz. Cukr. 80. 200—210. 1937).

K. Smoleński — „Zjazd Międzynarodowej Komisji do Ujednostajnienia Metod Analityki Cukrowniczej" (Gaz. Cukr. 79. 222—232. 1936).

K. Smoleński i M. Werkenthin — „Collectivit" — nowy środek pomocniczy do cedzenia i odbarwiania produktów cukrowniczych" (Gaz. Cukr. 80. 2—16. 1937).

W y g ł o s z o n e o d c z y t y:

d. 20.I. 1936 r. w Kole Techników Cukrowników w Warszawie — „O lnianych i jutowych workach do cukru" (opracowano wspólnie z inż. A. Golańskim);

d. 30.I. 1936 na walnem zgromadzeniu Polskiego Towarzystwa Chemicznego w Warszawie „Kwasy heksuronowe i heksuronidy;

d. 23.III. 1936 r. w Kole Techników Cukrowników w Warszawie — „O cedzeniu w błotniarkach”;

d. 14.V. 1936 r. na zebraniach Towarzystwa Wojskowo-Technicznego i Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego „O kauczuku syntetycznym”;

d. 5.VI. 1936 w Kole Chemików Studentów P. W. „O kauczuku syntetycznym”.

Adiunkt inż. techn. A. Siwicki:

„Sprawozdania z czasopism obcych”. (Wyd. Gaz. Cukr. zesz. III. str. XII + 133. Redakcja i współautorstwo).

„Sprawozdania z czasopism obcych” (jak wyżej, zesz. IV str. IX + 110).

„Sprawozdania z czasopism obcych” (jak wyżej, zesz. V str. IX. + 116).

„Notatki z wycieczek i z odbytej kampanii” (Gaz. Cukr. 77. 378—388. 1935 i 78. 13—16. 1936. Redakcja).

— „Dr St. Grzybowski. Koloïdy i ich rola przy fabrykacji cukru z buraków” (Gaz. Cukr. 78. 83. 1936. Notatka bibliogr.).

Doc. dr K. Drewski:

„Potencjometryczne oznaczanie żelaza w rudach”. (W druku). „Analiza spektrograficzna duraluminium” (w druku).

W y g ł o s z o n e o d c z y t y.

„Spektrograficzna ilościowa analiza duraluminium” (P. T. Chem. 6.II. 1936).

„Metoda potencjometryczna i jej zastosowanie w analizie technicznej”. (P. T. Chem. 12.III. 1936).

„Elektrochemiczny wykrywacz gazów palnych”. (P. T. Chem. 7.V. 1936 oraz Zjazd Inż. Chem. V. 1937).

„Zadania i metody analizy technicznej” (Stow. Inż. i Arch. w Łodzi. II. 1937).

As. st. inż. R. Krzętowski:

„Notatka z wycieczki do cukrowni „Brześć Kujawski” (Gaz. Cukr. 77. 378—382. 1935).

„Notatka z wycieczki do cukrowni „Michałów” (Gaz. Cukr. 78. 13—16. 1936).

As. inż. G. Openheim:

„Notatka z wycieczki do cukrowni „Nakło” (Gaz. Cukr. 77. 382—385. 1935).

Udział w Kongresach, Zjazdach naukowych, Komisjach itp.

Prof. K. Smoleński był przewodniczącym komitetu naukowego działu kauczuku syntetycznego Chemicznego Instytutu Badawczego w Warszawie, członkiem komitetu naukowego Wojskowego Instytutu Przeciwwznowowego w Warszawie i członkiem Polskiego Komitetu Międzynarodowej Komisji do ujednostajnienia metod analityki cukrowniczej; z tytułu swego ostatniego stanowiska zaję-

ty był, między innymi, eksperymentalnym przygotowaniem i opracowaniem referatów na IX Zjazd pomienionej Komisji, jaki miał miejsce na początku września 1936 r. w Londynie. Był prezesem Polskiego Towarzystwa Chemicznego, członkiem Akademii Nauk Technicznych, Polskiej Akademii Umiejętności, Koła Techników Cukrowników i Akademii Pracy im. Masaryka w Czechosłowacji.

Prof. K. Smoleński jako Kierownik Centralnego Laboratorium Cukrowniczego odbył szereg wyjazdów do cukrowni polskich bądź w związku z prowadzonymi pracami badawczymi na warsztacie, bądź na życzenie dyrekcji, przeprowadzając kontrolę pracy, względnie ekspertyzę, lub udzielając porady naukowo-technologicznej.

Adj. A. Siwicki był członkiem Polskiego Komitetu Międzynarodowej Komisji do ujednostajnienia metod analityki cukrowniczej, Polskiego Towarzystwa Chemicznego i Koła Techników Cukrowników.

Asyst. doc. dr K. Drewski był członkiem Polskiego Towarzystwa Chemicznego, biorąc czynny udział zwłaszcza w pracach sekcji analitycznej i pedagogicznej i wygłaszając na posiedzeniach T-wa odczyty.

Brał udział w pracach normalizacyjnych III podkomisji Komisji Pożarniczej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, jako przewodniczący.

Osobiście, oraz częściowo wspólnie z asystentem inż. Z. Reutem, dr. W. Kahlem i inż. Z. Wilgą, wykonał dr Drewski około 160 analiz i ekspertyz technicznych na zlecenie instytucyj rządowych i samorządowych oraz firm prywatnych.

Zakres pracy naukowej Zakładu.

Terenem prac naukowych, prowadzonych przez kierownika Zakładu T. O. O. i T. W. przy udziale szeregu osób w latach sprawozdawczych, jak i w latach ubiegłych, było, poza Politechniką, również Centralne Laboratorium Cukrownicze w Warszawie, którego kierownictwo pozostawało, jak i dawniej, w ręku prof. K. Smoleńskiego, oraz cukrownie polskie.

Na terenie Zakładu T. O. O. i T. W., pod kierunkiem prof. Smoleńskiego i przy udziale asystentów, doktorantów i studentów, przede wszystkim — kontynuowano dawniej rozpoczęte prace, a więc badania nad układami: 1) woda—cukier—wapno i 2) woda—cukier—wapno—dwutlenek węgla, oraz nad procesami oczyszczania soku buraczanego. Następnie badano reakcję tworzenia się cukrzanów i własności cukrzanów. Prowadzono również studia, stojące w związku ze sprawą przemysłowego wytwarzania kauczuku syntetycznego, oraz studia nad otrzymywaniem etylenu z gazu olejowego.

Na terenie C. L. C., doświadczalnej cukrowni w Zakładzie oraz warsztatów cukrowniczych pod kierunkiem prof. Smoleńskiego prowadzono szereg prac badawczych, z których ważniejsze były następujące:

- 1) opracowanie szeregu tematów z dziedziny analityki cukrowniczej, referowanych na IX Zjeździe Międzynarodowej Komisji w Londynie w jesieni 1936 r.;
- 2) badania nad dyfuzją i oczyszczaniem soku (zależność jakości otrzymywanego soku surowego i przebiegu jego oczyszczania od temperatury na dyfuzji, czasu dyfundowania, odciągu soku, stopnia zepsucia buraków itp.);
- 3) studia nad oczyszczaniem soku;
- 4) badania nad składem błot defeko-saturacyjnych w związku z różnymi sposobami oczyszczania soku;
- 5) badania nad szybkością cedzenia w błotniarkach;
- 6) badania nad zastosowaniem węgla aktywowanych;
- 7) studia nad elektryczną kontrolą gotowania cukrzyc.

Doc. dr K. Drewski pracował nad niektórymi tematami analitycznymi (potencjometryczne oznaczanie żelaza w rudach, analiza spektrograficzna duraluminium).

64. ZAKŁAD TECHNOLOGII PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH

Publikacje naukowe prof. W. Iwanowskiego (Kierownika Zakładu) i pomocniczych sił naukowych:

Prof. W. Iwanowski i inż. C. Grabowska: „Racjonalna metoda analiz mąki i ciasta” (Drukowane w „Cereal Chemistry” w jęz. angielskim i w Rocznikach Chemii).

Podano do druku w Przeglądzie Chemicznym: Prof. W. Iwanowski i inż. P. Wojcieszak — „Dwuchloronitrofenole jako antyseptyki do nasycania drewna”.

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

Prof. W. Iwanowski brał udział w ekspertyzie w sprawie zanieczyszczenia wód Wisły przez Włocławską Fabrykę Cellulozy.

Adiunkt inż. P. Wojcieszak brał udział w Zjeździe Inżynierów Chemików 2—5 maja 1937 r., wygłaszając referat p. t. „Ochrona drewna przed zniszczeniem”. Na Kongres Inżynierów we wrześniu 1937 r. we Lwowie przesłał referat p. t. „Zagadnienie przemysłu fermentacyjnego i produktów spożywczych”. Streszczenie obu referatów wydrukowano w Przeglądzie Chemicznym.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

- a) Wykonano badania jakościowe i ilościowe nad mikroflorą jajek składanych w chłodni, oraz jajek świeżych.
- Rozpoczęto prace:
- b) Otrzymywanie stężonych ekstraktów kawowych bez gotowania.
 - c) Badania nad oczyszczaniem i zużytkowaniem ścieków pocellulozowych.

65. ZAKŁAD TECHNOLOGII WIELKIEGO PRZEMYSŁU
ORGANICZNEGO I FARBIARSTWA

Publikacje naukowe prof. J. Turskiego (Kierownika Zakładu) oraz pom. sił naukowych.

Prof. J. S. Turski — 1) „Barwniki samosprzęgające” (Melliand Textil Berichte). 2) „Rezerwy pod barwniki kadziowe” (Melliand Textil Berichte).

Adiunkt inż. W. Kączkowski — 1) „Włókna sztuczne” (Referat na Zjeździe Inż. Chem. 3.V. 1937). 2) „Odplamianie” (Broszura).

Udział w Komisjach, Zjazdach itp.

Prof. J. Turski — w Komisjach M. S. Wojsk, oraz Urzędu Patentowego R. P.

Adiunkt inż. W. Kączkowski — w Komisji Chemicznej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Prof. J. Turski — Badania nad barwnikami lodowymi, półproduktami do pachnideł i specjalnymi metodami drutów.

Adiunkt in. W. Kączkowski — Studia nad farbowaniem lnu.

66. ZAKŁAD TECHNOLOGII MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

Publikacje naukowe prof. dr T. Urbańskiego (Kierownika Zakładu) i pom. sił naukowych:

1. T. Urbański — „Dwunitrodwumetylooksamid, jako materiał wybuchowy”. (Wiad. Techn. Uzbr., zesz. IV, str. 3—9. 1936).
2. T. Urbański i Cz. Pietrzyk — „Badania nad własnościami wybuchowymi izonitroamin”. Cz. III. (Wiad. Techn. Uzbr., zesz. IV, str. 10—12. 1935).
3. T. Urbański i M. Kowalczyk — „O własnościach wybuchowych kwasu metazonowego i jego soli”. (Wiad. Techn. Uzbr., zesz. IV, str. 22—34. 1935).
4. T. Urbański, Zb. Kapuściński i W. Wojciechowski — „O własnościach wybuchowych pewnych pochodnych mocznika”. (Wiad. Techn. Uzbr., zesz. IV, str. 35—60. 1935).
5. T. Urbański — „Zastosowanie analizy termicznej w chemii materiałów wybuchowych”. (Wiad. Techn. Uzbr., zesz. IV, str. 61—136. 1935).
6. T. Urbański — „Sur quelques nouvelles substances explosives”. (IX Congrès Intern. de Chimie Pure et Appliquée. Madrid 5—11 april. 1934. Vol. IV, p. 438—446).
7. T. Urbański, B. Kwiatkowski, W. Miśdowski — „Badania nad

- wpływem nitrowiązków aromatycznych na stałość estrów kwasu azotowego". (Przem. Chem. 19. 225—239. 1935).
8. T. Urbański i St. Kołodziejczyk — „Analiza termiczna mieszanin, zawierających azotany amonu, sodu, potasu i wapnia". (Roczn. Chem. 16. 119—125. 1936).
 9. M. Kołaczowska i T. Urbański — „Badania rentgenograficzne skrobi nitrowanej" (sprawozdania z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. XXVIII. Wydział IV, str. 45—47. 1936).
 10. T. Urbański — „O wrażliwości materiałów wybuchowych na uderzenie. I. Metody badania". (Przem. Chem. 20, zes. 6—7. 117—127).
 11. T. Urbański i T. Galas — „O detonacji prochu bezdymnego". (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 34, str. 501—508. 1936).
 12. T. Urbański — „O wrażliwości materiałów wybuchowych na uderzenie. II. Wrażliwości mieszanin". (Przem. Chem. 20, zes. 8—9. 179—187. 1936).
 13. J. Hackel — „Badania nad własnościami dwóch odmian nitrogliceryny". (Roczn. Chem. 16. 213—222. 1936).
 14. J. Hackel — „Analiza termiczna układów dwuskładnikowych, zawierających nitroglicerynę I". (Roczn. Chem. 16. 323—333. 1936).
 15. J. Hackel — „Analiza termiczna układów dwuskładnikowych, zawierających nitroglicerynę II". (Roczn. Chem. 16. 306—376. 1936).
 16. T. Urbański i M. Słoń — „Sur la nitration de quelques hydrocarbures paraffiniques normaux". (Comptes rendus des séances de l'Academie des Sciences. Séance du 5 Octobre 1936. Tome 203. Nr 14, p. 620—622).
 17. T. Urbański — „O NN'-dwumetylodwuamidzie kwasu winnego i NN'-dwunitrodwumetylo-dwuamidzie dwuazotanu kwasu winnego". (Roczn. Chem. 16. 334—338).
 18. T. Urbański i J. Skrzynecki — „Analiza termiczna mieszania azotanu amonu, azotanu guanidyny i nitroguanidyny". (Rocz. Chem. 16. 353—358).
 19. T. Urbański — „Analiza termiczna mieszanin dwuskładnikowych, zawierających estry kwasu azotowego IV". (Roczn. Chem. 16. 259—365).
 20. T. Urbański i M. Słoń — „O nitrowaniu normalnych węglodorów parafinowych". (Roczn. Chem. 16. 466—469).
 21. T. Urbański i St. Woźniak — „Badania pewnych własności mieszanek sygnalizacyjnych i oświetleniowych". (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 35, str. 43—64).
 22. T. Urbański i W. Miładowski — „O stałości czteroazotanu pentaerytrytu". (Wiad. Techn. Uzbr. Nr 35, str. 65—74).
 23. T. Urbański, B. Kwiatkowski, W. Miładowski — „Ueber den

Einfluss aromatischer Nitrokörper auf die Chemische Beständigkeit einiger Salpetersäureester". (Z. ges. Schiess-Sprengstoff. Nr 1. 1—4; Nr 2. 29—31; Nr 3. 57—60; Nr 4. 85—88).

24. T. Urbański i M. Słoń — „Sur la nitration des hydrocarbures paraffiniques au moyen du peroxyde d'asote". (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences. Séance du 1 mars 1937. Tome 204. Nr 11, p. 870—871. 1937).
25. Tadeusz Urbański i Marian Słoń — „O nitrowaniu normalnych węglowodorów parafinowych II". (Roczn. Chem. 17, 161—164).

Prace referatowe:

1. T. Urbański — „Kongres Inżynierii Chemicznej w Londynie 22—27 czerwca 1936". (Przem. Chem. 20, 251—252).
2. T. Urbański — „Henry de Chatelier (1850—1936) — twórca teorii wybuchu". (Roczn. Chem. 17, 53—60).
3. T. Urbański — „Zagadnienia współczesnej inżynierii i technologii chemicznej w świetle Kongresu Inżynierii Chemicznej w Londynie". (Przem. Chem. 12, str. 124—132).

Udział w Zjazdach, Komisjach itp.

W czerwcu 1936 r. Kierownik Zakładu prof. T. Urbański brał udział w Kongresie Inżynierii Chemicznej w Londynie, w charakterze przedstawiciela Rządu, Polskiego Towarzystwa Chemicznego i Związku Inżynierów Chemików.

Prof. T. Urbański brał czynny udział w Komitecie Organizacyjnym Zjazdu Inżynierów Chemików w Warszawie 2—4.V.1937 r. w charakterze przewodniczącego sekcji chemii wojskowej. Zgłosił 5 referatów, wygłoszonych w różnych sekcjach.

Asystent dr Hackel wygłosił 1 referat na tym samym Zjeździe. Tytuły referatów:

- a) prof. Urbański i Z. Janiszewski. O nowych możliwościach w dziedzinie nitrowania celulozy i skrobi.
- b) prof. T. Urbański i M. Słoń. O nitrowaniu węglowodorów alifatycznych.
- c) prof. T. Urbański. O przyczynach pewnych nieoczekiwanych wybuchów.
- d) prof. T. Urbański. O kształceniu inżynierów chemików na Politechnice Warszawskiej.
- e) prof. T. Urbański. O kształceniu inżynierów chemików za granicą.
- f) dr J. Hackel. Skrobia jako surowiec przemysłu wojennego.

Prof. T. Urbański wygłosił 2 referaty na posiedzeniach naukowych Polskiego Towarzystwa Chemicznego:

- a) Sprawozdanie z Kongresu Inżynierii Chemicznej w Londynie 1936 r.
- b) Le Chatelier — twórca teorii wybuchu.

oraz odczyt popularny o zastosowaniu widm Ramana w chemii (powtórzony w Łódzkim Oddziale Polskiego Towarzystwa Chemicznego). Poza tym szereg referatów w Komisji Materiałów Wybuchowych Towarzystwa Wojskowo-Technicznego.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Prace Zakładu dotyczą:

- a) otrzymywania nowych materiałów wybuchowych,
- b) poszukiwania nowych sposobów otrzymywania znanych substancji wybuchowych,
- c) badania nieznanymi dotychczas własności chemicznych i fizykochemicznych substancji wybuchowych,
- d) badania zjawisk, związanych z wybuchem,
- e) badania zastosowania nitrocelulozy do wyrobu lakierów",
- f) badania nad surowcami celulozowymi.

67. ZAKŁAD TECHNOLOGII ORGANICZNEJ II

Prof. Z. Wojnicz-Sianożęcki (Kierownik Zakładu) opublikował następujące prace:

1. O wykrywaniu gazów bojowych w terenie napadów lotniczych na wnętrza kraju.
2. O znaczeniu nadciśnienia w schronach p-gazowych (2 artyk.).
3. O rozpoznawaniu plam iperytowych w terenie. W Przeglądzie Opl.
4. Autarkia znamięm współczesności.
5. Racjonalne osiedle podmiejskie przyszłości, Mies. „Wiedza i Życie”.
6. „Nowy sposób uszczelniania maski p-gazowej na twarzy ludzkiej”.
7. Nowy typ zaworu wydechowego do maski p-gazowej.
8. Nowy sposób zapinania maski p-gazowej na głowie człowieka. (Patenty wydane przez Urząd Patent. na rzecz M. S. Wojsk.).
9. Zasady obrony p-lotniczej wewnątrz kraju.

Specjalna broszura wydana przez Politechnikę dla jej pracowników wykładających.

Poza tym opracowane zostały referaty dla Komitetu Naukowego:

1. O produkcji tzw. mas plastycznych.
2. O zasadach maskowania świateł w obronie p-lotniczej.
3. O organizacji obrony p-lotn. ośrodków przemysłu wojennego we wnętrzu kraju.

Niezależnie od tego opracowane zostały referaty dla Komisji Urbanistycznej m. st. Warszawy na tematy:
budowy szpitala Ubezpiec. Społ. na Solcu,
o niedomaganiach komunikacji tramwajowej m. st. Warszawy,
przekazane Zarządowi Stolicy.

Udział Kierownika i personelu Zakładu w zjazdach naukowych, Komisjach, Ekspertyzach itp.

Kierownik Zakładu brał udział:

- 1) W Komisji zabezpieczenia ważniejszych urządzeń przy Inspektoracie opl. — jako przewodniczący i w komisjach: budowlanej, wodociągowej, elektrycznej i gazowej — jako ich członek.
- 2) W specjalnej komisji, opracowującej plan rozbudowy i przebudowy wodociągów warszawskich z p. widzenia ich obrony przeciwlotniczej (jako członek).
- 3) W zebraniu sekcji technicznych Inspektoratu Opl na Górnym Śląsku z polecenia p. Inspektora opl — jako delegat.
- 4) W zjeździe inżynierów chemików (wygłoszony został odczyt o organizacji nauczania zasad opl. w uczelniach akademickich).
- 5) W komisji urbanistycznej Tow. Przyjaciół Śródmieścia Warszawy przy delegacie Prezydenta Stolicy.
- 6) W Radzie dzielnicowej Warszawa-Południe przy delegacie Prezydenta Stolicy.

Doc. Świderek — udział w Zjeździe inżynierów chemików.

M. Sągajło — udział w Zjeździe Niemieckiego Towarzystwa Kauczkowego w Monachium oraz udział w Zjeździe związku inżynierów chemików.

Zakres pracy naukowej Zakładu:

Kierownik Zakładu współpracuje z Instytutem przeciwgazowym w jego badaniach naukowych, jako stały członek Komitetu Naukowego Instytutu, a jednocześnie brał udział nad udoskonaleniem maski przeciwgazowej tzw. wz. 36, dając kilka pomysłów nowych, opatentowanych na rzecz M. S. Wojsk.

Docenci i asystenci Zakładu, będąc stałymi pracownikami Instytutu, pracowali również naukowo nad różnymi zagadnieniami, będącymi tematami ich prac służbowych.

68. ZAKŁAD METALURGII I METALOZNAWSTWA

Publikacje naukowe prof. dr J. Czochrańskiego (Kierownika Zakładu) i personelu Zakładu:

- 1) J. Czochrański i T. Miazga: „Wykres rekrytalizacji kadmu”. (Wiad. Inst. Met. 1935, Nr 1, str. 3).
- 2) J. Czochrański i J. Milej: „Wpływ zanieczyszczeń i obróbki termicznej na korozję stali używanej do wyrobu sprawdzianów”. (Wiad. Inst. Met. 1935, Nr 1, str. 10).
- 3) J. Czochrański i T. Beriszwili: „Szybkość rozpuszczania się żelaza, manganu i żelazomanganu w stopionej miedzi”. (Wiad. Inst. Met. 1935, Nr 1, str. 24).
- 4) J. Czochrański i Z. Bukowski: „Odtlenianie mosiądzów i brązów”. (Wiad. Inst. Met. 1935, Nr 1, str. 27).

- 5) J. Czochralski i W. Gawlikowski: „Przyczynek do badań nad elektrolityczną rafinacją aluminium w stopionych chlorkach”. (Wiad. Inst. Met. 1935. Nr 1, str. 31).
- 6) J. Czochralski: „Metoda ilościowego oznaczania wtrąceń niemetalicznych”. (Wiad. Inst. Met. 1935. Nr 1, str. 34).
- 7) J. Czochralski i W. Sznuke: „Spostrzeżenia nad detektorowymi związkami występujących jako wtrącenia w stali”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 1, str. 3).
- 8) J. Czochralski i W. Sznuke: „Próby obiektywnego określania wtrąceń niemetalicznych na szlifie”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 1, str. 5).
- 9) J. Czochralski i W. Garlicka: „O szybkości krystalizacji sodu oraz o związku między atomowym ciepłem krzepnięcia i szybkością krystalizacji pierwiastków”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 1, str. 19).
- 10) W. Świętosławski i J. Czochralski: „Efekty cieplne, występujące w procesie samoulepszenia się stopów aluminiowych”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 59).
- 11) J. Czochralski i H. Łukomski: „Braży ołowiane”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 69).
- 12) J. Czochralski, G. Welter i W. Maruszczyńska: „Metody i urządzenia do badania korozji, stosowane w Instytucie Metalurgii i Metaloznawstwa”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 84).
- 13) J. Czochralski i S. Wajzman: „O korozji aluminium w obecności rtęci”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 90).
- 14) J. Czochralski i J. Mikołajczyk: „Szybkość krystalizacji aluminium o czystości 99.992%”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 106).
- 15) J. Czochralski i J. Mikołajczyk: „Korozja aluminium rafinowanego o czystości 99.992%”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 2, str. 108).
- 16) J. Czochralski i E. Przyjemski: „Wykres rekrytalizacji antymonu”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 3, str. 113).
- 17) J. Czochralski i C. Niewiadomski: „Wpływ trzeciego składnika na strukturę stopów cynku z żelazem, niklem lub kobaltem”. (Wiad. Inst. Met. 1936. Nr 3, str. 116).
- 18) J. Czochralski: „Nowoczesne kolejowe metale łożyskowe jako klasyczny przykład namiastkowania stopów cynowych”. (Przeгляд Mechaniczny, 1936. Nr 12).
- 19) G. Welter i S. Danielecki: „Udarność żelaza „armco”, stali węglowej i cynku w zależności od temperatury i wielkości kryształów”. (Wiad. Inst. Met. 1935. Nr 1, str. 6).
- 20) G. Welter i L. Oknowski: „Wpływ szybkości rozciągania na własności wytrzymałościowe magnezu, cynku i żelaza „armco” o różnych wielkościach kryształów”. (Wiad. Inst. Met. 1935. Nr 1, str. 16).

- 21) G. Welter: „O nierealnym pojęciu górnej i dolnej granicy płynności oraz o wytrzymałości na rozciąganie stali miękkich i innych metali”. (Wiad. Inst. Met. 1935. Nr 1, str. 38; Przegląd Mechaniczny. 1935. Nr 24; Metallwirtschaft. 1935. Nr 51; Metallurgia, Manchester 1936. Nr 75 i 78; Metallurgia Italiana. 1936, Nr 5; Metall Progress. 1936).
- 22) G. Welter i J. Kucharski: „Ścieralność różnych gatunków stali, badana według metody i na maszynie Skoda-Šavin”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 1, str. 7).
- 23) G. Welter i J. Kucharski: „Metoda badania wytrzymałości na skręcanie udarne”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 1, str. 21).
- 24) G. Welter: „O górnej i dolnej granicy płynności oraz o obciążeniu rozrywającym”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 1, str. 28; Przegląd Mechaniczny. 1936, Nr. 7).
- 25) G. Welter i J. Kucharski: „Badanie mikroodkształceń przy zginaniu udarnym w wyższych temperaturach”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 2, str. 75 i Nr 3, str. 137; Z. Metallkunde. 1936, Nr 49).
- 26) G. Welter i S. Goćkowski: „Kształt wykresu maszyny na rozciąganie i szybkość wydłużania materiałów plastycznych w zależności od sposobu obciążania” (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 2 str. 95).
- 27) G. Welter i T. Mojmir: „Własności mechaniczne jedno i kilkokrystalicznych próbek aluminium” (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 3, str. 130).
- 28) G. Welter i A. Bukalski: „Wpływ grubości próbki na wyniki pomiarów twardości”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 3, str. 142).
- 29) G. Welter: „Próba na zmęczenie giętno-obrotowe i rozciągająco-ściskające”. (Wiad. Inst. Met. 1936, Nr 3, str. 149).
- 30) G. Welter: „Application du graissage à haute pression aux palliers lisses” (La Technique Moderne 1935, Nr 15).
- 31) G. Welter: „Untersuchung an Gleitlagern mit einer neuartigen Schmierung bei sehr hohen Drucken” (Metallwirtschaft 1936, Nr 10, V. D. I. 1936, Nr 15).
- 32) G. Welter: „A. Quaternary Aluminium — Silicon Alloy” (The Metal Industry 1936, Nr 5).
- 33) G. Welter: „Hochdruckschmierung für Achslager”. (Monatschrift der Intern. Eisenbahn-Kongress-Vereinigung 1936, Nr 2).
- 34) J. Czochralski J. Kaczyński: „Wpływ metali ziem alkalicznych na silumin”. (Wiad. Inst. Met. 1936, s. 173).
- 35) J. Czochralski, O. Lubinkowski: „Wykres rekrytalizacji cynku (Wiad. Inst. Met., 1936, s. 177).
- 36) J. Czochralski, S. Brunné: „Anizotropia twardości pojedynczych kryształów cynku”. (Wiad. Inst. Met., 1936 s. 180).
- 37) J. Czochralski, H. Schreiber: „Korozja mosiądzu w atmosferze wilgotnego amoniaku”. (Wiad. Inst. Met. 1937, s. 3).

- 38) J. Czochralski, J. Kaczyński: „Uszlachetnianie siluminu za pomocą potasowców. (Wiad. Inst. Met. 1937, 18, Przem. Chemiczny, 1937, s. 71).
- 39) J. Czochralski, J. Skowrońska: „Oznaczanie orientacji kryształów metali”. (Wiad. Inst. Met. 1937, s. 26, Przemysł Chemiczny 1937, s. 66).
- 40) J. Czochralski: „Czy stosowanie metalu B jest gospodarczo wskazane” (Przegł. Mech. 1937, s. 1).
- 41) J. Czochralski, H. Schreiber: „Korrosion von Messing in feuchter Ammoniak-Atmosphäre”. (Korrosion u. Metallschutz, 1937, s. 181).
- 42) G. Welter, J. Kucharski: „Badania mikroodkształceń przy zginaniu udarnym w wyższych temperaturach”. Część II. (Wiad. Inst. Met. 1936, s. 137).
- 43) G. Welter: „Próba na zmęczenie giętnoobrotowe i rozciągająco-ściskające. I. (Wiad. Inst. Met. 1936, s. 149) (Wiad. Inst. Met. 1936, s. 189), (Wiad. Inst. Met. 1937, s. 30).

Udział Kierownika i personelu Zakładu w Komisjach, Zjazdach i Ekspertyzach.

Prof. dr G. Welter, uczestniczył w Zjazdach: w Hamburgu D. Ges. Metallkunde i Metallhüttenberg, gdzie wygłosił referat. Na targach w Lipsku, delegowany przez Instytut Metalurgii i Metaloznawstwa. — W Kongresie Międzynarodowego Związku Badania Materiałów w Londynie (maj 1937).

Kierownik Zakładu prof. J. Czochralski bierze udział w Chemicznym Instytucie Badawczym, w Komitecie Normalizacyjnym, w Towarzystwie Wojskowo-Technicznym, w Podkomisji Metali Nieżelaznych Min. P. i H., w Stowarzyszeniu Hutników, Stowarzyszeniu Inż. Mechan. Polskich, Stowarzyszeniu Technicznym Odlewników Polskich, Polskim Związku Badania Materiałów.

Prof. J. Czochralski, prof. G. Welter oraz asystenci Zakładu brali udział w Zjazdach Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, gdzie zostały wygłoszone referaty:

Czochralski, Lubinkowski: Rekrystalizacja cynku.

Czochralski, Schreiber: Korozja mosiądzów w wilgotnej atmosferze amoniaku, oraz referaty, w następstwie ogłoszone i umieszczone w spisie pod L. p. 17, 25, 27.

Zakres pracy naukowej Zakładu w latach sprawozdawczych:

1. Rozwijano badania nad krystalizacją.
2. Rozszerzono badania nad rekrystalizacją metali.
3. Przystąpiono do pogłębiania znajomości procesu przemian allotropowych w związku ze zmianą ziarnistości.
4. Przeprowadzono i zakończono pracę nad korozją mosiądzów w wilgotnej atmosferze amoniaku oraz nad korozją aluminium

w związku z działaniem rtęci i wpływem czystości metalu na przebieg korozji.

5. Przeprowadzono prace nad wpływem wyżarzania materiału poddanego częściowemu zmęczeniu giętno-obrotowemu.
6. Przeprowadzono badania własności materiału kształtowników w zależności od miejsca badania.
7. Wykonano badania nad wpływem modyfikatorów na krzepnięcie stopów.
8. Prowadzono badania nad stopami cynku w celu znalezienia warunków uszlachetnienia stopów drogą obróbki termicznej i starzenia.

E. WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

69. ZAKŁAD HISTORII STAROŻYTNEJ ARCHITEKTURY I SZTUKI

Prof. Marian Lalewicz (Kierownik Zakładu) w okresie sprawozdawczym opracowywał słownik „Architektura i Budownictwo” dla Polskiej Akademii Technicznej. Budował kościół garnizonowy w Oksywiu. Przebudowywał gmach Ministerstwa Skarbu w Warszawie.

Personel Zakładu opracował plan urbanistyczny i założenia miasta helenistycznego Palmyra, dokąd w r. 1936 odbył podróż naukową asystent p. Z. Sęczykowski.

Odbyto szereg wycieczek krajowych ze studentami oraz dwie zagraniczne do Berlina i Drezna.

70. ZAKŁAD HISTORII NOWOŻYTNEJ ARCHITEKTURY I SZTUKI

Publikacje prof. dr L. Niemojewskiego (Kierownika Zakładu) oraz personelu:

Dr Lech Niemojewski — 1. „Siedem studiów o architekturze” — (w druku). 2. „Włoska Szkoła Architektury” (w opracowaniu).

Poza tym szereg artykułów w prasie periodycznej, jak np. „Arkady”, „Kurier Poznański”, „Nowa Książka” itd., omawiających bieżące problemy architektury i sztuki.

As. st. inż. Piotr Biegański: 1. „Twórczość Antoniego Corassiego w świetle dokumentów florenckich” (Biul. Historii i Sztuki Nr 4 rok IV). 2. „Rzym w przededniu otwarcia perspektywy na kopułę św. Piotra” (Architektura i Budownictwo Nr 6 rok XII).

Wy g ł o s z o n o o d c z y t y:

Prof. L. Niemojewski: „Architektura Ruchu” (wygłosz. w Stow. Architektów R. P. 4.II.1936).

Inż. P. Biegański: „Architektura Włoch Mussoliniego (Stow. Arch. R. P., październik 1936).

Udział w komisjach, zjazdach, konferencjach:

W r. 1936 prof. dr L. Niemojewski został mianowany przez p. Ministra P. i H. Komisarzem Rządu Polskiego na Międzyna-

rodową Wystawę Sztuki i Techniki w Paryżu. Prace te zostały zorganizowane w sferze wpływów Zakładu z powołaniem do współpracy asystentów inż. inż. Skibniewskiego i Biegańskiego. W związku z udziałem Polski w Wystawie Paryskiej prof. Niemojewski odbył szereg konferencji w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Paryżu.

Prace twórcze z zakresu architektury i innych sztuk plastycznych:

Prof. dr L. Niemojewski: 1. Pracownia artystyczna dla rektora Ak. Sz. P. prof. Pruszkowskiego w Kazimierzu nad Wisłą. 2. Urządzenie wewnętrzne składu wagonów pociągu turystycznego na Wystawę Paryską dla fabryki Lilpop, Rau i Loewenstein. 3. Projekt regulacji Placu Zamkowego w Warszawie, odznaczony pierwszą nagrodą na ścisłym konkursie Zarządu Miejskiego.

71. ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ I HISTORII SZTUKI

Indywidualne prace naukowe personelu:

- a) Prof. dr Oskar Sosnowski (Kierownik Zakładu): Dzieje budownictwa w Polsce; praca w toku.
- b) Doc. dr Michał Walicki: 1) Malarstwo polskie XV w. w Polsce (w druku); 2) Klejnot Polskiej sztuki gotyckiej, 3) Gotyk Wielkopolski, 4) Trzy epitafia Wawelskie, 5) Walka Muzeów — w Arkadach, n-ry 7, 8, 10 i 12; 6) Z metodyki wycieczek po Warszawie — w Biuletynie Historii Sztuki i Kultury Nr 4 Rocznika IV/1936. W opracowaniu: 7) Tum w Łęczycy. La peinture d'autels et de rétables en Pologne aux temps des Jagellons, w Bibliotece Instytutu Francuskiego w Warszawie. — Odczyty i referaty: a) Kościół w Tumie pod Łęczycą (w Tow. Historycznym w Łodzi); b) Architektura Warszawy (na kursach wakacyjnych Kultury Polskiej); wykłady stałe: Historia Sztuki — w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie; Historia Sztuki Średniowiecznej — w Uniwersytecie Józefa Piłsudskiego w Warszawie.
- c) Dr inż. arch. Jan Zachwatowicz: a) w r. ak. 35/36 ukończył pracę o fortyfikacjach Zamościa i na jej podstawie uzyskał doktorat nauk techn.; b) prowadził studia zagraniczne nad architekturą średniowieczną (w Niemczech i Czechach); c) opublikował (wspólnie z dr St. Herbstem) pracę p. t. „Twierdza Zamość”. d) W przygotowaniu: Klasztory Cysterskie polskiej fundacji na terytorium obecnego Państwa Niemieckiego; Twierdza Modlin.
- d) Dr inż. arch. Franciszek Piaścik: a) gromadził materiały do pracy habilitacyjnej pt. Współczesne budownictwo Wiejskie. b) W toku: Podręcznik budownictwa wiejskiego do użytku drobnych rolników i instruktorów rolnych.

- e) Doc. dr J. Starzyński: 1) Główne kierunki w nowoczesnym malarstwie francuskim (wydawn. Muzeum Narodowego); 2) Ze studium nad malarstwem polskim XVII w. — w Biuletynie Historii Sztuki i Kultury Nr 1 rocznika V/1937; w opracowaniu; 3) Malarstwo Polskie XVII w.; 4) Zagadnienia metodyczne; 5) Aleksander Gieryski — monografia. Odczyty i referaty: a) O zadaniach nowoczesnej historii sztuki (w Tow. Opieki nad Zabytkami Przeszłości); b) Zagadnienie impresjonizmu jako stylu (w Instytucie Propagandy Sztuki w Warszawie); c) Impresjonizm w malarstwie i rzeźbie (w Instytucie Propagandy Sztuki w Warszawie).
- f) Dr Stanisław Herbst: a) opracował część historyczną monografii twierdzy Zamościa; b) prowadzi prace nad historyczną monografią twierdzy Modlina (wspólnie z dr J. Zachwatowiczem), oraz c) nad genezą staropolskiego stylu wojskowego; Prace w toku: 1) Kartografia najazdów tatarskich w Polsce; 2) Rozmieszczenie i charakter twierdz historycznych na kresach wschodnich Rzplitej; 3) Kościuszkowska obrona Warszawy; 4) Zespół warowny Pułtusk — Serock — Modlin — Praga; 5) rozprawa na ukończeniu: Kampania orszańska 1514.
- g) Inż. arch. Bohdan Guerquin: Zamek w Jazłowcu, monografia, praca w toku.

Publikacje Zakładu w latach sprawozdawczych:

- a) w r. ak. 35/36: 1) z zasiłkiem Funduszu Kultury Narodowej: cztery zeszyty kwartalnika „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury”, rocznik IV; 2) prace dr S. Sienickiego: Meble Kolbuszowskie, jako tom V „Biblioteki Zakładu” (z zasiłkiem Wydz. Nauki Min. W. R. i O. P.).
- b) w r. ak. 36/37: 1) z zasiłkiem Funduszu Kultury Narodowej: Biuletyn Historii Sztuki i Kultury, Nr 4 rocznika IV i N-ry 1 i 2 rocznika V (rok wydawniczy Biuletynu przesunięty został na rok kalendarzowy); 2) Studiów do dziejów Sztuki w Polsce (z zasiłkiem Ministerstwa Wyznań Religijnych i O. P.) tom IV zeszyt 2; dr Wład. Tatarkiewicz — Pałac w Świacku (w druku); 3) Biblioteki Zakładu t. VI: ks. dr T. Kruszyński — Francuska skrzynka z kości słoniowej, 4) t. VII (z zasiłkiem Funduszu Kultury Narodowej): Z. Hornung — Antoni Osieński, najwybitniejszy rzeźbiarz Iwowski w epoce rokoka, 5) t. VIII (z zasiłkiem Funduszu Kultury Narodowej): M. Walicki — Malarstwo Gotyckie XV w. w Polsce (w druku).
Funkcje redaktorskie pełnili w latach sprawozdawczych: mgr W. Kieszkowski, a następnie dr St. Herbst.
- c) Zapoczątkowano: 1) Serii „Architektura Militaris” tom I: monografia: „Twierdza Zamość” St. Herbst a i J. Zachwatowicza (wydawn. Sekcji Fortyfikacji); 2) z serii „Wnętrze i sprzęt”, tom I praca zbiorowa pt. Meble Wnętrz Mieszkal-

nych (wydawnictwo Studium Wnętrz i Sprzętu, pod redakcją inż. arch. M. Leykama).

Z pośród personelu Zakładu ogłosili drukiem swe prace poza wymienionymi wyżej:

- a) Prof. dr O. Sosnowski: 1) Zasięg budowli zawierających granit, 2) O planach osiedli sprzężonych w Polsce, 3) Restauracja w wielkiej sali w Pałacu Pacy w Warszawie, 4) Projekt parcelacji terenów Zamoyskiego na Powiślu w Warszawie z roku 1863 (wszystko w Biuletynie H. S. i K., rocznik IV).
- b) Doc. dr M. Walicki: 1) Ostatnie publikacje z zakresu historii sztuki średniowiecznej (Biuletyn r. IV Nr 3), 2) Sztuka Romańska (Encyklopedia Świat i Życie), 3) Ocalone dzieło zbieracza (Arkady), 4) Gotyk Wielkopolski (Arkady), 5) Malowidła tryptyku w Wieniawie (Arkady), 6) Poliptyk olkuski i problem jego autorstwa (Księga pam. ku czci L. Pinińskiego), 7) Rola prądów mistycznych w sztuce średniowiecznej (Życie sztuki t. II), 8) Muzea puławskie (Ziemia 1935), 9) Polska synteza sztuki średniowiecznej (Pion).
- c) Mgr W. Kieszkowski: 1) Zamek Królewski w Łobzowie (Biuletyn H. S. i K., R. IV Nr 1), 2) Dzieje budowy zamku w Niepołomicach za panowania Zygmunta Augusta 1550—1571 (Sprawozdania Tow. Nauk. Warsz. XXVIII, 1935, Wydz. II), 3) Kolegium Jezuickie w Sandomierzu (Księga Pamiątk. Koła Sandomierzan), 4) Renesansowe Wilno za Zygmunta Augusta (w przygotow. do Studiów do dziejów Sztuki w Polsce).
- d) dr St. Herbst: 1) Między Bugiem a Wisłą, 19.V.—15.II.1794 r. (Przegląd Hist.-Wojsk. 1935, t. VII, z. 1), 2) Najazd tatarski 1512, Łopuszna (Znicz 1935, Nr 11 i 12), 3) Recenzje w: Baltic Countries, kwartalniku historycznym, Przeglądzie Histor. Wojsk., Roczn. Dziejów Spółcz. i Gospodarcz., Zapiskach Tow. Naukowego; 4) Przegląd literatury dotyczącej Warszawy (Biuletyn H. S. i K., R. IV, nr 4), 5) Czasy Zygmunta III (Przegląd Historyczny 1937).
- e) dr Fr. Piaścik: 1) Wieś na przełomie (Arkady), 2) W sprawie programu budownictwa na wsi (Agronomia Społeczna), 3) Najpilniejsze potrzeby budownictwa wiejskiego, 4) Dom Ludowy (Przodownik Wiejski), 5) Budownictwo a kultura wsi, 6) Nędza mieszkaniowa na wsi (Siew Młodej Wsi). Po uruchomieniu stałego miesięcznego działu budowlanego w tygodniku „Przewodnik Gospodarski”, zasiłał ten dział artykułami, m. in.: 7) Z czego budować, 8) Budowa Domu Ludowego, 9) Najtańsza Łażnia Wiejska, 10) Wzorowa zabudowa wsi, i in.
- f) Zbigniew Dmochowski: Ze studiów nad poleskim budownictwem drzewnym — w Biuletynie H. S. i K. Rocznik V, nr 2.
- g) inż. arch. Jerzy Żukowski: Ze studiów nad huculskim budownictwem drzewnym — Biuletyn H. S. i K. Rocznik V, nr 1.

Działalność Sekcyj i Studiów:

Sekcja I — Sztuki Ludowej i Budownictwa Wiejskiego:

Badania budownictwa ludowego: a) na Huculszczyźnie pod kierunkiem inż. arch. J. Żukowskiego, b) na Polesiu pod kierunkiem asystenta Z. Dmochowskiego, c) na Pomorzu i w Poznańskim, d) na Wileńszczyźnie; łącznie w latach sprawozdawczych wykonano ponad 1000 arkuszy notat pomiarowych i ponad 900 fotografii. Ponadto Sekcja opracowuje graficznie materiał ilustracyjny do pracy dra Fr. Piaścika o osadnictwie w Puszczy Kurpiowskiej.

Sekcja II — Historii Sztuki (ogólna):

zajmowała się organizacją prac zespołowych: gros jej pracy znalazło wyraz bądź w publikacjach, bądź w pracach indywidualnie podjętych przez współpracowników.

Sekcja III — pomiarów inwentaryzacyjnych:

- pod kierunkiem inż. arch. Bohdana Guerquin:
- dokonała na potrzeby Sekcji VI Historii Fortyfikacji — pomiary inwentaryzacyjne zamków podolskich w: Buczaczu, Jazłowcu, Podzameczku i Złotym Potoku;
 - wzięła udział w pracach Zakładu Archeologii Prehistorycznej U. J. P. przy badaniach grodziska wczesno-historycznego w Sąciesce (pow. zamojski), dokonywując zdjęcia pomiar. obwarowań.

Sekcja IV — Urbanistyki:

- w r. ak. 35/36 przygotowała do druku w Biuletynie „Stan inwentaryzacji zabytków monumentalnych w Warszawie” i zaopatrzyła go w mapę rozmieszczenia zabytków zinwentaryzowanych;
- wykonała wielki plan Warszawy w skali 1 : 2500 na podstawie brulionu pomiarowego z r. 1771 (ze zbiorów Bibl. Narodowej);
- zdzjęto kopie z 2 planów oryginalnych.

Sekcja V — Malarska:

dokonała inwentaryzacji polichromii kościołków drewnianych w Skomlinie, Łaszewie, Trybszu i Binarowej na 7 planszach (pracowali Stefan Deubel i Wojciech Jakimowicz).

Sekcja VI — Historii Fortyfikacji:

Kierownik: prof. dr O. Sosnowski, członkowie: dr St. Herbst, dr inż. arch. Jan Zachwatowicz, inż. arch. B. Guerquin, mgr. Z. Wartołowska.

- W r. ak. 35/36 przeprowadzono gruntowne pomiary i badania obiektów pofortecznych w Zamościu; poza badaniami na miejscu przeprowadzono gruntowne poszukiwania archiwalne i bibliograficzne; z zebranych i opracowanych materiałów przygotowano rysunki i tekst do monografii fortyfikacji Zamościa; praca, oddana do druku, ukazała się w r. ak. 36/37.
- Przeprowadzone zostały badania obwarowań na terenie woj. wołyńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem linii obronnych XVII w. Przeprowadzono badania źródeł i materiałów archiwalnych; pomierzono i obrysowano obwarowania wschodniego

Wołynia, a mianowicie: Białokrynica, Białostok, Klewań, Kniahinin, Koniuchy, Korzec, Kozin, Moszczanica Czeska i Polska, Murawica, Oleksiniec, Stepań, Sokul, Suraż, Urla, Włodzimierzec i Werba.

3. Wykonano objazd rozpoznawczy na Białejrusi, na trasie: Druja, Wiata, Brasław, Ikażń, Dryświaty.
4. Studia Podolskie: Przeprowadzono badania nad Zamkiem w Czerwonogrodzie, pomiar zamku i sytuacji; wykonano pomiary i obrysowanie i przeprowadzono szczegółowe badanie zamków w Jazłowcu, Buczaczu, Potoku Żółtym i Podzameczku. Prowadzono prace przygotowawcze historyczne i architektoniczne nad monografią zamku w Jazłowcu. Część historyczną opracowuje dr A. Czołowski (Lwów), część architektoniczno-techniczną—inż. B. Guerquin. Praca ukaże się w serii „Architectura Militaris”. — Opracowano plan fortyfikacji Stanisławowa w XVII w. (na podstawie materiałów archiwalnych). — Prowadzono studia nad obwarowaniami m. Lwowa, do druku w serii „Architectura Militaris” przygotowuje inż. arch. J. Witwicki (Lwów). — Prowadzono badania, pomiary i studia archiwalne nad średniowiecznymi i nowożytnymi fortyfikacjami Lublina — praca w toku pod kierunkiem inż. arch. Cz. Doria-Dernałowicza (Lublin). — W zakresie studiów nad warowniami w pasmie wieluńsko-krakowskim przystąpiono do opracowania twierdzy Jasnogórskiej: część hist. — ks. dr L. Fraś, część architektoniczno-fortyfikacyjna — dr J. Zachwatowicz.
5. Warszawa, obwarowania: Kontynuowano prace nad ustaleniem obwodu średniowiecznych murów Warszawy i wniesieniem takowego na plan Warszawy dzisiejszej. Wykonano w tym celu pomiary szeregu kamienic w obrębie linii dawnego muru. — W opracowaniu znajduje się monografia zamku Ujazdowskiego, która ukaże się w wydawnictwach Zakładu, z subsydiów Zarządu Miejskiego; praca w toku — opracowuje mgr. W. Kieszkowski. — Studium obrony Warszawy przez Tadeusza Kościuszkę — praca w toku (dr St. Herbst).
6. Prowadzono studia nad zespołem Pułusk—Serock—Modlin—Praga. Wykonano pomiary uzupełniające cytadeli modlińskiej. Praca w toku. — Prowadzono badania i pomiary w zamkach warownych w Koźminie (woj. poznańskie) oraz Sochaczewie (woj. warszawskie).
7. W zakresie studiów nad obwarowaniami wczesno-historycznymi wykonano pomiar sytuacyjny oraz badania i pomiary obwarowań ziemno-drzewnych w grodzie wczesno-historycznym w Śaciesce (woj. lubelskie).
8. Prace kartograficzne prowadzono w zakresie następujących zagadnień: a) grodziska na terenie woj. lubelskiego, b) miasta warowne i grody w państwie Kazimierza Wielkiego, c) najazdy tatarskie (w przygotowaniu do druku w „Architectura Militaris”).

ris"). — Prowadzono systematyczną kartotekę obiektów warownych w Polsce (grody, zamki itp.).

9. Prace konserwatorskie: dr inż. J. Zachwatowicz referował na międzyministerialnej komisji sprawę obwarowań Zamościa, ich zachowania i restytucji; inż. arch. J. Zachwatowicz kieruje z ramienia Zarządu Miejskiego pracami nad odsłonięciem murów obronnych Starej Warszawy.
10. Praca wydawnicza: Wydano jako tom I „Architecturae Militaris” pracę St. Herbsta i J. Zachwatowicza p. t. „Twierdza Zamość”.

Studium 1. Wnętrza i Sprzętu — zorganizowane w r. ak. 35/36 pod kierunkiem dra Stefana Sienickiego:

- a) podjęto inicjatywę urządzenia Wystawy Wnętrza i Sprzętu Mieszkalnego. Dzięki poparciu Izby Rzemieślniczej Wystawa Wnętrza i Sprzętu odbyła się w salonach Instytutu Propagandy Sztuki w marcu i kwietniu 1937 r. Rysunki wykonawcze zaprojektowanych mebli, poprzedzone kilkoma artykułami programowymi, ukazały się w druku jako I tom wydawnictwa Studium. — Ponadto Studium przystąpiło do prac przygotowawczych do Wystawy Wnętrz Handlowych i Wystawy Mebli Historycznych polskich (Kolbuszowa, Kraków, Wilno); przystępuje do opracowania typów tanich mebli dla mieszkań robotniczych; uruchamia prace inwentaryzacyjne i badawcze nad historycznym wnętrzem i sprzętem w Polsce z udziałem słuchaczy Wydziału Architektury.

Studium 2. Sztuki Liturgicznej — zawiązane w r. ak. 35/36, w r. ak. 36/37 odbywało zebrania dyskusyjne na podstawie referatów wygłoszonych na tematy liturgiczne przez ks. prof. dra Z. Obertyńskiego. Przystąpiono do rozwiązywania tematów przykładowych.

Studium 3. Sztuki Żydowskiej — inwentaryzowało zabytki architektoniczne i pomniki grobowe.

Komisja Ogrodźca (Skansenu) — rozpoczęła prace nad ustaleniem zasad organizacyjnych, programem prac, obio-rem terenu. Asystent Zakładu, inż. arch. Gerard Ciołek, delegowany został do Finlandii, Szwecji, Norwegii i Danii dla zaznajomienia się z tamtejszymi muzeami-ogrodami.

Prace twórcze z zakresu architektury i techniczne:

Dr inż. arch. Jan Zachwatowicz opracował projekt i kieruje robotami przy odsłonięciu murów obronnych Starej Warszawy. Opracował projekt budynku wojskowego na zamówienie Funduszu Kwaterunku Wojskowego.

Dr inż. arch. Fr. Piaśnik opracował projekty: Domu Ludowego we wsi Gorzyce (pow. Tarnobrzeg), we wsi Tłuściec (Podlasie), najmniejszej łaźni wiejskiej w połączeniu z pralnią i kilka mniejszych projektów z zakresu budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego na wsi. Wszystkie te projekty wykonane zo-

stały w Wydziale Budownictwa Wiejskiego Centr. Tow. Org. i Kółek Roln., pod kierown. inż. Fr. Pیاścika. Kierował budową domu ludowego w Maszkienicach (woj. krakowskie), oraz budową 2 szkół w Makowie Mazowieckim.

Inż. arch. W. Wyszynski wykonał szereg projektów budynków wojskowych, oraz wykonał projekty i przeprowadził budowę szeregu willi.

Inż. arch. J. Żukowski wykonał projekt i przeprowadził budowę schroniska turystycznego na Kostrzycy — ze specjalnym uwzględnieniem miejscowej architektury regionalnej.

Udział w Zjazdach:

Dr St. Herbst brał udział w: 1) Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Wilnie, w dyskusji nad odrębnością staropolskiej sztuki wojskowej referował wyniki swych badań w tej dziedzinie; 2) w Komisji do spraw konserwacji cytadeli w Mo-dlinie.

Dr Fr. Pیاścik brał udział w Zjeździe rolników w Miechowie i wygłosił referat p. t. „Racjonalne sposoby budowania osiedli i zagród“.

Sekcja I brała udział w Zjeździe Biur Planowania Regionalnego obszarów górskich w Warszawie.

Przejawy działalności naukowej, artystycznej i technicznej:

- a) Prof. dr O. Sosnowski brał udział w pracach Wydziału II Tow. Naukowego w Warszawie i Akademii Nauk Technicznych w Warszawie; wygłosił odczyt o zabytkach architektury w Polsce z cyklu „Skarby Polski“ oraz odczyt na temat „Piękno Warszawy“ — nadawane przez Polskie Radio.
- b) Doc. dr M. Walicki brał stały udział w pracach Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości jako wiceprezes, oraz Oddziału Warszawskiego Związku Historyków Sztuki jako wiceprezes, i Komisji Historii Sztuki Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie jako członek korespondent; ponadto brał udział jako członek, w pracach Komisji Muzealnej w Łodzi, Rady Muzeum Narodowego w Warszawie, Rady I. P. S. Wygłosił w Łodzi odczyt p. t. „Narodziny Giotta“, oraz odczyt p. t. „Sztuka Średniowieczna woj. łódzkiego“. Jako członek Jury brał udział w konkursie na rzeźbę religijną, zorganizowanym przez I. P. S., oraz w Jury Państwowej Nagrody Plastycznej w r. 1935, jako delegat Min. W. R. i O. P.
- c) Dr inż. arch. J. Zachwatowicz brał stały udział w pracach Tow. Opieki nad Zabytk. Przeszłości, jako sekretarz Wydziału Historii Sztuki i Kultury, a następnie jako wiceprezes Towarzystwa i wiceprzewodniczący Wydziału II, oraz w pracach Komitetu Redakcyjnego Biuletynu H. S. i K. i czasopisma Architektura i Budownictwo, od r. 36/37 pełni funkcje redaktora tego czasopisma; brał udział w Komisjach: dla konserwacji cytadeli w Mo-dlinie (oraz opracował projekt tej konserwacji), w sprawie Za-

- mościa, w sprawie domu w Al. Ujazdowskich, w sprawie restauracji pałacu Blanka i Arsenalu; wygłosił odczyt w Zamościu na zaproszenie Tow. Krajoznawczego na temat odbudowy obwarowań Zamościa i ratusza.
- d) Doc. dr J. Starzyński brał stały udział w pracach Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości jako Przewodniczący Wydziału II, oraz w pracach Komisji Historii Sztuki Akademii Umiejętności w Krakowie.
- c) Dr Franciszek Piaścik: wygłosił w cyklu odczytów zorganizowanych przez Sekcję I dla słuchaczy Wydziału Architektury referaty na tematy: Planowanie i regulacja osiedli wiejskich, Rozplanowanie zagrody wiejskiej jako warsztatu pracy, Materiały budowlane używane w budownictwie na wsi; z ramienia Centralnego Towarz. Org. i Kółek Roln. miał wykłady w kilku szkołach rolniczych i 2 cykle wykładów na kursach dla pracowników samorządowych na wsi (w Inst. Komunalnym); wygłosił odczyt dla słuchaczy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego pt. Budownictwo Wiejskie, oraz pogadankę w radio: Z czego i jak budować na wsi; wygłosił cykl wykładów z dziedziny budownictwa ludowego w Polsce dla Polaków słuchaczy Wydz. Archit. Politechniki Gdańskiej; kierował sporządzeniem projektów zagród nowoczesnych dla gospodarstw 2—3 ha, 3—5 ha, 5—7 ha, 7—10 ha, 10—15 ha; kierował projektowaniem ośrodka zdrowia na wsi, ustaleniem typów domów ludowych, tanich kurników, przechowalni owoców itp.
- f) Dr St. Herbst brał udział w pracach Towarz. Miłośników Historii, wygłosił referaty naukowe, m. in. odczyt o książce Folkierskiego „Erazm Ciołek, biskup i dyplomata”, W-wa, 35; brał udział w pracach Tow. Opieki n. Zabytk. Przeszł., od wiosny 36 jako sekretarz Wydziału II oraz członek Zarządu.
- g) Inż. arch. Piotr Biegański brał udział w organizowaniu Wystawy Paryskiej 1937, Działu Polskiego, jako współpracownik Komisariatu Wystawy.
- h) Inż. arch. W. Wyszynski pracował w podkomisji robót ciesielskich przy Polskim Komitecie Normalizacyjnym.
- i) Prof. dr O. Sosnowski referował jako promotor pracę doktorską inż. arch. Jana Zachwatowicza, brał udział w Komisji Egzaminacyjnej na stopień doktora inż. arch. S. Gergovicha w charakterze koreferenta (w r. ak. 36/37).
Na zaproszenie Komisariatu Wystawy w Paryżu i przy jego poparciu Zakład przygotował i wysłał do Paryża:
- 1) serię 20 plansz barwnych polichromii kościołków drewnianych i polichromii ściennych polskiej szkoły bizantyjskiej;
 - 2) model Zamościa, miasta i obwarowań z XVII w.;
 - 3) tablicę ilustrującą zasięg architektury gotyckiej na wschodzie Europy;
 - 4) plan Warszawy z r. 1771.

Publikacje prof. dra S. Bryły (kierownika Zakładu) i pom. sił naukowych.

Prof. dr S. Bryła:

1. „Pojacanje jedne zeljezne konstrukcije zavarivanjem“ (Tehnicky List, Zagrzeb, 1935).
2. „Les charpentes soudées en acier dans le bâtiment“ (Paryż, 1935).
3. „Konstrukcje stalowe spawane w budownictwie“ (Paryż, 1935).
4. „Construccoes Metallicas Saldadas“ (Bol. do Soc. de Eugenharia do Rio Grande do Sul. Nr 9. Porto Alegre, 1935).
5. „Przepisy dotyczące obliczania i wykonywania konstrukcji betonowych i żelbetonowych“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa, 1936).
6. „Przepisy projektowania i wykonywania żelaznych konstrukcji spawanych“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa 1936).
7. „Wzmacnianie konstrukcji żelaznych przy pomocy spawania“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa 1936).
8. „Wkładki specjalne w konstrukcjach żelbetonowych“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa 1936).
9. „Toskretowanie“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa 1936).
10. „Żelazne budynki szkieletowe“ (Podr. Inż. T. IV. Lwów i Warszawa 1936).
11. „Obliczenia konstrukcji stalowych na podstawie plastyczności materiału w świetle najnowszych doświadczeń“ (Przegl. Techn. Warszawa 1936).
12. „Konstrukcja stalowa gmachu Marynarki Wojennej w Warszawie“ (Referat na II Zjazd Inż. Budowl. w Katowicach. Warszawa, 1936).
13. „Doświadczenie z dźwigarami wzmocnionymi przy pomocy spawania“ (wspólnie z dr Chmielowcem). (Referat na II Zjazd Inż. Bud. w Katowicach. Warszawa, 1936).
14. „Spawanie a kształty profilów walcowanych“ (Ref. na II Zjazd Inż. Bud. w Katowicach. Warszawa, 1936).
15. „Doświadczenia z wkładkami specjalnymi“ (wspólnie z prof. dr Huberem). (Ref. na IV Zjazd Inż. Bud. w Katowicach. Warszawa, 1936).
16. „Konstrukcje spawane w fabryce „Perun“ w Warszawie“ (Spawanie i Części Metali. Warszawa, 1936).
17. „Short span steel bridges“ (British Steelwork Association, Londyn, 1936).
18. „Charpente metallique soudée dans l'usine Peroune à Varsovie“ (Ossature Métallique. Bruksela, 1936).
19. „Konstrukcje spawane w zastosowaniu do budynków bibliotecznych“ (Spaw. i Części Met. Warszawa, 1936).
20. „Stalowy szkielet spawany gmachu Marynarki Wojennej w Warszawie“ (Spaw. i Części Met. Warszawa, 1936).

21. „Spawana konstrukcja stalowa hali targowej w Katowicach”. (Cz. Techn. Lwów, 1936).
22. „Le bâtiment de l'Amirauté à Varsovie” — wspólnie z prof. Świerczyńskim. — (Ossature Métallique, 1936).
23. „O naprężeniach termicznych w połączeniach spawanych”. (Czasop. Techn. 1936).
24. „Berücksichtigung der Wärmespannungen bei der baulichen Durchbildung und Herstellung geschweisster Konstruktionen. Ausbildung und Herstellung geschweisster Bauten”. (Referat na II Kongres Mostów i Konstr. Inżynierskich w Berlinie, 1936).
25. „Geschweisste Stahlbauten-Erfahrungen bei ausgeführten Bauwerken in Polen”. (Ref. jak Nr 24).
26. „Spawanie na II Kongresie Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Berlinie”. (Spaw. i Cz. Met. 1936).
27. „Konstrukcje stalowe na II Międzynar. Kongresie Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Berlinie”. (Przegl. Bud. 1936).
28. „Budownictwo wobec obrony przeciwlotniczej”. (Przegl. Techn. 1936).
29. „Mosty stalowe w świetle II Międzyn. Kongres. Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Berlinie”. (Wiad. Drogowe, 1937).
30. „Najnowsze prądy w Budownictwie stalowym”. (Przegl. Techn. 1937).
31. „Hala targowa w Katowicach”. (Sp. i Cz. Met. 1937).
32. „La construction soudée du marché couvert de Katowice (Pologne)”. (Ossature Métallique).
33. „Die geschweisste Stahlkonstruktion der Markthalle in Kattowitz”. (Stahlbau, 1937).
34. „Welded steel construction of the Katowice Market Hall”. (Electric Welding, 1937).
35. „Beton w budownictwie wiejskim”. (Wyd. II, str. 154. Lwów i Warszawa, 1937).
36. „Naprężenia poprzeczne w belkach zginanych” — wspólnie z dr Chmielowcem. — (Przegl. Bud., 1937).
37. „Mosty a obrona przeciwlotnicza”. (Prz. Techn., 1937).
38. „The modular ratio”. (Concrete and Constructional Engineering, 1937).

As. st. dr inż. B. Bukowski:

1. „Stal Isteg za granicą i w Polsce”. (Cement, Nr 7, 1935).
2. „Nowsze doświadczenia ze stalą Isteg”. (Przeg. Bud., Nr 1, 1936).
3. „Nowe przepisy żelbetowe z zakresu wykonawstwa w zastosowaniu praktycznym”. (Przeg. Bud., Nr 2, 1936).
4. „28-dniowa wytrzymałość betonu w zależności od spólczynnika wodocementowego”. (II Zjazd Inż. Bud., 1936).
5. „Przepowiadanie 28-dniowej wytrzymałości betonu”. (Dysertacja, 1936).
6. „Vorhersage der Betonfestigkeit nach 28 Tagen”. (Beton u. Eisen, Nr 15, 1936).

7. „Fenuerbeständigkeit u. Alterung von Istegstahl“. (Zeitschr. d. östen Ing. u. Ard. Ver. Nr 25/26, 1936).
8. „Rozbudowa Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu“. (Czas. Techn., Nr 15, 1936).
9. „Siatka jednolita w budownictwie żelbetowym“. (Broszura, 1936).
10. „Wzmacnianie betonu za pomocą siatki jednolitej przeciw skoncentrowanym obciążeniom i uderzeniom“. (Przeg. Techn., 1936).
11. Bauepflogenheiten in Polen“. (Bet. und Eisen, 1937).
12. „Zur Normenprüfung der Zemente“. (Bet. u. Eis., 1937).
13. „Betonowanie na mrozie“. (Przegł. Bud., 1937).
14. „Chlorek wapnia w żelbetnictwie“. (Cement, 1937).
15. „Teoretyczna i rzeczywista ważność elementów żelbetowych“. (Przeg. Bud., 1937).
16. „Stale wysokowartościowe“. (Cement, Nr 5, 1937).

As. st. dr V. Poniż:

1. „Stalowe konstrukcje spawane na Kongresie w Berlinie“. (Przeg. Bud., 1936).
2. „Dziesięciolecie spawania konstrukcyj stalowych w Polsce“. (Przeg. Techn., 1937).

Udział w Komisjach, Zjazdach, ekspertyzach, wykonane prace itp.:

Prof. dr S. Bryła:

Brał udział w II Zjeździe Polskich Inżynierów Budowlanych w Katowicach, na którym przedłożył 2 referaty sam i jeden referat wspólnie z prof. Huberem oraz jeden wspólnie z dr Chmielowcem.

Brał udział w Niemiecko-Polskim Dniu Spawania (Schweisstagung) we Wrocławiu na zaproszenie Związku Inżynierów Niemieckich, gdzie wygłosił referat na temat „Postępy konstrukcyj spawanych w Polsce“. Brał również udział w Międzynarodowym Kongresie Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich 1936 r. w Berlinie; w Polsko-Niemieckim Dniu Spawania 1937 r. w Warszawie; w Zjeździe Stałej Komisji Międzynarodowej Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Paryżu 1937 r. (Referaty jego podane są wyżej).

Został wybrany w r. 1937 Wiceprezesem Międzynarodowego Związku Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich.

Był przewodniczącym Komisji Budownictwa O. P. L. przy Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych. Przewodniczącym Sekcji Konstrukcyj Stalowych Rady Stalowej i Wiceprezesem tejże Rady, Przewodniczącym Komisji Konstrukcyj Stalowych P. K. N., Komisji Konstrukcyj Drewnianych P. K. N., Podkomisji Konstrukcyj Spawanych P. K. N., Członkiem Komisji Betonu i Żelbetonu P. K. N., Komisji Budowlanej P. K. N., Wiceprezesem Związku Inżynierów Budowlanych.

Wykonał doświadczenia nad zachowaniem się spoin oraz łącznie

z prof. Huberem badania ze stałą Istęg dla konstrukcyj żelazo-betonowych, doświadczenia nad zachowaniem się betonów i cementu glinowego, wreszcie badania ze stropami ceglanymi systemu Pomorze.

Wykonał szereg projektów konstrukcyj inżynierskich, jak to: kościoła w Częstochowie, szpitala im. Marsz. Piłsudskiego w Warszawie, fabryki Perun itd.

Wykonał szereg ekspertyz budowlanych, pomiędzy innymi: Ekspertyza w sprawie funduszy Domu Żołnierza w Poznaniu,
" " Dworca Poczтового w Warszawie,
" " Urzędu Państ. Teleg. w Katowicach,
" " Katastrofy w Gdyni,
" " Instytutu Przeciwigazowego w Warszawie.

As. st. dr inż. B. Bukowski:

Brał udział w Zjeździe Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych w Katowicach; w Międzynarodowym Kongresie Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Berlinie; w Polsko-Niemieckim Dniu Spawania w Warszawie 1937.

Był członkiem Komisji Betonu i Żelbetu P. K. N., Komisji Zagranicznej Polsk. Zw. Inż. Bud., oraz członkiem Zarządu Zw. Inż. Bud.

Wygłosił odczyty w Zw. Stud. Architektury oraz w Gdyni, Katowicach, Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Toruniu na temat: „Nowości w Żelbetnictwie, nadto w Kole Inżynierii Lądowej na temat: „Stale wysokowartościowe”.

Wykonał szereg ekspertyz budowlanych, przeprowadził badania kruszyw i projektowania betonu, wytrzymałości betonu i w obszernym zakresie badania cementu glinowego.

Między innymi dokonał ekspertyz:

Zbadanie stadionu sportowego dla m. Poznania. Zbadanie stanu żelbetowej konstrukcji budynku przy ul. Frascati. Zbadanie konstrukcji żelbetowej magazynu „Społem” w Gdyni.

As. st. inż. V. Poniż.:

Wykonał szereg ekspertyz budowlanych oraz badania z połączeniami spawanymi.

Brał udział w Podkomisji Konstrukcyj Spawanych P. K. N. i w Komisji Konstrukcyj Stalowych P. K. N.

Brał udział w Międzynarodowym Kongresie Mostów i Konstrukcyj Inżynierskich w Berlinie i w Polsce — Niemieckim Dniu Spawania w Warszawie 1937. Na tym ostatnim wygłosił odczyt na temat „Badania Spoin w Polsce”.

Asystent bezpłatny H. Stankiewicz:

Wykonał szereg ekspertyz z zakresu izolacji. Był członkiem Komisji Izolacji P. K. N.

Przy zakładzie Budownictwa II poczęto organizować zakład Badawczy Budownictwa, przy czym zorganizowano na razie dział ochrony budowli od ujemnych wpływów wody i dział badania wpływu wstrząsów na budynki.

73. ZAKŁAD RYSUNKU ODRĘCZNEGO

Kierownik Zakładu, prof. Z. Kamiński brał udział w jury konkursów artystycznych, organizowanych przez Instytut Propagandy Sztuki, przewodniczył w jury nagród Salonu Eliminacyjnego malarskiego I. P. S. itp.

Organizował liczne wycieczki dla studentów w celu rysowania z natury obiektów architektury zabytkowej i nowoczesnej.

Latem 1937 prof. Kamiński odbył podróż do Italii dla studiów artystycznych oraz dla zdjęć rysunkowych z natury.

Prof. Kamiński brał udział w pracach Instytutu Propagandy Sztuki w charakterze Wiceprezesa tej instytucji, członka jej Rady Artystycznej oraz członka Komitetu Głównego.

74. ZAKŁAD PROJEKTOWANIA I WIEJSKIEGO

Prace twórcze z zakresu architektury kierownika Zakładu, prof. A. Bojemskiego i personelu:

Prof. A. Bojemski:

- 1) Gmach Chemii Uniwersytetu J. P.
- 2) Przebudowa spalonego Muzeum na terenie Uniwersytetu J. P.
As. st. inż. arch. S. Brukalski:
 - 1) Gmach biurowy dla M. S. Wojsk.
 - 2) Szereg domów mieszkalnym.
 - 3) Wnętrze na M/S „Piłsudski”.
 - 4) Pawilon polski na wystawie w Paryżu, wspólnie z prof. B. Pniewskim.
As. st. inż. arch. Z. Puget:
 - 1) Gmach P. K. O. w Wilnie (wspólnie z inż. arch. J. Żórawskim).
 - 2) Domy mieszkalne i wnętrza.
As. st. inż. arch. P. Lubiński:
 - 1) Przytułek dla ubogich (wspólnie z inż. arch. S. Marzyńskim).
 - 2) Domy mieszkalne (wspólnie z inż. L. Korngoldem).

75. ZAKŁAD PROJEKTOWANIA MIEJSKIEGO

Prace twórcze z zakresu architektury:

Prof. R. Świerczyński, Kierownik Zakładu:

- 1) Konkurs na Urząd Patentowy I nagroda.
- 2) Opracowanie projektu i rysunków roboczych na Urząd Patentowy.
- 3) Ditto na Ministerstwo Komunikacji.
As. st. inż. arch. A. Węgrzecki:
 - 1) Opracowanie projektu i rysunków roboczych oraz przebudowa Arsenалу w Warszawie.
 - 2) Ditto Urzędu Teletechnicznego w Starogardzie.
Udział w Komisjach, Zjazdach, Ekspertyzach itp.:
Prof. R. Świerczyński:
Udział w Komisji Gmachów Reprezentacyjnych R. P., w Komisji Artystycznej Muzeum Narodowego Pamięci Wyzwolenia

w Katowicach; ekspertyzy w Zarządzie m. st. Warszawy. Doradca Urbanistyczny Prezydenta m. st. Warszawy. Doradca Biura Planu Dzielnicy Marszałka Józefa Piłsudskiego. Doradca artystyczny biura proj. pawilonu polskiego na Wystawie Międzynarodowej w Paryżu.

As. st. Jan Najman:

Udział w Komisji do opracowania pokazu architektury polskiej na Międzyn. Wystawie w Paryżu.

Publikacje:

Prof. R. Świerczyński — Publikacje prac przy budowie Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Kierownictwa Marynarki Wojennej w prasie amerykańskiej i belgijskiej („Forum” i „l'Ossature Metallique”).

76. ZAKŁAD PROJEKTOWANIA IV HAL PRZESTRZENNYCH

Prace twórcze z zakresu architektury:

Prof. dr A. Szyszko-Bohusz, Kierownik Zakładu:

Projekty wykonawcze i realizacja budów.

As. st. inż. arch. J. Szanajca — konkurs na rozplanowanie Dzielnicy Marszałka, konkurs na most na Karowej itp.

As. st. inż. arch. W. Plapis — projekty i realizacja domów mieszkalnych.

Prace techniczne, ekspertyzy, próby itp.

Prof. dr A. Szyszko-Bohusz — badania historyczne Wawelu.

As. st. inż. arch. J. Szanajca — praca w Kom. bud. Polskiej Y. M. C. A.; Współdziałanie w opracowaniu pawilonu polskiego na Wystawie Międzynarodowej w Paryżu. Delegacja Min. P. i T. do Szwajcarii dla przestudiowania bud. pocztowego.

As. st. inż. arch. W. Plapis — praca w Tow. Kr. Miejsk. nad szacow. wart. bud.

77. ZAKŁAD URBANISTYKI

Prace techniczne, ekspertyzy itp. prof. T. Tołwińskiego, kierownika Zakładu i personelu:

Opracowanie zasad obrony powietrznej Państwa w dziedzinie Urbanistyki dla Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych.

Ekspertyzy przy planach zabudowania miast: Warszawy, Gdyni, Łodzi, Wilna, Krakowa i innych oraz współpraca w Związku Miast.

Korespondencja z instytucjami naukowymi zagranicznymi i wymiana wydawnictw.

Udział pp. asystentów w konkursach urbanistyczno-architektonicznych oraz współpraca w referacie zabudowy miast i osiedli w Min. S. W. i w Dziale Regulacji i Pomiarów w Zarz. Miejskim m. st. Warszawy.

Publikacje naukowe:

Prof. T. Tołwiński — 1. Urbanistyka T. II. 2. Skrypta wykładów.

Przygotowanie drugiego wydania obu tomów „Urbanistyki”.

W Y K A Z O S Ó B,

KTÓRE UZYSKAŁY PRAWO WYKŁADANIA
W LATACH AKADEMICKICH 1935/36 i 1936/37

- Dr Michał CHORAŻY — habilitowany z zakresu technologii paliwa uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 19.XI.1935.
- Dr Julian BONDER — habilitowany z zakresu mechaniki i matematyki stosowanej uchwałą Rady Wydziału Mechanicznego z dnia 13.I.1936.
- Dr Ludomir WOLFKE — habilitowany z zakresu geometrii wykreślnej uchwałą Rady Wydziału Inżynierii z dnia 22.VI.1936.
- Dr Stanisław PLEŚNIEWICZ — habilitowany z zakresu chemii fizycznej uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 23.VI.1936.
- Dr Tadeusz TUCHOLSKI — habilitowany z zakresu chemii fizycznej materiałów wybuchowych uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 23.VI.1936.
- Dr Stanisław BRETSZNAJDER — habilitowany z zakresu technologii chemicznej nieorganicznej uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 19.I.1937.
- Dr Stefan SIENICKI — habilitowany z zakresu zasad projektowania wnętrz uchwałą Rady Wydziału Architektury z dnia 25.I.1937.
- Dr Mieczysław WOJCIECHOWSKI — habilitowany z zakresu chemii fizycznej uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 16.II.1937.
- Dr Józef PAWLIKOWSKI — habilitowany z zakresu instrumentów pokładowych i urządzeń lotniczych uchwałą Rady Wydziału Mechanicznego z dnia 21.VI.1937.
- Dr Aleksander ZMACZYŃSKI — habilitowany z zakresu chemii fizycznej uchwałą Rady Wydziału Chemicznego z dnia 8.VI.1937.